

Kisfaludy Károly
összes költeménye
(1788-1830)

TARTALOM

ELSŐ KÖNYV LYRAI KÖLTEMÉNYEK

A legszebb gyöngy.
Hadi ének Olaszországban.
A szerelem
Végső óhajtás.
Elválás.
Eltökélet.
A kedves sirjánál.
A reményhez.
A vándor.
A barátságához.
A nyugtató.
Élet és phantasia.
Honvágy.
Szem hatalma.
Visegrád.
Epigrammák.
Vigasztaló dal
A szellőhöz.
Tünő életkor.
Vég part.
Mohács.
Olaszországban.
Róza dala.
A csapodár.
Hűség.
Óhajtás.
Erzsébet.
Pipadal.
Alkonyi dal.
Kedves tájamhoz.
Csalódás.
Egy szó.
Késő bú.

MÁSODIK KÖNYV NÉPDALOK

1. Rákosi szántó a török alatt.
2. Husvét után két hete már
3. Hej violám, szép violám
4. Nézd, a hegyek pipáznak
5. A Tiszának kies partján
6. Vedd sarlódat édes kincsem
7. Messze fénylik a Balaton
8. Az én kincsem noha szegény
9. Hej csicsergő kis madár
10. Szülőföldem szép határa!
11. Szomszéd asszony udvarába
12. Mély a Duna közepén

13. Túl az erdön lakik rózsám
14. Rózsa! rózsza! mit csinálsz
15. Ha én tiszta patak volnék
16. A ki szeretőjét
17. Hej ti fényes csillagok
18. A bimbóbul virág lesz
19. Most jer hozzám
20. Én is voltam szegény legény
21. A Dunában sok a víz
22. Gyöngyvirág és liliomszál!
23. Vigan foly a csermelye
24. Legény szökött kertembe
25. Az én babám durczás leány
26. Mohácsi dal.
27. Az ér mellett áll egy fa
28. Fogy már a nap melege
29. Messze tőled édes kincsem
30. Piros leány! barna leány!
31. Mondd-sza nekem, rózsám-adta
32. Sárga levél, sárga levél
33. Komámasszony leányának
34. Minap a kertben jártam

HARMADIK KÖNYV TAN ÉS GUNYOR.

Themistokles.
Szerelem.
Remény.
Rejtett szó.
A fűzfa poeta gratulál ötlet mellőzött egykori
Maecénásának.
Jelige a „Szépliteraturai Ajándék”-hoz.
A hazafi.
Dalforrás.
Az élet korai.
Lantos szerelme.
Az élet.
Életöröm.
Írói tanács.
Tollagi.
Epigrammák.
Epistola.
Epigramm.
Vád és tett.
Titoktartás.
Pontyi szerelme.
Xeniák.
Emléksorok.
A két hajós.

**NEGYEDIK KÖNYV.
BALLADÁK, KÖLTŐI BESZÉLYEK.**

Éjjeli menyekző.
A kísértet.
Leo és Lina.
A szegény utas.
A magányos sír.
A jövevény.
Eprészleány.
Budai harcjáték.
Leánybú.
Karácsonj.
A választás.

Bandi.
Zuárd.
Az álmatlan király.
Bajnokdíj.
A szeretők sírja.
A lantos.
Tabán.
Az álom.
A sastoll.
A bánkodó férj.
Elte.
NÉHÁNY VERSTÖREDÉK.
TÖREDÉKEK.

ELSŐ KÖNYV LYRAI KÖLTEMÉNYEK

A legszebb gyöngy.

Van egy gyöngye a világnak,
Létünk legfőbb értéke,
Minden földi boldogságnak
Kútfeje s legszebb éke;

Melynek remegő tükrében
A szív magát képzeli,
S adóevő örömeiben
Fájdalmait öleli.

De a nagy világ zajában
Az csak ritkán láttatik,
A romlott szív birtokában
Soha nem találtatik.

Csak szelíd s jó embereknél
Fakad égi forrása,
Érzékeny s meleg szíveknél
Tenyészik szent áldása.

Mely jó isten adománya
Ez a ritka drága kincs?
Mely szent érzet alkotmánya
Hogy el földön mássa nincs?

Egykor szívem nagy ínségét
Barátomnak beszéltem,
S érettem hullatott könnyét
E szép gyöngynek ítélttem.

Hadi ének Olaszországban.

1805.

Hadistennek vérrel festett
Zászlói már lobognak,
Öldöklésre szenteltetett
Mozsarai ropognak.

Ott áll - talpig beborítja
A dörgő por fellege -
Az ellenség; s villogtatja
Kardját büszke serege.

Dühösködve már reánk üt,
Hullnak bajnok vitézink,
Halált terjesztnek mindenütt,
Ritkúlnak már rendeink.

A térségen elszéledve
Holt tetemek fekszenek,
Kik magokat felszentelve,
A hazáért vesztenek.

Jőjjenek vérszomjuhozó
Despotának zsoldosi,¹
Már annyi veszélyt okozó
Törvényes vad gyilkosi:

Itt állunk mi Hunniának
Rettentő bajvívói,
A dicső magyar hazának
Igaz, hű pártfogói.

Mi Árpád szabad népei
Mi bátran megütközünk,
S régi vérünknek hívei
Vagy elesünk vagy győzünk.

Egy az élet, egy a halál:
Azt kérdésre kiveti?
Vagy előbb vagy utóbb talál,
A bajnok azt neveti.

Rajta pajtás! ne félj tehát,
Itt a választó határ:
A mit a jó szerencse ad,
Élet, halál legyen bár.

Tekints dicső nemzetünkre,
Öld vágd az ellenséget,
S diadalmunk hoz nevünkre
Dicsőséget, életet.

---

¹ Napoleon serege

A szerelem

Minden földi öröm bajjal párosodik,
Kívánatink tárgya csalóka tünemény,
Víg kedvünk fájdalom tengerén hányódik,
Mely ritkán érik meg a legigazb remény!

A tudomány elűz annyi szép kényeket,
Édes öröm többször méregbe rejtőzik,
Hatalom előli az érzeményeket,
Erkölc meleg vérrel kínosan küszködik.

Míg a habzó szív ver az ember mélyébe',
A hideg való azt soha be nem tölti.
Új kívánat jő az elégség helyébe,
S a lelket legédesb álmából felkölti.

Minden a mi itten a szívet gerjeszti,
Megnyerve elárul s végmúlásnak ered,
Új gondolat becsét, malasztját elveszti:
Csak az boldog, a ki szerettetik s szeret.

Kinek a szerencse hatalmas karjával
Csillagkoszorút tesz imádott fejére:
Hányszor küszködik az mosolygó sorsával!
S dicsősége válik élete terhére.

Mit a halandók jót és édest vevének,
Belőle fakada e bőség szarvából;
Magok a jobb lelkek szerelmet értének
A nagy teremtőnek legelső szavából.

Ki e földön éleng, malasztját isméri,
S örökön lángoló oltárához járul,
Örömit, kényeit e tündértől kéri,
És himnusokat zeng égi jutalmárul.

A lélek hatalmat s minden tehetséget
Egyedül az igaz szerelemtől vészen,
S mágusi erővel minden lehetséget
Csak könnyen meghódít és valóvá téssen.

A tiszta szerelem bájos körében
A mennyei láng a mellben fentebb lobog,
Megtisztul a lélek, s békítő ölében
A megbántott szív a megbántóén dobog.

Az anyatermészet frigyos barátnéja
Meleg karjával a földet átöleli,
A mérget balsorsunk kebléből kiszítja,
S a világot szelíd kebelén neveli.

Szent egységben tartja mind a földieket,
Boldogító nyomát békesség követi;
Rózsalánczczal összeköti a szíveket,
És déltől éjszakig egymáshoz vezeti.

Oh ki nem érzette egyszer életében
Jótevő malasztját a hív szerelemnek?
Kinek nem fakada forró kebelében
Egy forrása e szent gerjedelemnek?

Ki nem melegedett mennyei lángjánál,
S el nem ragadtatott felhevült szívetől?
Ki nem fellengezett tündér határánál,
S váltig nem lelkesült gyönyörű kényétől?

Légy bár vitéz s laurus zöldelljen fejedén,
Bírd bár hatalommal, Dárius kincsével,
Fényes érdemcsillag ragyogjon melleden,
Mehalsz s felejtetél más nap felköltével:

De a hív szerelem el nem feledkezik!
Búzgón oltárt emel hívének sírjából,
Ájtatos könyekkel visszaemlékezik,
S égi vigasztalás tenyészik hamvából.

Ne hirdesd oly szegény ember boldogságát,
Ki nem sejtvé a szerelem bájos kényét,
Komor gyászban vonja szomorú világát,
Mert soha nem érzé élte javát, szépét.

Végső óhajtás.

Sok gondolatokat szül s futtat az emberi elme,
Az örökségbe kapkod s fent a levegőben,
Túl az emberiség határán keres örömet
Szívének és szágúldva képzelete édes
Szülöttjét nyomozza s az egeket ostromolja
Vad vágyódása. Bátran a jövőnek indul
És a hallhatatlanság csillagkoszorúját
Homloka ívére kívánja elragadni.
De megjelen a sors! és egyszerre hiú álma
Tetszetős árnyékká s tündér képpé eloszlik.
Mélyen illetődve nézi fellengző reményét
A semmiség örök éjjelében enyészni.
Csendesen alászáll s visszatér a magasról,
De a föld többé nyugalmat néki nem adhat
S bánatos érzéssel szemlélgeti élte virágát -
Váltig elszáradva s a porba tiporva előtte;
Könnyei hasztalan folynak, fel soha nem éled.
Sokszor így az élet javát méltatlan elveszszük,

Nem ügyelvén a szív csendesebb ösztönére.
Magas czélokot hajhászva elveszszük magunktól
Legszebb adományit életünk rózsakorának. -
Nem örök nevet, se nagy hírt kívánok a sorstól,
Csak eleget tenni engedjen a kor istenének,
Csak szívemet tisztán tarthassam, én megelégszem,
Nagyságot nem, nem hatalmat kérek a sorstól,
Melyek az érző szívet hidegen letapodják,
Nem mosolyog nékik a barátság isteni képe,
És fényök körül táboroz fekete felleg,
Mely örökös veszélyt hordoz keblében irántuk.
Ama maczedóni vitéz mit nyert a világgal?
Fáradtságos élte hány valódi örömet
Mutathat? Még élte virágában el kellett
Néki költözni s kora sírjába ezer átok
Követte. - A lenyomott népek könnyei voltak
Jelei nagy hatalmának s minden nyeresége.
Csendes magányban és elvonva a világtól,
Körműlvéve résztvevő szívekkel akarok
Élni. A sors akármit ad, csak az az égi
Bizodalom el ne hagyjon s forró kebelemben
Lakozzék s játékát a forgandó szerencse
Bármint intézze, soha nem háborít engem!
Egy öszvehangzó szívnek bájoló körében
A barátság hív karjától által ölelve
Önmagában élni legszebb égi jutalom;
Boldog a ki érzi s használja mennyei javát.
Elmés munka között folyjanak éltém órái;
Az emlékezet szárnyán vizsgálni a régi
Elmult időnek erős embereit és nagy
Tetteket: mint ront és szül a repülő idő.
S lelkesedve legyen szabad szittyai lantom
Csendes hurjai által visszahangzani a szív
Titkos érzését és a szent lelkesedésnek
Legszebb óráit élnem. A szerelem egyedül
Törülje le a fáradtság cseppjeit és báj-
Kebelén hervadjon életem! s az örökség
Adóját engedd végeznem csendes ölében.

Elválás.

Rózsaláncza szerelmünknek,
Sok örömmel telt frigyünknek,
Boldog életünknek
Hervadoz és elválással
Fenyegyet, nagy változással
S búsító mulással.

Hallod-e! az óra üt már!
Itt az elválasztó határ,
Mely szivedtől elzár:
Ha igaz, mit szivem érez,
Meglátlak! Jőjj hát mellemhez,
Szerető szivemhez!

Itt egy köny, mely sérelemből
Reád hull s nedves szememből
Hú szivedre gördül:
Kér, hogy drága szerelmeddel
A távolság emlékeddel
Ihlesd, s ne feledd el.

Eltökélet.

Végezd, Sors! a mit reám kimértél,
Öntsd le mérgeid életem kelyhébe,
Vedd vissza, a mit egykor ígértél
Az ifjuság aranyidejébe';
Végy vissza mindent, a mit csak szeretek,
Vezess egy új tövises pályára,
A földi inség legfőbb pontjára:
A nagy megtörtént: többet nem veszthetek.

Nem rettegek, az idő bármit ad!
Mert az erőszak erőmet neveli:
Lenyomja a gyöngye szív fájdalmát,
És a lelket sorsán fölüllemeli:
Habár méltatlan s nehéz üldözések
Irgalmatlan megfosztnak mindentől,
Ha mindaddig, míg létem sirba dől,
Körülfognak vad s kinos szenvedések.

Egy tárgyért hevült vala kebelem,
Körüle forgának minden reményim;
Oh hányszor fölemelkedtek velem
Az egekig annyi tüézeményim!
Áldott lélek! egy szerencsés órában
Elfogadád ajánlott szivemet,
Rózsás utra vezetted éltemet,
És most ott fekszel a halál karjában.

Mit adhat, mit vehet a jövőndő,
Mi ezután a szerencse játéka?
A megsértett szivből eredendő
Tökélet az ég legszebb ajándéka;
Vigasztalást csak enmagamtól várok,
Ha mindjárt elhagyva, számkivetve,
Nem ismerve s élve elfeledve
Magán s egyedül a világban járok.

A kedves sirjánál.

Te is drága! kifejtőztél
Az élet fogházából,
És szebb országba költöztél
Ott a néma siron túl!
Hol az angyalok sorában,
Az örökség nyugalmaiban
Várod hű barátodat:
Ki elhagyva mindenektől
Némán kora sirodon ül,
S zokogja halálodat.

Miglen éltél, számkivetett,
Honom sehol nem vala:
Hű szerelmem átokká lett -
Remény imigy megcsala.
Mehaltál! és a végezet
Vissza sirhalmodhoz vezet!
Hol szívem fájdalmába'
Hozzad rakom örömmet,
Csalogató reményimet
A föld hideg gyomrába.

Itt állok, és borzadással
Szemlélem hűs boltodat,
S kívánckozó sóhajtással
Ölelem szent porodat,
Hogy még egyszer felolvadnál,
Csak egy gyenge reményt adnál
Hátra levő éltemnek.
Hasztalan! nem jó sirodból
Nem jó világos honodból
Vigasztalás szívemnek.

Nyugodj tehát szent békében
Az élet csendes partján,
A boldogok seregében
Annyi fergeteg után!
Mig én is elköltözhetem
És szabadon elvethetem
Az élet porruháját,
Mig a halálnak adózva
És a lélek színváltozva
Keresi véghazáját.

A reményhez.

Ha idő az örökséggel
Irtózva ölelkezik.
Ha a halál az étellel
Végső harcot küzködik:

Minden az embert elhagyja
A sötét sir szélénél,
Sorsának prédául adja
Tünő élte végénél:

Remény! te vagy biztatója
Fáradt, bágyadt szívének,
Te magad vagy fentartója
Már mulandó létének.

Benned bizik s kebelében
Enyhülést, javulást vall,
Hív követője ölében
Elalszik - és békén hal.

Ha szilaj kinok szagatják
Vérbe borult szívemet,
Minden örömtől megfosztják
Szerencsétlen életemet;

Ha szerencse fut előlem,
Utamba' keresztüljár,
A sors mérget itat velem,
Boldog óra rám nem vár:

Akkor te, kegyes Reménység!
Sugáرزol bús keblemben,
És az elvesztett békesség
Visszafordul szívembe.

Hive maradsz az embernek
Bármely nehéz sorsa lón,
Kisérője életének
S barátnéja e földön.

A szenvedő könnyeinek
Forrását elszáritod,
S a kétség vad seregének
Ostromát elfordítod.

Édes-gondos szorgalommal
Ápolgatod az embert,
Kit a végzet vaskarjával,
Bár méltatlan, alá vert;

Mert elhagyva a világtul
Azt a reményt találja,
Hogy könnyeit a siron tul
Egy jó angyal számlálja.

És az ember bölcsőjétől,
Mig a sír őt elzárja,
Tőled, első kedvesétől,
Legszebb örömét várja;

S karjaidban mosolyogja
A sors forgó játékát,
Édesdeden általfogja
Boldogsága árnyékát.

Te vagy a szív békessége,
Védje a megsértettnek,
S tartandó uti költsége
E zarándok életnek.

A vándor.

Fellengző szabad lélekkel
Elhagytam én honomat,
Égig ható reményekkel,
Tünetény álmokképekkel
Kezdém vándorlásomat,

Az ifjuság kellemeikkel,
A világ szép örömeikkel
Énnekem kedveskedett;
Elmém, még szabad voltába',
A csillagok országába
Könnyen fölemelkedett.

Az igazság oltárához,
A bölcsesség thronusához
Lépésim siettetém,
A szerencse változásit,
A világ hiu szokásit,
Mosolyogva megvetém.

Gyülvén a különbséget,
Széles e föld tyrannját:
Csak magát az egyességet
S a jótévő békességet,
Mint éltünk legszebb javát.

Szivdobogva óhajtottam;
Nagy dolgokról gondolkodtam,
Tündér ábrándozásim
Az egek felé ragadtak,
És mellemben gyarapodtak
Kivánó sóhajtásim.

De soha meg nem érhetek
Ájtatos reményeim;
Valóságot nem nyerhetek,
Gyümölcsöket nem szedhetek
Arany feltételeim.

Mert csak hasztalan törődtem,
Homályban maradt előttem
Az igazság sugára:
Csak a reménység követett,
S néha bágyadt napfényt vetett
Pályám sötét utjára.

Láttam laurust zöldelleni
A köz félénk homlokán;
Dicsőséget tündökleni,
Érdemcsillagot fényleni
Méltatlannak oldalán.

Láttam az embert voltában:
A hazafit országában
Egy Hetaera ölében
Elfajulni, elpártulni,
Végre más idegent dulni
Ősei törvényében.

Láttam a nagyobb világot,
Titkait kikémleltem,
És azon nagy igazságot
Hogy a tündér boldogságot,
Melyet egykor képzeltem.

Az ifjuság maga kéri,
S senki soha nem isméri,
Neki bármely sorsa lőn,
S hogy az élet békessége,
Ember legszebb nyeresége
Egyedül a szivből jön.

A mit a sziv buzgón imád
Fenlángoló hevében;
A mit tüzképzelet ad,
A mit a szem magasnak lát
Az ifjuság évében.

Ah be hamar meghódítja
S keskeny körébe szoritja
A valóság bilincse,
Hogy az embernek semmi más,
Csak maga a tapasztalás
Marad legdrágább kincse.

Igy a lélek visszatérvén
Csendesen önmagába;
De új élelmet keresvén,
Ártatlanul bedőltem én
A szerelem karjába.

A szívnek várt nyugodalmát,
Az erkölcs égi jutalmát
Ott véltem, hogy meglelem;
Oh de nyájas eredete
Uj sebeknek lőn kezdete,
S üres maradt kebelem.

Végre tehát búcsut vettem
A nagy világ zajától;
Boldog én, hogy menekedtem,
Még ép szívvel kijöhöttem
Izetlen pompájától.

Amott látom hajlékomat,
Csörgedező patakomat
A napnál tündökleni;
Szép honom erdős hegyeit,
Felhőkig meredt bérceit
Elöttem kékelleni.

Itt hol sok szép reményekkel
Pályámat elkezdtem,
És kiterjesztett kezekkel
Számptalan örömkönnnyekkel
E tájtól búcsut vettem.

Itt állok most aggott ember,
S szívem megint örömmel ver,
Hogy újra megláthatom,
S hogy magányos csendességben
Munkálkodó békességben
Éltem itt folytathatom.

S míg létemnek végadóóját
Az örökség kívánja:
A jövő akármint ad,
Itt éltemnek kis hajóját
A fergeteg nem hányja.

A természet anyamellén,
A barátság hű kebelén
Megnyugszik a jobb lélek:
Itt tiszta szép szabadságban
Csendes házi boldogságban
Megelégedve élek.

A barátsághoz.

Egek legszebb szüleménye,
Csak jobb lelkek érzeménye,
Oh drága hív barátság!
Nálad nélkül gyászos éltünk,
Soha nem teljes örömünk,
Nem édes a boldogság.

A szív nehéz gyötrelmének,
Búvának és sérelmének
Föllegét elszéleszted!
És az élet boldogságát,
Már hervadozó virágát
Gyámolítva éleszted.

Minden nemes, magas, jó, szép
Általad csak egészen ép,
Mert az érzést neveled,
És az élet fogházán tul
A sors nehéz vaskarjából
A lelket fölemeled.

Az ember minden érdemét,
Neked köszöni kellemét,
S mint a hajnal harmatja
A száraz földet viritja,
A lelket is úgy indítja
A barátság malasztja.

Ha ifjuban a szerelem,
Ez ártatlan gerjedelem
Legelőször lángot vet,
Kétszer boldog, midőn látja:
Vele érez hű barátja,
S szerencséjén részt vehet.

Lenyomva a sors kezétől,
M megbántva az emberektől
A jobb ember sanyarog;
Átkozza bus születését,
Kinos számkivettetését,
Léte alatt csikorog.

Könnye kenyerét áztatja,
Villám éjjelét mutatja,
Már-már bedől sirjába:
De rátalál barátjára.
Felejtkezik fájdalmára,
Felvidul hiv karjába'.

Boldog, kiben uralkodik,
Kebelébe bezáródik
E szent s tiszta indulat!
Ballagjon ő a sors jobbján,
Vagy szerencse kinzó balján,
Végre talál nyugalmat.

Az élet nagy örvényében,
Ezerféle veszélyében
A barátság maga áll,
Mint a habzó tengerekben,
Az ordító fergetegben
Egy erős, magas kőszál.

Örömének virágai,
E szent frigynek szép napjai
Soha el nem hervadnak,
Rózsaláncza s kötelei
Két szép szívnek bilincsei
Soha el nem szakadnak.

Sem az idő vasfogával,
Mindent duló hatalmával
Változást benn' nem tehet;
Sem a hideg sir félelme,
Rettenetes ijedelme
Akadálya nem lehet.

Boldog, a kit életében,
E világ nagy tengerében
Az örökös végezet -
Hogy életét szerethesse,
Rendült sorsát kedvelhesse -
Egy rokon szívhez vezet.

A nyugtató.

Leszállsz te is kecsegtető sugár!
Ki rég borult egemre feltünél,
S ujonnan a remény lány karjain
Biztatva szép álmokba ringatál!
S habár csak messziről mosolygtanak
Felém búszenđerítő bájjaid,

Bátran megvívta a jelen hiányait,
Magas bért sejtve kebleden,
Örömszinben, vezérsillag gyanánt
Lebegdelt képed napjaim körül,
S bájképzetím fellengve bolygtanak
Jövendőmnék derengő tájain.

„Elég merész szív! vég határod a remény,
Ezen túl a szegénynek nincs java;
A szépség felhőtlen tetőre vágy,
Birtokhoz csak szerencsés juthat el.
Némulj meg, és tanulj lemondani.
Nyugasztalódj belső világodon:
Örökségül tündéri álmokat,
Nem földi jót adának istenid.”
Igy dörge rám küzdőre egy hideg,
Egy vak szokáson szentesült erő;
Érczormányát vadon zajogtatá,
S habok közé sülyeszi partomat;
Mély örvényt vág frigyos pályánk között,
S kinézteim homályba oszlanak.

S te még egyszer ragyogsz felém kegyes!
Gyötrelmem titka lángol könnyeden:
„Aldozz! ez élet a földé; a rény
Pálmája vad tövis között virul.
Győzz türelv!” így vigasztalál, s azon
Kinos perczen viszonszerelmed
Vallása reszket bibor ajkidon;
S mit a boldog nem nyerhete,
A szenvedő alélt szivén remeg. -
Elválsz; s utánad ah haszontalan
Nyílong karom; tompán zug el szavam
A puszta téreken; letünt az égi kép,
Csak könnye reng keblem hullámain:
A multnak bus, komoly emlékjele.
S miglen borulva veszteségemen
A távölt méri lankadó szemem,
Szelid fény leng körül; lágy hangzatok,
Mint a lantnak homályos zengzeti,
Gyöngén ihletve szerteömlenek;
S egy bájalak világos szárnyakon
Csendes méltósággal lebeg felém.
Nem földi kénynt lövel tekintete,
Szent béke ül felséges homlokán,
S a merre lép, az ég malasztja kél.

„Te hiv valál, s vesztél; fel csüggedő!
Sorsod csak a mulót ragadta el;
Lángzók maradnak a rokon tüzek,
S a por felett buzogva érlelik

Tisztult lényök nemesb tökélyeit.
S ha a világ, ha vad korod szilaj
Dagálya éltedet zavarja, jer
Berkembe; myrtusim hüs árnyai
Ölelnek ott, s az ének szelletin
A hiv körébe szállva, részvevő
Érzelmim enyhülsz.” Így a mennyei;
S mig dalra ébredt lantom hurjain
Bus hangok rezgenek, lelkem vidul,
S a sziv zajongó habja csendesül.

Élet és phantasia.

Sötét homályban
Intézik és szövik
Komor hatalmak
A földi kétes
Pályák irányait;
S némán, szivetlenül,
Tüskéket hintve
Relytélyes utra,
Hideg karokkal
A puszta élet
Háborgó tengerére
Taszitanak.

És duzzadó habok,
Ellenkező szelek
Forgatják életünk
Keskeny hajóját;
Fel-fel röpitve
Hullámtetőkön
A fellegig mereng,
S alá sodorva
Halálos örvény
Tátong alatta.

S kinos zavarban
Ott küzd az ember
A vészözönnek
Gátlan dühével,
S dagadt kebellet
Partnak törekszik,
Mely biztatón leng
A távol elnyuló
Reményköd árajain:
Ott szebb élet derül,
S a csendes nyugalom
Forrása csörgedez.

De nem talál nyomot
Esdett fokszirtjain;
Fáradtan visszadől
Zajló habok közé,
S a lankadt szomjuzó
Egy tiszta cseppet
Se' nyerhet.

Kigyók övedzik át
Baráti kéz helyett,
S fájló botlásait
Kaczagják ördögül;
A váltó nap leszáll,
Kétségek ostroma
Körüldöbörgi,
S kiélve jobb hitét
A jó- s igazhoz,
Fagylalt melyére
Rohannak.

Meredve néz
A holt világra,
Sülyedte árnyai
Kisérve rezgetik.
Gyászszin borítja
Zordon vidékeit;
Csak egy villámsugár
Dereng le néha
Bus éjjelébe;
S reménye sirjait,
A véghetetlen ürt,
Mutatja könnyes
Szemének.

* * *

Im a környék derül,
S arany felhői közt
Terjengő szárnyakon
Egy istenné közelg!
Int, s fénye számtalan
Alakban uszik
Kies virányokon.
Varázs tündökletin
Az ég harmatja reng,
S szelid fuvalma
Serkentő bájtléhel;
Édenné változik
A disztelen vadon;
Lágy szellők nyájasan
Suttognak a mezőn,

S himes virágok
Nyilt kelyheikből
Édesded álmokat
Lihegzenek.
A természet virit,
És sirokon keresztül
Örök tavasz mosolyg.

Az ember istenülve
Az égre feltekint;
S éltét, a zsendedőt,
Az ifjút, a virágzót,
Mint hölgyét, olvadó
Melyére vonva,
A halhatatlanok
Sorsában osztozik.
Nem járatlan tovább
Ösvénye titkain,
S teremtő lángjait
Öröklét hirdeti.

A por nem lelkesül,
Ha égi szellemek
Nem oldják lánczait,
Alant hever s letün;
A Phantasia,
Az ész hiv kedvесе,
Bátran kivivja
Mély tömlöczéből,
S a látkörön túl
Fenteg lebegteti
Világokat
Körülsugárzó
Bájos szövétnekét.

Honvágь.

Sötét olajfák illatos hűsében
Ül a bús vándor, könny ragyog szemében,
S mélyen sóhajtva vissza-visszanéz!
Kedves hazája tün fel képzetében,
Hajlékát véli a távol ködében,
S örömrészketve nyul felé a kéz.

Az esti szellő honnyelvét sugalja,
Szeretti nyájas üdvözlését hallja
A szép csalódás szellemajkain;
Ujulva kél a multnak égi kéje,
S vidám alakként lengedez feléje
A boldog sejtés fellegszárnyain.

Szülőföldéig terjed láthatára,
S békén mosolygva csendes alkonyára
Édes felejtés karján ringadoz;
S mint egykor ősi háza szük körében,
Első vágyási lobbadó hevében
Könnyült kebellet ifjan álmadoz.

De ah! sietve tündérképe illan,
Midőn a déli nap halmára villan,
S dicső felséggel a nagy térre száll;
Fennérzi most, mily messze szép hazája!
S bár itt szelidebb ég lehell reája,
A sinló sziv nyugpontra nem talál.

Örök tavasz bár zöldel itt körül;
Ott a természet téli gyászra düle,
S hegy-völgyet zord fagy, zuz, köd, hó tetéz;
De ott szabad! s a gazdaglét öléből,
A földi szépnek büszke lakhelyéből
Vadon berkére vissza-visszanéz.

Megy a bús vándor sorsa végzetében;
De él hazája bánatos melyében,
S andalgva meg-megáll minden fokon;
Keservit tördelt hangokon kiönti,
Keletről térő felhőket köszönti
S elszenderül moh-lepte sirokon.

Borongva járdal kérkedő vidékin,
A régi nagy kor roppant omladékin,
Hol minden honni hőst előidéz:
Kik tettikért bár nem nyertek magas bért,
Bér nélkül tudtak halni a hazáért:
Azon dicsőkre vissza-visszanéz.

Az élet telje bár gyönyörre inti,
S biztatva útját friss rózsákkal hinti,
Kényén röpitve ösztönárjait:
De tullebegve hont esdő reménye,
A külföld minden bájos tüneménye
Nem oltja lelke csendes vágyait.

Szakaszt is néha kellemes virágot:
Csak félig érez minden boldogságot,
Nyiltában hervad minden élmény;
Szelid hűségért lángol indulatja:
Mi itt magát lágy készséggel mutatja,
Muló hab, színlett kegy, csalóka fény.

S tovább-tovább megy, míg a célhoz ére,
Hol mind az, mit hajdan fellengve kére,
Édes valóra létesülni kész;
Bár a szerencse nyílt ölébe zárja,
S körülündökli a hir csillagárja,
Mig szive ver, csak vissza-visszanéz.

Szem hatalma.

Midőn bájos szemed reám tekint,
Egész létem gyönyörben olvadoz;
S bár rettegek, ha más szerelmet int,
S tömjént hódolva kellemeidre hint:
Midőn bájos szemed reám tekint,
Szivem biztos reményre lobbadoz,
S ég-föld ezer kéjben ringat megint:
Igy boldog én! nem érzek semmi kint,
Midőn bájos szemed reám tekint,
S egész létem gyönyörben olvadoz.

Visegrád.

Bús döledék! mily csendesen állsz ködlepthe tetődön,
Nézve komordan alá a Duna habja közé!
Lakja királyinknak, Visegrád! hajdanti virágod
Porba omolt s élted nemzeti gyászba vegyült.
Barna falad roppant vázként mered a levegőnek,
Mintha kivágyna korunk mostoha terhe alól,
Hasztalan! elhunytál; az enyészet vaskeze rajtad
Vad diadalmi jelül hamvodon edzi dühét.
Küzdél bár, de magas diszeidnek hullani kelle,
Mig pártolt fiaid oszlopa, sirja levél.
A mult századokat látom feltűnni körüléd,
S lengve vonulni az est sűrű homálya felé:
S mint a honvesztett lángképzeti visszaröpülnek,
Lelkem is úgy felleng a kegyes árnyak után.
Tornyaidat látom büszkén csillogni az éghez,
S játszi habok tükrén képedet uszni alant;
Épületid sorait látom - - -

Epigrammák.

1.

Zug, morog a zivatar, zajog a zord éjszaki szélvész.
Néz a lányka, remeg, s félve karomba omol.
Vívjatok égi tüzek! nem retteg tőletek a hív,
Sőt vadon árjaitok partra segítik utóbb!
Igy szólék; azalatt kiderül, a lányka elillan:
Fény lepi a berket, szívemet éji vihar.

2.

Mily szép s tiszta öröm nyájas szemeidbe tekintnem,
Menny, föld, s enmagam is, bájgyűrűjökbe vegyül;
Kéjökön életeróm gyöngéd hullámban özönlik,
Bennök halnia kész, általok élni buzog.

3.

Csendes unalmat szül mindennek többszöri nézte:
Untalan, édes alak! téged imádni öröm.

4.

Többé nem szeretek; minek a sok néma vesződés?
Mit tegyek? a kegyes int: élni szeretni csak egy.

5.

Nem szólál: s bájos szemeidnek rabja levék már;
Szólál: hív rabod én s rab magad istenülénk.

6.

Tudni kívánod: mért epigrammám tárgya szerelmes?
Hát maga a szerelem mért epigrammi tünet?

Vigasztaló dal

Impromptü.
„Mindent fontolva tégy,
Kevésből sokat végy”:
A bölcsek azt hirdetik.
De ha mind e mellett
Szándékos füstté lett,
Még több, ügyed nevetik:
Mit térszsz boldogtalan?
Zokogni untalan
Az erőshöz nem illik.

Az ember egyszer él,
Ki tudja mit cserél,
Ha szük hantja megnyilik?
Itt a pohár! itt a bor!
Vigasztal ez mindenkor,
Ez megvívja sorosodat:
Igyál s felejtsd gondodat.

„A szerelem vad tűz.
Sulyos igára füz”:
Ősz tudósok így szólnak.
De ha mind e mellett
Sziv s lélek rabbá lett,
S egy kedvesnek hódolnak:
Mit tész reménytelen?
Ha széped kegytelen
S szived el nem fogadja?
Vagy ha szeret is bár,
De sors tőle elzár,
S messze földre ragadja?
Itt a pohár! itt a bor!
Vigasztal ez mindenkor,
Igyál s nyugtasd szivedet,
S éltest buzgón hivedet.

„Tanulj gazdálkodni,
És fogsz gyarapodni”:
Igy kérkedik a gazdag.
De ha mind e mellett
Erszényed üres lett,
S nem kél ki a vetett mag:
Mit tész boldogtalan?
Fáradni hasztalan
Kinnal teljes multság.
Péncz a kor istene,
Ki törhet ellene?
Igy volt, így lesz a világ.
Itt a pohár! itt a bor!
Vigasztal ez mindenkor,
Igyál s tágul kebeled!
Ezt kincscsel föl nem leled.

„Légy bátor, győzni fogsz,
S dicsőségben ragyogsz”:
Író s vitéz így kiált.
De ha mind e mellett
Koszorud másé lett,
S édes Musád tovább szállt;
Mit tészsz? bús panaszlás,
Könny, kérelem nem más!
Ezt jobb lélek megveti;

Mint félénk csatázót,
Gondolat-vadászót
Minden szél eltemeti.
Itt a pohár! itt a bor!
Vigasztal ez mindenkor,
Igyál míg tüze meghat,
S lesz bátorság s gondolat.

A szellőhöz.

Ott a kéklő hegy tövében
Egy ér csörgve folydogál,
S partja füzes ernyejében
A hív csendes lakja áll.
Lengj e tájra, gyöngye szellő!
Bus magányban ott küzdell ő:
Boldogabb te! fölleled;
Szállhatnék bár én veled!

Szállanék! de bájkörétül
Tiltva, lép a sors elém,
Láthatárom elsötétül,
Végső búcsut int felém.
Lengj te hozzá, gyöngye szellő!
Őt helyettem üdvezellő!
Mondd: nem hunyt el érzetem,
Bár elválni kénytetem.

És ha keble mély titokban
Könnyel-áztan ömledez.
S visszavágyó lángzatokban
Multja szépin tévedez;
Lengj körüle, boldog szellő!
S édes bun ha így éldell ő:
Gyengén sugva nevemet
Szentessid emlékemet.

S a midőn hős alkonyában
Zeng az árva fülmile,
S lelke néma lágyultában
Ön szerelmit festi le;
Őt legyingesd, boldog szellő!
Rózsaillatot lehellő!
S lengve szivhullámain,
Tüntess fel szép álmain.

És, ha lassun e tűz árja
Elhervasztja létemet,
S egy hideg kéz majd bezárja
Érte lángzó szememet;

Lengj te hozzá, esti szellő!
Sirfüvek között nyögellő!
Fogd fel vég fohászomat,
S vidd melléje poromat.

Tünő életkor.

Hová tünél, éltem vig hajnala?
Derülted annyi szép- s dicsőt ígére
Mig rózsafénynyel a boldog körére
Mosolygva egy édent himzél vala.

De lassudan bájfényed elhala:
Pályám mindég sötétb magányra tére,
S a küzdő sokba telt, de könnyü bére
Emléked csak s e lant komoly dala.

Ha távozá, tanits felejteni!
Kidulva e kebel hajdanti kéje:
Remény-sugalva mit ragyogsz feléje?

Az ifju kornak nyájas isteni
Búcsuzva néznek a sziv lángzatára,
Ha már a látnék alkonyul határa.

Vég part.

A szenvedő néz messze part felé;
Néz: hol derülne süllyedő világa?
Hol enyhül a seb, melyet sorsa vága?
Mi érező szivét kinnal telé.

Oh hányszor véli már, hogy föllelé!
De a reményfok, melyre bizva hága,
Homokhant, szétomol, s várt boldogsága
El-eltüntén kétség szakad belé.

S mit fenn a fénytetőn nem nyerhete,
Alant megadja egy kis part homálya,
S vég csendre száll a vész-környezte pálya.

A fülmilének esti zengzete
Gyöngén reszket le a mély szunnyadóra,
De ő nem ébred semmi földi szóra.

Mohács.

Hósvértől pirosult gyásztér, sóhajtva köszöntlek,
Nemzeti nagylétünk nagy temetője, Mohács!
Hollószárnyaival lebegett a zordon Enyészet,
S pusztító erejét rád viharozta dühe,
S vak diadalma jelét robogó villámival itten
Honni vitéz seregink holttetemikre süté.
Tomori! büszke vezér! mért hagytad el érseki széked;
Nem halt volna hazánk disze, virága veled.
Harcz tüze lángítá bizton viadalra kikelted',
S érted mennyi dicsők estenek áldozatul!
Szük vala egy ország! be kicsiny most néma lakásod?
Tárogatód megszűnt, rozsda emészti vasad,
Nyugodj! rajtad üzé dölyfét a csalfa szerencse;
A békitő sír enyhe takarja porod.
Hány fiatal szívet, tele sok szép földi reménnyel
Sujta le kegyetlen itt a riadó csatavész!
Élte kies tavaszán kora sírt hány ifju találá,
Kit nemrég az öröm lágy öle ringata még!
Disztelen itt fekszik, deli termete összerutitva,
Száguldó paripák vasszegü körmök alatt.
Szög haja fürteivel nem játszik kedvese többé,
Vér- s tapadó portól elmeredtek azok.
Hasztalan áll az uton váró hive friss koszorúval,
Nem jön-e bajnoka még, félve reménylve vigyáz:
Hogyha levél zördül, őt sejteti véle szerelme,
Néz, piheg, arcza tüzel s keble feszülve haboz.
Ah! de hiába tekint a távol lenge ködébe;
Elmarad a kedvelt, s érzete búnak ered.
Végre megérti Mohács veszedelmét; gyöngye virágként
Hervad el a szép szüz néma keserve között.
Sirja felett enyeleg suttogva az alkonyi szellő
S a hűség csendes angyala őrzi porát.
Mennyi nemes bajnok, méltó sok századot élni,
Fénytelen itt szunnyad s kő se' mutatja helyét!
Ősi szabadságért harczolt bár férfikarokkal,
Rendzavaró hévvel vérbe füresztve vasát,
Ámde hol olyan erős, kit meg nem dönt sok ezer kar?
Testhalmok közepett küzd, noha élte szakad.
Sinli szokott terhét tüzménje, nyikogva kapar, vág,
Rugdal, rázza fejét, hosszú sörénye lobog;
Elszáguld, hazatér, s így hirlí vitéz ura hunytát,
Kit repedő szívvél hölgye zokogva sirat;
Míg sűrű könnye apad, s ő is hű férje után hal,
S a kiürült háznak csak döledéke marad.
A tölgy, mely zivatar közt annyiszor állta kevélyen,
Dóltében viruló ágait így temeti.

Hány bajnok hala így, de csak a boldog leli bérét:
A meggyőzöttnek csillaga véle tűnik.
Így hamvadtak el ők alacsony mohlepte gödörben,
S a feledékenység éje borítja nevök',
Hantra dül a pásztor s füttyörészve legelteti nyáját;
És nem tudja, kinek hőspora nyugszik alatt;
Titkon meg is eped, szomorú dalt zengedez ajka:
A hősárnyékok csendesen ihletik őt.
A csatasíkon mély borulattal ballag az utas,
Elgondolva minő kétes az emberi sors;
Néz, és elkomorul s lesütött szemmel halad ismét;
Felpattant sebeit belseje érzi maga.
Ott, hol az esti sugár gőzfátyolt usztat az éren,
Mintha fedezgetné, hogy ne tekintse szemünk;
Ott vergődő Lajos, rettentő sorsu királyunk,
Sülyedező lova érczhimzetű terhe alatt.
Hasztalanul terjeszti kezét; nincs, nincs ki segítse!
Bajnoki elhulltak, nincs ki feloldja szegényt!
Tátogat a mélység, aranyos pánczélja fakó lesz,
S összuzott testét hab fedi s barna iszap.
Ekként halni kínos! s kegyalak! neked életed így tünt!
Veszteden a magyar ég napja sokára leszállt.
Ifju valál, örvényt nem sejtven szörnyen adózál;
Szendergő porodat béke lebegje körül!
Hajh! s ezt visszavonás okozá mind s durva irigység,
Egységünk törten törve, hanyatla erőnk.
A sorvasztó láncz így készüle árva hazánkra;
Nem! nem az ellenség, ön fia vágta sebét.
Gyászemlékü vidék! mi sok inség kutfeje lettél:
Párolgó mezeid bánatos oszlopa ez.
Nagygyá lett Szolimán gőgét Buda ormai nyögték,
S kénye vadon dultán annyi viszályra jutánk.
Hány szűz fonnyada el zsarlónk buja karjain ekkor,
S a Duna szőke vizén hány rabok usztak alá!
Birtok nem vala már, idegen lett a magyar otthon:
Félhold kérkede szét városi tornyairól -
El! ti komoly képek! ti sötétség rajzati, félre!
Új nap fényle reánk annyi veszélyek után,
Él magyar, áll Buda még! a múlt csak példa legyen most,
S égve honért bizton nézzen előre szemünk,
És te virulj, gyásztér! a béke malasztos ölében,
Nemzeti nagylétünk hajdani sirja Mohács!

Olaszországban.

Itt a langyos ég virányin
Édes illat tévedez,
S a mult nagy kor omladékin
Hóskivánat ébredez.

A természet bájos képe
Andalító kéjivel,
Felmosolyg a déli naphoz
Mindig ifju zöldjivel.

Ah de bármi szép az élet,
A hazátlan árva sziv
Kelyhiből a nyilt örömnök
Bút csak és keservet sziv.

A napkölti ég alatt, hol
Fellegig nyul a havas,
Hol sötét erdők hegyette
Száll s mereng a büszke sas;

Ott, hol harczfi a nemes mind,
Ég a szent szabadságért,
S létét kötve birtokához,
Megvet minden szolgabért:

Ott hazám, hol egykor Árpád
Érczkarral csatára kelt,
S élve-halva nemzetének
Messze fénylő trónt emelt.

Ott hazám, hol a Tiszának
Lejtnök könnyü habjai:
Ara kelnek, arra szállnak
Lelkem néma vágyai.

Róza dala.

Hajnali kellemü fény
Hinti mosolygva sugárát,
Melyre az ifju remény
Rakja le fellegi várát;
S édes irányra feszülten
Nézi magas remekét;
Érzete istenesülten
Fölleli biztos egét.

Igy örömmáldozaton
Myrtusi lenge hüsében
Kél az erő szabadon

Tetre hevült kebelében;
Képzete lángözönéből
Egy alak ömlik elé,
S elrepes élte szükéből
Álma világa felé.

A csapodár.

A tavasz bájkellemében
A szép rózsza mint virul!
Harmat reszket nyílt ölében,
S attól édesb lángra gyul;
S bármi sziven ringadoz,
Kéj-lehelve illatoz.

Boldog a jelent kedvellő!
Én malasztit érezem;
S rám melegre a hüs szellő
Honnan jó? nem kérdezem:
Kétszer él a csapodár,
Míg a hív tövisen jár.

Hűség.

Bár a sors tőled messzezára,
Míg e sziv ver, csak érted ég.
Édes szerelmed bájsugára
Általhat éltem alkonyára,
S bár a sors tőled messzezára,
Szent kéjre int emléke még;
S ha ébredsz lantom hangzatára,
Egy könny legyen hűségem ára,
Hogy bár a sors oly messzezára,
E sziv mégis csak érted ég.

Óhajtás.

Volna szárnyam! elröpülnék
Egy kies vidék felé,
S ott pihennék, hol madárhang
Éled s a vig csermelyé,
Míg a hívnek gyöngye karja
Édes lángra költene,
És az álmak szép honából
Szebb valóra intene.

Ott a berki alkonyatban
Csak mi ketten kedvesen,
Tudva: senki el nem árul
S nem lappang irigy lesen;
Andalogva hü szerelmünk
Szent malasztit érzenők,
S hosszú verseny áldozatban
Bájkelyhét üritenők.

Lepje bár a fagy a vidéket,
Nem sóhajtom a tavaszt;
Egy varázslat, bár havaz künn,
Visszahímzi nékem azt:
A derült ég tiszta képe
Hívem kék szemében él,
S nyájas arczin olvadozva
Liliommal rózsa kél.

Zsenge szállit a pagonynak
Látom karcsú termetén.
S a virágok illatárját
Beszívom lehelletén.
Könnye harmat, mely vidítva
Titkos búmon ringadoz;
Lelke napfény, s tőle minden
Életkéjre lobbadoz.

Ott vidám kedv és szerencse
Tűn fel minden kényivel;
Ott az élet ifjan aggul
S szép álmokényt lebben el.
Édes emlék! drága képek!
Bájitok ha átfutom,
Mily örömmel elröpülnék!
Merre? - azt csak én tudom.

Erzsébet.

Gyászravatal készül, a nép gyűl, tompa harangszó
Zúg, s keseregve hazánk bércei visszanyögik.
Meholt Endre király! vele Árpád törzsöke dőlt ki,
Melynek négy század látta csodálta diszét;
Mely rab-utált szívvél hinté törvényi malasztit,
A szabados népnek nagyra emelve hirét;
És ellenhadakat tapodó fejedelmi erőben
Büszke hatalma jelét messze időkre füzé.
Elhunyt a hősvér! de miként a bús döledék közt
Néha tenyész egy bájillatozásu virág;
S nyitva szerény kelyhét az örömlét harmatit iszsza,

Míg a fergeteg őt kegyetlen összetöri:
Igy maradt egyedül Erzsébet, puszta tetőjén,
Pártos lelkü felek durva csapatja között,
S atyjának vesztén siratá a nemzet ügyét is,
Mely önnön fiain edzi dühödve vasát.
Igy leve tömlőzczé elődei fénypalotája:
Ő maga árva, szegény: párthive nincsen azért.
Oltalmára hevült idegen bár; ah de magyar nem,
Nem kele, nem buzgott védeni szent igazát.
S elhidegülve hagyá nagy hőse szelid unokáját
Válni örökjétől, mely nem örökje tovább.
„Hunnia, légy boldog! s bár nincs maradásom öledben,
Mig piheg e sziv, csak - te utánad eped.
Hív leszek én hozzád, ha te bár elhagyva feledtél:
Csak te lehess boldog, szép haza! szenvedek én.”
Ezt rebege a szűz, nemzője porára borulva,
Nagy koronázottink hajdani békehelyén,
És ott hol komoran barnultak az ősi koporsók,
Honjától ott vön sziv-szakadozva búcsút.
Érzi, miként hasad el bús élete minden örömtől
S könnyén népének lassu halála remeg.
Elvált! s kit nem rég ezerek tömjéne magasztalt,
Most távol rejtek néma homálya fedi.
A vigadók zajait s a kéj szabad ömledezésit
Most halavány szinnel váltja monostori csend.
Rettenő csere! mily türelem mulhatja fel e súlyt,
Mely a vétlen szűz lágy kebelére rohant!
Távol kedvesitől, részvétlenül, élve temetten:
Léte kies tavaszát zárja halotti magány,
Sikra kiszállani már nem látja vitézei rendét,
Harsány tárogatók nyers riadalmi között,
S bajnoki játékban diadalra hevülve szemétől,
Csengni aczélon aczélt, vivni erővel erőt.
Nem, nem a délczeg inú paripák nyilröptü szökésit
Párduczos ifjaknak verseny iramtok alatt:
Nem, soha nem többé! mindennek vége szakadt már,
A gyönyörű létnek kelleme, szépe, oda!
A győztes seregek dalait most váltja karének,
Mely remegő ajkin hosszu fohászba vegyül;
Vagy komor árnyékként lépdelve sötét teremében,
Gyúladozó vérrel küzdve emészti magát.
Nem mosolyog neki a viszonzás égi sugára,
Mely lágy vonzattal hú szerelemre hevít;
S hintve reánk a lét bájlóbb tartalmu világát,
Minden földi öröm kéjzönébe merit.
A gyöngéd anyanév, deli férjnek tiszta szerelme,
És rokonult lélek őt nem enyelgi körül.
Sejti malasztit bár, de lemondás átka felette!
S álma derültében képe alélva letün.

Igy hervad szomorún örökös gyász körbe szorulva,
Igy a forró szív a hideg élet alatt.
Mindenek elhagyták: egyedül fájdalma marad hív,
Nyujtva töviskoszorút bíbora éke helyett.
Vér gőzölg az alatt Magyarország térein: a vak
Pártosság szabadon gyűjti halálra tüzét;
Míg Rozgony mezején Károlynak fegyvere győzvén
Méreg-, tör- s cseleken nyert urasága megállt:
S miglen az új fénynek hódolt s örvendeze a nép -
Messze vidéken szép csillaga éjbe borult.
Mint a nyári lebel sivatag közt, hunyt el ez élet;
Végjele áldás volt, végrebegése: haza!
Igy hala Erzsébet, nagy szerzőnk hív unokája;
És hidegült hamvát nem fedi honi virág.
Nyugodj, áldott szív! emlékedet élteti a könny,
Melyet drága hazánk egykori képe fakaszt.

Pipadal.

Gyűlöljön bár sok finnyás orr,
Édes pipám! tégedet,
Hú vitézed én mindenkor
Pártul fogom ügyedet.
Te vagy éltem kísérője,
Egészségem hévmérője,
S játszi bodor füstöddel
Búmat vígan üzöd el.

Ha látom a porlelkeket
Ezer kinnal mozogni,
S büszkén rázva bilincseket
Üres fényben ragyogni;
Reád gyujtok s azt gondolom:
Szánandó, kit ily átok nyom!
Lepje bár arany ezüst,
Léte mégis hű füst.

Hány bajlódik szerelmével,
Néz, szalad, int, áldozik,
Hevül, fázik, nyugtot nem lel,
Hold felé sóhajtozik.
Én rád gyujtok, azt gondolom:
Szánandó kit ön szive nyom,
Mert a szép szó s leánykegy
Vajmi hamar füstbe megy.

Ha valaki tág tüdővel
Magát hírbe kürtöli,
Fényleni vágy nagy erővel,

S más érdemit előli;
Én rád gyujtok, s azt gondolom;
Itt legtöbbet az idő nyom,
S koszorúdat neveddel
Füst gyanánt oszlatja el.

Ha egy urfi, pézsmán hízott
Felfürtözött üres kép,
Szűk elméjü, de elbízott,
Nagy gógösen hozzám lép;
Magát, javát fitogtatja,
Drága időm elragadja:
Fegyver leszen pipámból,
Kifüstölöm szobámból.

De ha jó egy lelkes magyar,
Szivcserére kész velem,
Szembe nem méz, hátul nem mar,
Nyiltan leli kebelem;
Sokat ugyan nem adhatok,
Legfeljebb egy dalt mondhatok,
De felcsapván jobbával,
Megkinálom pipával.

Némely szépek, idegenhez
Máskép nem idegenek,
Csak a szegény pipafüsthez
Oly igen kegyetlenek:
Pedig mennyi gazt táplálunk!
Én úgy vélem: dohány nálunk,
Bárki mit állitana,
A legjobb indigena.

Alkonyi dal.

Im kedvesem édes! kék hegyen túl
A nap remegő sugára leszáll,
És tiszta gyepágyon lágy pihenésre
Oly biztosan int a berki homály.

Ott gyenge fuvalmak játszva susognak,
S hú párja körül a fűlmile zeng,
És illatözönben zöld koszorúkkal
A boldog aranykor képe dereng.

Ott messze irígylő vizsga szemektől
A földi szokás rabfőke szakad:
Csak a szerelmemnek égi hatalma
Vesz kényeket és uj kénybe ragad.

S mint parti virággal víg ölelésben
A feldagadó habba vegyül,
Ugy kéjledez éltünk egybe ömölve,
Míg a gyönyörűség mélyibe dül.

S mint a füzes ingó lombjain által
A holdnak ezüst világa ragyog:
A teljesülés szép álma felettünk
Még bájos alakban lengeni fog.

Jer, kedvesem édes! a tavasz illan,
S a fülmile nyájas zengzete múl,
Majd éji leheltén a komor őszenek
A csermelye fagy, a rózsza lehull.

Míg bátor erőben kérkedik a lét,
És a liget ernyős rejteket ad,
Most éljük az éltet, hervad is az bár,
A multnak azért emléke marad.

Nézd a magas égnek csillagírását,
Mely érzeni és szeretni tanít!
O hadd szemeidben visszaragyogni,
Mit lelkepedve s égve gyanít.

Kedves tájamhoz.

Édes titkom hú tanúja,
Hívem rejtő szép vidék!
Mint hajós a part felé vágy,
Lelkem úgy utánad ég.
Ah de messze messze tőled
Zajlik árva életem,
S ködbe szálló néztemben
Búra fordul érzetem.

Bár a fák itt is virulnak.
S tiszta forrás csörgedez,
A madár zeng és azon nap
Fénysugára ömledez:
De komor csak és színetlen,
Hévre nem gerjeszthető;
Ott, hol ő van, kél napom csak,
Éj borong, hol nincsen ő.

Szép vidék! mi boldogabb vagy;
Őt te bátran nézheted,
S rózsza közt hús berkeidben
Tagjait pihenteted;
Míg kívánat s hosszú küzdés
A forró s hú szivbe vág,

Ott egy néma és lelketlen
Szikla lenni boldogság.

Búsan kérdem a felhőket:
Áll-e még a drága hely,
Hol szerelme bájos ajkin
Legelőször lebbent el?
Ah de zúgva megy felettem
S összedől a fellegvár,
S vad dörgéssel vallja sorsom:
Boldog többé nem lépsz már!

Csalódás.

Lakja zárva kedvesemnek,
Szómra nem jó felelet:
Tán szabadba csalta őtet
A virágos kikelet;
Szép pihenni, álmadozni
A liget hús árnyain:
Arra szállok, ott lesem meg
Titkos andalgásain.

S im zöldjébül a bokornak
Reszkető tűz ég elém:
Ő az, ő az! lángszeméből
Hú szerelme int felém!
Kéjlobogva szállok arra -
Ah de játszi fénye múl,
A midőn a nap sugára
Kék hegyek közé vonúl.

Ének ébred bús panaszszal,
Oly szelid, oly szelleti!
Ő az, ő az! engem hívna
Bájhatalmú zengzeti.
Szívdobogva szállok arra,
Ah de léptem zajlatán
Némul a dal, és felettem -
Elröpül a csalogány.

Félig rejtve, illat-ajkkal
Rám mosolyg egy gyöngé kép!
Ő az, ő az! nyájas arcza
Mint pirul, mi égi szép!
Őt ölelni szállok arra,
Ah de vérzik hő kezem -
Rózsa volt, és képzetimnek
Csak tüskéit érzem.

Egy szó.

Lyánka édes! csak egy szóra
Nyisd meg illat-ajkidat,
S mint egy hang az üdvösségből,
Ifjuló szivemre hat.
Csak kis szó, a m'ért esengek,
Még is oly nagy, oly dicső,
S szebb világba lobban által
Lelkem, a rég csüggedő.

Kérded, mily szó? Nézd a rózsá
Hajnalcsókban mint pirul;
Szűz vonzat- s örömnilytában
Keble ily szent jelre gyúl.
Ibolyákon az susogja
A nyáresti víg lebel,
Rengve fészken bájcsereiben
A madár azt zengi el.

Csillagában a teremtő
Azt írta mint kegyjelét,
Hogy küzdési szép jutalmát
Sejtse ott az árva lét.
Lyánka édes! szép jutalmat
Adhatsz még te ideleenn:
Mondd a hívség-lelte kis szót,
Érted égek, mondd: *igen!*

Késő bú.

Rejtsd előlem kéjre lobbant
Szép szemed sugárait!
Rejtsd előlem édes arczod
S lelked annyi bájait!
Ennyi kellem édenébe
Jobb nem is föllengeni,
Mint utána forró vágygyal
S csillapítlan érzeni.

Ah de késő! a mit láttam,
Olthatatlan bennem ég:
Eget lelmi s el nem érni
Hosszu kínra már elég.
Mit használ az édes álom
A forró szív lángival!
Szebb valóra ha nem ébred -
A szegény szív kétszer hal.

MÁSODIK KÖNYV NÉPDALOK

1. Rákosi szántó a török alatt.

Miről apám nagy búsan szólt
Hogy itt hajdan szebb élet volt,
Érzi szívem s felsóhajtok,
A mint Rákos téréen szántok.

Hol Mátyás az igazságos?
Te láttad őt boldog Rákos!
Tán itt nyargalt hajdanában,
Hol én szántok mostanában.

Mondják, itten vitéz urak
Összegyűltek, tanakodtak;
S ha csatára trombitáltak,
Mint a sasok víni szálltak.

Eltűntek ők; Rákos, te állsz,
Meződön hány embert táplálsz,
Hej de magyart alig látok,
S nehéz szívvel tovább szántok.

Pest-Budáruul sok nép kijár,
S alig érte nyelvünket már:
Hej! ma-holnap a magyar szó
Ritka, mint a fejeér holló.

Hús szél támad onnan felül,
Zugó szárnyán sötét köd ül;
Tán a por is e szép mezőn
Nemes szivek hamvából jön.

Barna leány a falubul!
Hej ne igyál a Rákosbul!
Magyar csonton foly a vize,
Könyektül sós annak íze.

Rákos! Rákos! hová lettél?
Szép hiredbül de kiestél!
Fáj szívem, fáj, ha ezt látom,
S hazám földét sírva szántom.

2. Husvét után két hete már

Husvét után két hete már,
A szép leány a kertbe jár.
Jöszte, Rózsám, jöszte
Hamar ki!
A bokorban lelsz te
Odaki.

Zöld a levél, hús az árnyék,
Játszanak ott hív gerliczék.
Jöszte, Rózsám, arra
Szaporán!
Jobban megy a munka
Csók után.

„Tüske van ott, csalfa legény,
A sűrűbe nem megyek én.
Van szeretóm nekem
Odabe’,
Ki majd elvesz engem
Pünkösdre.”

3. Hej violám, szép violám

Hej violám, szép violám,
Te csak nem is tekintesz rám,
Pedig ha rám tekintenél,
Kék szememben szívet lelnél.

Barna hajad simítsd hátra,
Hadd nézzek én szép arczadra,
Hadd nézzek rá utoljára,
Búm eltemet nemsokára.

Bár csak piros rózsá volnék,
Kebled felett elhervadnék;
De szived nagy keménységén
Fejér rózsá lettem már én.

Hej ki ne menj a mezőre,
Sokat sírtam a zöld fűre,
Majd szememnek bús harmatja
Lábaidat megáztatja.

Isten hozzád édes kincsem!
Tovább immár nem türhetem,
A faluban muzsikálnak,
Elmegyek én katonának.

4. Nézd, a hegyek pipáznak

Nézd, a hegyek pipáznak,
A kaszások megáznak;
Ha szeretőm megázik,
Nálam azért nem fázik,
Van nekem jó tűzhelyem:
Meleg tűzhely kebelem.

5. A Tiszának kies partján

A Tiszának kies partján
Járok én szép rózsám után.
Tisza! Tisza! mond meg nekem:
Szép rózsámat hol keressem?

Tisza! habod azért vidám,
Mert tebenned fürdött rózsám,
M'óta rózsám vizedbe szállt,
Barna színed fejérré vált.

Hol szép rózsám? mond meg Tisza!
Válj mézzé, ha vized iszsza;
Mond meg, hogyha értem sóhajt,
Kebelemre visszaóhajt.

Írigy Tisza, te csak nem szólsz,
Szigetek közt némán lefolysz:
Én is puszta sziget lettem,
Búmnak árja foly körültem.

6. Vedd sarlódat édes kincsem

Vedd sarlódat édes kincsem,
Aratni jer most énvelem.
Temelleted, édes rózsám,
Mindjárt jobban megy a munkám.

Danolj rózsám, a nótában
Mint szívünkben szerelem van.
Szép is a dal, ha szerelmes,
Bús legyen bár, még is kedves.

Kösd be fejed a kendővel,
De szép orczád ne takard el,
Virágos kert az énnekem,
Örömmet onnan szedem.

Nagyon süt nap dél felé,
Pihenj le a kereszt mellé,
Dülj szűrőmre édes rózsám!
Enni majd hoz édes anyám.

Én addig a kútra megyek,
Hogy friss vízzel enyhítselek,
Ha csókot adsz érte, rózsám,
Hárommal megköszöni szám.

Aratgassunk aztán megint,
Mig az este álmra int;
Ád az isten így kenyeret,
Igy veszlek el én tégedet.

7. Messze fénylik a Balaton

Messze fénylik a Balaton,
És engemet partjához von:
Immár tudom, miért fénylett,
Mert szép Rózsám bele nézett.

Hej szép Rózsám! tekints rám is!
Hadd derüljön bús szívem is:
Olyan az mint a Balaton,
Ha felette szélvész vagyon.

8. Az én kincsem noha szegény

Az én kincsem noha szegény,
Még is szivbül szeretem én;
Sok legény van a faluban,
De mint Palim egy sincs olyan.

Édes anyám neheztel rám
Ha durrogat az én Rózsám,
Mikor házunk előtt korán
Kiballag szép nyája után.

Ne durrogass jó galambom!
Félbe szakad édes álmom:
Jól esik bár ha nézhetlek,
De álmomban megölellek.

Friss bokrétát kötöttem én,
Neked adom, barna legény!
Tűzd a hűsön kalapodra,
S emlékezz meg galambodra.

Vedd elő kis furulyádat,
Fujd el rajta bús nótádat,
Tán a szellő erre kapja,
Hogy rám gondolsz, megsusogja.

S én a kertben ha gyomlállok,
Szép nótára visszadallok,
Eldallom, hogy te lélsz kincsem,
Míg utolsót ver a szívem.

9. Hej csicsergő kis madár

Legény.

Hej csicsergő kis madár,
A szép leány csapodár.

Leány.

Ha csapodár, jól teszi,
A legény úgy keresi.

Leány.

Hej a rózsza tövises,
A szép legény negédes.

Legény.

Ha negédes jól teszi,
A leány úgy szereti.

Legény.

Hej be csípős a csalány,
Kesereg a szép leány;
Ha kesereg, jól teszi,
A mint főzte, úgy eszi.

Leány.

Hej savanyú a kökény,
Házasodik a legény!
Ha azt teszi, jól teszi,
Majd utóbb megérezi.

10. Szülőföldem szép határa!

Szülőföldem szép határa!
Meglátlak e valahára?
A hol állok, a hol megyek,
Mindenkor csak feléd nézek.

Ha madár jön, tőle kérdem,
Virulsz-e még szülőföldem!
Azt kérdezem a felhőktől,
Azt a suttogó szellőktől.

De azok nem vigasztalnak,
Bús szívemmel árván hagynak;
Árván élek bús szívemmel,
Mint a fű, mely a sziklán kel.

Kisdéd hajlék, hol születtem,
Hej tőled be távol estem!
Távol estem mint a levél,
Melyet elkap a forgószél.

11. Szomszéd asszony udvarába

Szomszéd asszony udvarába
Két galamb szállt minapába’;
Bár elmémet mint futtatom,
Melyik szebb? azt nem tudhatom.

Egyik fürge mint a kis hal,
Arcza piros mint a hajnal,
Nem is csoda, két nap süti,
Bogár szemét, ha felüti.

Nappal is éj látszik haján,
Rózsá virit kerek száján,
Ha ez csókra tüzesednék,
A méreg is mézesednék.

Mint a hattyu szép a másik,
Mikor rózsák között játszik.
A mintha buzavirág kelne
A friss havon, olyan szeme.

Liliomból szótt arczáján,
Gyöngybe foglalt édes száján
Szelíd öröm mulatozik,
Onnan más szívébe szökik.

Hej csak ide röpnének!
Be örülnék a szökének;
De a barnát is szeretném,
Szint oly kedvvel ölelgetném.

12. Mély a Duna közepén

Mély a Duna közepén,
Át nem mehet a legény,
A parton áll hiában,
Sóhajtozik bújában.

Mért jöttem át a Dunán
Csalfa szerencse után?
Túl a Dunán is szegény,
Innen is az vagyok én.

Hej pedig túl a Dunán!
Vár engem a szép leány,
Ott áll és int hiában,
Siránkozik bújában.

Volna hajóm a Dunán!
Érte mennék szaporán.
Volnék hab! be örömost
Átölelném a kedvest.

De sem most, sem azután
Révet nem lel a Dunán;
Egymásé nem lehetnek,
Hej! azért hogy szegények.

13. Túl az erdőn lakik rózsám

Túl az erdőn lakik rózsám,
De az álnok nem jön hozzám,
Búcsú óta nem láthattam,
Azóta nem is alhattam.

Nem alhattam szerelmemben,
Ugy befészkelte az szívemben,
Kitépném, de mint a madár
Kedves helyre csak visszajár.

Daru megjön és a gólya,
De nem az én kedvem soha;
Bús leszek én, míg az nem jön,
Ki ott lakik túl az erdőn.

Holnap reggel virradóra
Elmegyek én a halomra,
Onnan nézek a szép tájra,
Kincsem fehér hajlékára.

Hej! de ott csak füstöt látok,
S eltűnik az, mint az álnok,
Mint az álnok, ki elhagyott,
S öröm helyett könnyet adott.

14. Rózsa! rózsza! mit csinálsz

Rózsa! rózsza! mit csinálsz
Egyedül a kertben?
Ha szebb öröme találsz,
Ne élj ott ridegben.
Az élet ha nem páros,
Téli virág nem szagos.
Harmat csillog kelyheden,
Ne sirj édes rózsám!
Ha bú fekszik élteden,
Átültetlek hozzám:
Kelyhed legyen ajkamé,
Gyökered a szívemé.

15. Ha én tiszta patak volnék

Ha én tiszta patak volnék,
Galambom kertjében folynék,
Tán hattyúként nyári este,
Friss vizemben megfürödné.

Ha én zöldelő fa volnék,
Galambom kertjében állnék,
Föltartanám a nap hevét,
Hogy ne süsse szelid képét.

Ha illatos virág volnék,
Galambom kertjében nyílnék,
Tán víg kedvvel leszakasztna,
S keble havával itatna.

Ha én gyöngye szellő volnék,
Galambomra legyezgetnék,
S míg édesden álmadozna,
Ajkam ezer csókot lopna.

Ha én fülemile volnék,
Galambom kertjébe szállnék,
Búmat talán meghallgatná,
Szívért szívét odaadná.

16. A ki szeretőjét

A ki szeretőjét
Igazán szereti,
Legyen bármi sötét,
Még is felkeresi.

Sötét van az erdőn
Ha bucsuzik a nap,
Kincsem mégis eljön,
Ha édes csókot kap.

Nincs virág a mezőn
A nagy téli fagyban,
De ha kincsem eljön,
Akkor melegem van.

A konyha füstölög:
Fergeteg lesz talán;
Galambom könyörög,
Ne nézzek más után.

Nem nézek én másra,
Habár szeretne is,
Csak szép galambomra -
Elég baj az egy is.

17. Hej ti fényes csillagok

Hej ti fényes csillagok,
Volnék ott, hol ti vagytok!
Nem néznék én a vízbe,
Hanem Rózsám szemébe.

Hej ti fényes csillagok,
Onnan ti messze láttok,
Hol van Rózsám, merre jár,
Karjaimba jön-e már?

Hej ti fényes csillagok!
Ha jön, csak ragyogjatok:
Ha máshoz megy, húnnyjatok el,
A hamis hadd bóduljon el.

18. A bimbóbul virág lesz

A bimbóbul virág lesz,
Kincsem mondta, hogy elvesz,
Hogy piros kendős lován,
Értem jön szüret után.

De vége a szüretnek,
Leánytársim nevetnek:
Volt hetyke szép szeretőm,
Haj de még sincs fejkötőm.

Az ágon szarka csörög,
Az ablakhoz röpülök,
Kinézek az utczára,
Nem jön-e valahára?

De csak halad az idő,
Elmarad a szerető.
Oh leányok! higyjétek,
Hamisak a legények.

19. Most jer hozzám

Most jer hozzám
Édes Rózsám!
Nincsen itthon
Néném asszony,
Darálni van
A faluban;
Mert ha itt lel
Agyon perel,
Dörög, morog,
Ireg-forog,
Nyelve pereg
Mint a kerek,
Pitteg pattog,
Csitteg csattog,
Szót nem enged,
Mig elreked.
Most jer kedves,
Senki nem les;
Adok csókot,
Akár hatot,
Aztán tágulj,
S el ne árulj;
De elvégy ám
Édes Rózsám!

20. Én is voltam szegény legény

Én is voltam szegény legény
A mig nem szerettem.
De azóta gazdag vagyok,
M'óta rabbá lettem.

Ha pénzem nincs, rátekintek
S mindjárt kincset látok;
Ha megölel, bú, baj gondok!
Nevetek reátok.

Szépen zeng a kis pacsirta
Ha tavasz kifejlett,
Szebben danol édes Rózsám
Pergő rokka mellett.

Arcza milyen, keble milyen -
De azt meg nem mondom,
Mert többen is megszeretnék,
Lenne akkor gondom!

21. A Dunában sok a víz

A Dunában sok a víz,
Jaj! ki a leánynak hisz!
Mint a víz a Dunából,
Nem fogy az ki bujából.

22. Gyöngyvirág és liliomszál!

Gyöngyvirág és liliomszál!
Szép szeretőm mellettem áll;
Mint a téjben uszó rózsza,
Olyan az ő nyájas arcza.

Hollószárnyak szemöldöki,
És alulok tűz ragyog ki.
Tűz ragyog, mely noha éget,
Lángja után von engemet.

Gömbölyű kis piros sajka
Mézforráson az ő ajka,
Gyönggyel rakva szagos öble,
S fülmile szól ki belőle.

Tajtékhalom az ő keble,
Rubintbimbó áll felette,
És alatta az a nagy kincs,
Milyen több e világon nincs.

Mint reggel a játszi lepke
Szép galambom olyan fürge,
Két ujjammal átfoghatom,
Ha víg tánczban megforgatom,

Szeretem is én a Rózsát,
S ha úgy rám néz és csókot ad,
Tudja Isten, mit nem érzek,
Szivem ugrál s alig élek.

23. Vigan foly a csermelye

Vigan foly a csermelye,
Hej Rózsám ne nézz bele!
Mert ha bele tekintesz,
Vidám kedve oda lesz;
Majd úgy jár mint én szegény,
Zokogva foly ligetén;
Zokogva foly éltem is,
Reggel, délben, este is.

A Bakonyban sok a fa,
Több könnyeket sírtam ma,
Azért olyan zöldek a fák,
Mert könnyeim áztatják:
De meghalok azért is,
Tudom akkor sírsz te is -
De Rózsám, ha szeretnél,
Csakugyan jobban tennél.

24. Legény szökött kertembe

Legény szökött kertembe,
Ott szívét elvesztette,
A szívét én megleltem
S kendő alá rejtettem.
Jaj be kinzott engemet,
Ugy furdalta keblemet!
Utóbb el is foglalta,
Saját szivem kitolta.

25. Az én babám durczás leány

Az én babám durczás leány,
A legénynek csak fittyet hány;
Be haragszik, ha azt mondom:
Addsa csókot szép galambom!

Igaz! sánta! de az hagyján!
Csak czipó ne volna hátán!
Még azt is eltúrném benne,
Csak fél szemre vak ne lenne.

Otthon ülő serény, dolgos,
Nappal nyugszik, este álmos,
Gombócztot főz mint az öklöm,
Ettem egyet, most is nyögöm.

Bárki mit mond, én elveszem;
Hív lesz hozzám, azt elhiszem;
Nem félttem a katonáktul,
Sem magátul a haláltul.

26. Mohácsi dal.

Suhogva mint az esti szél
Mély gödréből a vitéz kél,
S mint halvány kőd holdvilágnál
Mohács téren tétova száll.

Néz a pásztor s keresztet hány,
Kiált a hív kuvasz után,
A tűz mellé heveredik,
S mult időről töprenkedik.

„Hej itt egykor e gyep felett
Sötétpiros harmat esett;
Fű, virág búsan lehajlott,
S magyar szivbül friss vért ivott.

Sok legény jött nyalka lovon
Győzni a vad büszke taron,
Lova eldőlt, maga fejér,
Néma, hideg, mint őszi dér.

De a mátká honn könyezett.
Víg dal között kört nem lejtett,
Várja, de csak halálmadár
Hozza hírét, hogy nem él már.

Csele patak! iszapodban
Királyi nagy temető van,
Azért is oly sárga vized,
Oszlopod gőz, átkos neved.

Csontba akad s hortyog a ló,
Meg megcsorbul kasza, sarló,
A leány fél, s bármi begyes,
Oltalmára legényt keres.

Ne félj Rózsám! szebb idő jár,
Dunánk rabot nem hord immár,
S újra diszlik Mohács táján
Magyar legény, magyar leány.”

27. Az ér mellett áll egy fa

Az ér mellett áll egy fa,
Szép Rózsám eljár oda:
Én is ha zöld fa volnék,
A kedves helyen állnék.

Ágimat lehajtanám,
Hogy más ne lássa Rózsám
Ha lepihen s hűtözik,
Vagy az érben megfürdik.

Ne lássa szép alakját,
Aranyháló szög haját,
Villámló tüzszezeit,
Fehér galambtetemit.

Ne lássa! mert magamkint
Örömet nem lel megint:
Én is láttam s víg napom
Érte búban folytatom.

Kalapom virága,
Melyre kis lába hága,
S a violát kebelén
Könnyekkel neveltem én.

28. Fogy már a nap melege

Fogy már a nap melege,
Kertünkben a czinege,
Csipős szél fuj a mezőn,
Farkas kullog az erdőn.

Hadd fújjon a csípős szél,
Galambom attól nem fél,
Reá veszi bundáját
S felkeresi Rózsáját.

S ha galambom betoppan,
Szivem oly nagyot dobban!
Pergő rokkám megakad,
S fonalam is elszakad.

S ha nyájasan mellém ül.
Mi nem néz ki szemébül!
Szép szemek, barna szemek,
Öröm nézni belétek.

És ha a mécs elalszik,
Ajkaimhoz lopózik,
Megcsókol, én haragszom,
S a csókot - visszaadom.

29. Messze tőled édes kincsem

Messze tőled édes kincsem,
Komor búban fogy életem:
Küldj messzirül vigasztalást,
Hogy te még most sem szeretsz mást.

Ha megvirrad napkeletrül,
Emlékezem szép szemedrül,
Az is, napom míg boldog volt,
Oly szép tűzzel felém lángolt.

Bár itt is a nap melegít,
Mint szemed úgy még sem hevít,
Kivül égek, belül fázom,
Mert te messze vagy galambom!

Mit nem adnék, mit nem tennék?
A villámra is felülnék,
Hogy csak egyszer láthatnálak,
És szivemhez zárhatnálak.

De mit tegyek? nincsen mentség.
Tudja isten, látlak-e még!
E gondolat csak könnyet ád,
Szép galambom, isten hozzád!

30. Piros leány! barna leány!

Piros leány! barna leány!
Mekérlek én szüret után,
Van szekere, két pej csikóm,
Azon viszlek szép galambom.

Van kis házam és kerteském,
Búzát termő jó földeském,
De mind ennél tán többet ér
Szivem, mely csak éretted vér.

Csapja fel Rózsám s foglalóra
Süss egy csókot ajakimra,
Mehálalom én ezerrel,
Csipkés szélű fejkötővel.

31. Monddza nekem, rózsám-adta

Monddza nekem, rózsám-adta,
Van-e kezéd olyan,
Amely nemcsak ölelni tud,
De jártas dologban?
„Van kezem, mely a ház körül
Tud munkát találni,
Jól tud varni, sütni, főzni
S beteget táplálni.”

Monddza nekem, kincsem-adta,
Van-e lábad olyan,
A mely nem csak sétálni tud,
De honn is talpon van?
„Van lábam, mely jó úton jár
S nem botlik oly könnyen,
A nappal kél, sűrögve jár
A háznak körében.”

Monddza nekem lelkem-adta
Van-e szíved olyan,
Mely szeret? Ha van, elveszlek
Még ezen farsangban.
„Van szivem, mely híven szeret
S ezt tartom fő jómnak:
De másért ég, nyalka legény!
Tiéd kosaram csak.”

32. Sárga levél, sárga levél

Sárga levél, sárga levél,
Bús utamra miért estél,
„Azért estem, mert nincs ágam,
Nincs a mi tart, nincs világom.”

Hej nekem is az a sorsom,
Hideg a föld, fázva járom.
Van hazám, de nincsen benne
Egy kis hajlék, mely fölvenne.

Harmat, harmat, hol termettél?
Bús szememre miért estél?
„Azért estem a felhőbül,
Mert víg napom már nem derül.”

Rezgő harmat! te könnyűé válsz,
Szememben jó forrást találsz.
Leszállt nekem is szép napom,
Szegény magyar! azt siratom.

Fülemile, te kis madár!
Szép dalod mért nem zenged már?
„Azért nem zengem dalomat,
Mert elvesztém hív páromat.”

Hej fülmile, te kis madár!
Elnémulok én is immár,
Mért mondanám keservemet,
Ha nincs szív, mely ért engemet,

33. Komámasszony leányának

Komámasszony leányának
A pártája elveszett,
S ezen biró uraméknak
Szíve nagyon megesett.

„Mondd meg, babám, mi okozta
Néked ezt a szörnyű bajt?
Ha megkapom, kalodába
Záratom a gaz tolvajt.”

„Szőke Bandi az a tolvaj,
Ki e nagy kárt okozta:
Pártám hagyján! de nagyobb baj:
Szivemet is ellopta.

Ha kend okos, biró uram,
Jobb kalodát tudok én:
Szőke Bandi legyen uram,
Majd fogságba' tartom én.”

34. Minap a kertben jártam

Minap a kertben jártam
S egy rózsát találtam:
A szép rózsza könnyezett,
Kérdém: mi bút érezett?
Őt a hajnal rászedte,
Bimbóbul kifejtette;
Délben jöttek a lepkék,
De csak szagát keresték:
Végre az est ráakadt,
S attól csak könnye maradt.

Hej szép rózsza! szivedbe
Több csapodárt ne végy be!

HARMADIK KÖNYV TAN ÉS GUNYOR.

Themistokles.

Vissza bús melyembe, ti vérsóhajtások!
Egy lépés még - s marad hazámnak határa.
Hol eltörtetek a nemzeti szokások,
Nem füstölög már a szabadság oltára.

Oda minden erő a görög honába;
A kinek már nem forr szabadságért vére,
S önkényt bedőle a puhaság karjába:
Rabláncz lesz jutalma, szolgaság a bére.

Szerelem.

Félni, vágyini leskelődni,
Multon és jövőn tünődni,
Míg a jelen elillant;
S ha szép álmod el is éred,
Hón várt s vajmi könnyű béred
Nem más, csak egy kopott lant;
Egy kísértő ijesztő váz,
Szépen festett omladó ház:
Egy dörmögő agg tündér,
Ki bár csak ismertet áldoz
S kegyével is unalmat hoz,
Még is mind uj adót kér.

A szerelem e csalfa szer,
Előbb czirógat, aztán ver;
A midőn táplál, emészt,
Mosolygva eget ígér,
De ha meghül egyszer a vér,
Késő bánatot tenyész.

Remény.

Bájszíneket tetéz reád,
Mindent ígér, semmit sem ad;
Hálóból varrt köntös hidegben,
Szomjat gerjesztő nedv melegben;
De enni nem kér:
Az mennyit ér!

Rejtett szó.²

Hat betűből állok, házi eszköz vagyok,
S használtatva semmit egészen nem hagyok,
Láthatsz kezében is sok mesterembernek,
Ámbár nem árthatok a keményebb szernek.
Első két betűmnek örül gazda és nyáj,
Általa vidám lesz a mező és táj;
Nagy város utczáin élve nem nézheted,
De hervadtan annál drágábban fizeted.
Három első tagom hangos torku madár,
Rengő vetés közt, a vadász utána jár:
Fogva sötét házban akasztja falára,
Halva jó ízűen teszi asztalára.
Végső négy tagom nem tesz soha egészset,
De a végső három annál többre vezet;
Ez ura mindennek, jót, szépet, dicsőt szül,
Csillagot mér s bátran világokat kerül.

A fűzfa poeta gratulál ötlet mellőzött egykori Maecénásának.

Köszöntő köszöntést kell ma készíteni,
Mert készet késő lesz a sajtostul venni,
Mely ez esztendőben görbén nyomtattatott,
S harmincz évek óta a ponyván hányatott;
Hogy születésnapod azzal ünnepeljem,
S vastag érdemedet oszlopra emeljem.
Abrincsa fogok ma egy koszorut fűzni.
S fonnyadt repkény közé borcsapokat tűzni.
Sánta Pegasusom hegyre akart vinni,
Vinne bár Neszmélyre, hol bort lehet inni,
Mert utálom Castal vízizű forrását,
Az hamar elcsapja az embernek h ... t.

---

² Fűrész

Bibas vinum, frater, in te nunc est ordó:
Csak legjobb forrás az óval teljes hordó.
Collégám Apolló! tégy ma hamar csodát,
Hold szarvára akaszsz egy sivító dudát,
Hogy elfújjam rajta köszöntő nótámat,
S érdemed hirdetni feltátsam a számat:

Adjon isten áldást, egészséget, - jajjal,
Szerencsés napokat teli - gonddal, bajjal;
Üres kamarádnak - még több ürességet;
Pinczédnek jó - vizet, de borban szükségét.
Kemenczédnek fűtőt, de sustorgó fát - nem,
Bundául szolgáljon - százszor lyukas selyem;
Egyéb ruhát a sors oly bőséggel adjon,
Hogy, ha kimész, otthon - semmi se maradjon;
Pénzed annyi légyen, mennyi - szőr talpadon,
Legmérgeesebb ellened üljön az orrodon.
Ha nem lesz kenyered, a szükségtől ne félj,
Dínom-dánom között mindenkor - sirva élj...
De már több verseket nem tudok csinálni,
Engem ugyse! ezt is sok baj volt firkálni;
Ez ünnepre hát csak kiáltok egy hujját,
És ha eltemetnek - boldog allelujját!

Jelige a „Szépliteraturai Ajándék”-hoz.

A kezdő mindent jónak tart, könnyen elégszik;
A bölcs tudja, minő fáradozásba kerül.
A művészi tökély gögszemmel nem szok itélni
Keskeny hézagokat csak szoros elme vadász.

A hazafi.

A ki tehetségét idegen földekre pazarlá,
Méltóságra mehet, nyerhet aranyt, hireket.
Oh de muló fény az, minden balesetben eloszlik,
Mély gyökeret nem hajt, véle enyész neve is.
A haza oltárán örökön ragyog a nemes élet,
Mely szentelve magát, néki javára hevült;
És ha magas bért nem lelsz is mindjárt, ha korodnak
Írigylő nyelvén érdemed alkonyodik,
Hátra ne lépj, inkább kettőztesd minden erődöt,
S egy buzgóbb maradék áldja hideg porodat.

Dalforrás.

Minden öröm hangot szül, a bú s fájdalom ismét:
A kikelet zöldjén zeng philomela panaszt.
Ott, hol erő s szerelem párul, nincs messze az ének:
A nyelv dalra fakad, hogyha vezérli szived.

Az élet korai.

Gyöngén ringatva jó anyánk ölében
Vígán kezdjük létünk szép hajnalát:
A játszi gyermekség bájos körében
Csókoljuk a jelenlét angyalát;
A kétes távolnak sötét ürében
Hiú fényt ködbe vont szemünk nem lát;
S könnyű habok között lebegve létünk,
Minden bájképnek oltárt diszesítünk.

Minden kelő nap üdvezlő sugára
Akkor vidám öröme integet,
S ártatlan lépteink minden nyomára
Édes megnyugvás rózsát hinteget;
A játékhely fő vágyaink határa,
Csalárdul egy remény se' hiteget:
Mély sirok halmain mosolygva állunk,
S legkisebb tárgyban nyílt eget találunk.

* * *

A bimbó fejledez, s reményvirága
Egy uj élet meleg karjába dül,
A zsenge kornak tiszta boldogsága
Szép álmok özönébe szenderül,
Szorult melyünknek ébredő világa
Fennlángol, s uj világokat kerül;
A hős hajdankor telt szivünk felé leng,
S a nagy - s dicsőre lelkesülten éleng.

Szűk már az ősi ház, tovább repülni
Vágytan vágy a fellengző ifju tűz,
Kiesb virány látszik felénk derülni,
Hol majd egy szép tündér jobbára fűz,
Kivel dühös vihar közé merülni
Feszül keblünk, a gerjedő, a szűz;
Mienk a föld, mienk egész teremtmény,
S tettekre szólít egy hizelkedő fény.

Künn a zavarban küzdő szenvedélyek
Gyujtják szívünk magas czélokra már.
Bizonytalan tárgyért hevül a lélek,
A forró képzelet csapongva jár,
S míg szúnyadoznak a nemesb tökélyek,
S a lángéro tisztább formára vár,
A föld határin túl szállong az elme,
S ábrándvilágba kél öröm- s gyötrelme.

S bíbor felhőkön mint a szép Auróra,
Jön egy istenné, s kéjmalasztjait
Lehelve a szorult ábrádozóra,
Intézi a vad tűznek árjait,
Nem földi kényeket nyújt minden óra,
S egy bájalakra fűzi álmait;
És Pharusként a vándor éjjelében
Szelíden fénylik hullámozó melyében.

Ott áll az ifju! s tiszta hódolatja
Szerelmet vall s érzése olvadoz,
A viszonzláng őt istenné avatja,
Midőn a hív karjába' ringadoz,
Egy pontra gyűlt az élet foglalatja,
Az ösztönzaj csak élve lobbadoz:
Míg összefort lényök Hymen szavára
Egész édenyönyört egy perczbe zára.

* * *

Kedves lánczokra fűzve a síriglan
Korunk repül s a szív magába tér,
Az ifjuság szeszélyes álma illan,
S a gondpályán lassúdan hül a vér;
Férfjult erőnk valót ölel busítlan,
S a hulladó virág gyümölcsöt ér;
Szent tartozások tenni kényszerítnek,
S a férjnek szűk, de szebb határt kerítnek.

Midőn hazáját rabbilincs fenyíti,
Bőszült érzéssel harcmezőre száll:
A szép szabadság hőslánnggal hevíti,
Körüldörögje bár ezer halál.
Nem csügged s honvéd tisztét teljesíti
Míg győz, vagy testhalmok közt sírt talál;
A jobb utókortól reménylve bérét,
A nyert borostyánon kiontja vérét.

Mint a szirt, megvíván a vész dühével
Elzúzza oczeán dagályait,
A férfi ércpajzsként erős melyével
Enyelgi a sors csapdozásait.
Épít, munkál, gyűjt, koczkáz életével,

S a közjóért áldozza napjait:
Szép hölgyén, magzatin, s baráti szíven
Függ boldogsága s léti célja híven.

Most a lángész teremtő ihletése
Ösvényt lobbant sötét homályokon;
Min eddig jós lelkünk csak sejtve kése,
Fénynyé villant a büszke homlokon;
Mindenható elménk istenkedése
Ég- s földbe hat, mint az, kivel rokon,
S bűvárnyilai e lét titkába vágnak,
Vezér szövétnekül az ész- s világnak.

* * *

E pályán lep meg éltünk alkonyatja,
Halántékunk télszinbe öltözik,
A gyors idő tűzünket oltogatja,
Világunk bús homályba költözik;
Kiélt keblünk a mult hamvát mutatja,
Komoly szemünk csak sírba ütközik,
S mit egykor a szív oly imádva kére,
Most dísztelen hull a való jegére.

Kivál az elme bolygó képzetéből,
S a fáradtnak magány nyujt gyámkezet,
Mely a világnak zajló tengeréből
A béke csendes partjához vezet;
S szelíd malasztal a távol ködéből
Sugárzik át a szép emlékezet:
S mint hold csillámai a folyón remegnek,
Lelkén ugy reszket a borult öregnek.

Csendes hajléka árnyékos körében
Elandalog, mint élte reggelén;
Szebb lét reménye hitté vál szívében,
Győz a mulandóság vad éjjelén,
És megnyugodva sorsa végzetében
Elalszik békén a szerelm ölén,
Kidől; s más vándor lép üres nyomára,
S az esti szellő játszva leng porára.

Lantos szerelme.

Nem földi ösztön, mely magát emészti,
S czélnál is kétkedő homályba dől,
A szívet birtok közt uj vágyra készíti,
S mérget ráz ön virági kelyhiből,
A bút komordan akkor is tenyészíti,
Ha rég kivált kisértő fényiből,
S nem hű karral, mint egykor fenn ígére,
Mirígy tűzzel sujt a küzdő sebére;

Nem játszi kény, mely a port vonzogatja
S hiú gőzén vakon csügg a közlét:
A szép- s nagynak felséges hódolatja
Érinti a lantos meleg keblét;
Dicsón mereng jós lelke villanátja,
S áttörve a jelen ködéjjetét,
Az égi szűz bájtegzét nyújtja néki,
S tavaszt lihegnek lelkesült vidéki.

Mosolygva tűn fel kedves ideálja,
S érzelmi lágy körében szentesül;
Szelíd néztén az ég nyíltát csodálja,
S édes titkának jegyzi frigyesül,
Tisztább tetőkre nyúl a rózsapálya,
S ezer vidám alakkal népesül.
S imádtam a hivat, kiért hevülve,
Kiesb virányokon lebdes körüle.

Örömhitté vált gyermek bizodalma
Szívét örök malasztal élteti.
Szeret: habár a sors kemény tilalma
A drága lényt kerülni kényteteti.
Önáldozása lesz csendes jutalma,
Melyet forrón ahítva képzeti
Minden kis tárgyra tündérszínt fuvalnak,
S dicsét vallják a lelki diadalnak.

S mit a kebel mély rejtekébe zára,
Reszketve kél a lantnak húrjain;
Szent lángban tévedez reménysugára
Az érzemény titkos hullámain.
Andalgva néz fel távol csillgára
S felleng a dal kéjelgő szárnyain,
S míg erdőt-berket tölt zengése bája,
Édes megnyugvás ömledez reája.

Egy kép körül édelg a biztos ének,
S rokon szívhez simúlva hangjai
Szerény tanúit gyöngéd érzetének
Viszonzva lengetik honpartjai!

S felette bár sötét felhők gyülenek,
Lezúgnak a vad kor viharjai,
Merészen áll a fergeteg dühében:
Kezébe' lant, szerelme lángmelyében.

S a mit teremtve-áradó hevére
Kegyajkin a képzés lehelt vala,
Merész iránya érdemcélhoz ére,
S vígan dereng a szépnek hajnala:
Nem vágy azért fénykoszorút fejére;
Nem ő, a kedves éljen általa,
Mint istennéje a késő időnek:
Felejtett sírján bár moh s tüske nőnek.

Az élet.

Míg tavaszunk zöldell, ezer indulat edzi fulánkját;
Membékít az idő: akkor az élet iramt.

Életöröm.

Ilyen az életöröm: míg sejtjük, eget mosolyog le;
Bírni alig kezdjük, bája enyészten enyész.

Írói tanács.

Már ha tudós lettél, illik tudnod, mi különzi
Őt a köznéptől s hírre mi fűzi nevét:
Lassu menés, halavány szín, terjengő kar, izetlen
Kedv, rejtélyes szó, nyugtalan elmefutás,
Félnék nyíltszívűség, szánó, mély titku mosolygás,
Gögös alázottság, jégmelyü andalodás,
Sokratörő unalom, leverő kegy, könnyü ítélet,
S édes hűledezés pusztá dicséret után.
Ez még mind nem elég; házadra is illik ügyelned,
Hogy mindenki hamar lássa csodálva ki vagy?
Barna szobád falait pókháló lepje, s halálfő
Sárgúljon komoran nőtelen ágyad előtt;
Régi szakállas urak koszorúzott szobrai mellett
Szörnyü írószerszám asztalod éke legyen:
Ritka-sikált padlón elszórva heverjen írásod,
S minden szöglet ürén szü egye könyveidet;
S hogy bölcs mondását Salamonnak igazlani tessél:
„Csak hiuság s álom mindened a nap alatt”
Büszke lemondással tórd e lét annyi hiányit -
És üres erszénykét nyersz czimeredbe, dicső!

Tollagi.

1822.

Kiballagék andalgva, gyöngyalak!
De ah írigy felhők zúgtak felettem,
S örömczélom bús áldozatja lettem:
Megáztam jól, de nem láthattalak.

Most, vad sors! elzárnak hideg falak;
Repüljön hát ez édes dal helyettem
Hozzád, kit első perczben már szerettem:
Lásd innen, mily buzgón óhajtalak!

Beteg vagyok; de szívem indulatja
Vigasztalásomúl azt mondogatja:
Hogy tán azon hódító játszi szem,
Mely nem rég oly sok szép reményt igére,
Egy-két könnyet gördít sirom kövére,
Ha meghalok - de azt alig hiszem.

Epigrammák.

1.

A ki művészpályát óhajt, tövisit ne tekintse,
Bátran törjön elő s tűnnek az éji ködök.
Síkos az út s meredek, szűk az élet: szökni tanúlj, mert
Gyors az idő, megelőz, s hasztalan áldozatod.

2.

A késő szerelem kétes láng, téli virágként
Védő kézre szorúl s fázik az, a ki szedi.

3.

A tudományt szereted, hírt lángolsz általa nyerni?
Kis jutalom, nagy erő annak alapja, vigyázz.

4.

Kis dolog is gyakran nagy czélt okoz a sokaságnál,
Melyet utóbb tetté érlel az egyes erő.
Kezdeni többnek kell; de valódira hatni csak egy tud,
Ebbe vegyül a sok, s általa mindenik él.

5.

A boldog szerelem hallgat, s titkon szedi bérét;
Szép szavak árjai közt néma halálra siet.

6.

Ah! az idő rövid: így sóhajt fel számtalan ember,
S mint ölhesse el azt, többnyire arra ügyel.
Elmeszorúltságát hány ember leplezi azzal,
Kit gógfénye gyötör, bár feje s keble üres.
Gyors röptét egyedül maga érezi gyenge szerelmünk:
Mert kéjpillanatit buba meríti korán.

7.

Ah s Oh fő nyereség a versben mint szerelemben:
Itt érzést jelel, ott tiszta metrumra segít.
A bölcs, szót ha felejt, bátran folyamodjon ezekhez,
És ha az Ah nem elég, bízva az Ohra ügyét.
Büszke tudósokat is gyakran pártul veszik, és mint
Gondolatok szöknek a csoda semmi közé.
A lobogó szerető, szintúgy ki szeretni megúnt már,
Keblok ürességét általok elfedezik.
Hangúl szolgálnak bú-, fájdalom-, álm-, örömnék,
Minden szép s nagy előtt, s félszegü versek után.

8.

Kis hang a szerelem: ha kiejted, milliomozva
Zengedez élted víg hajnali álma körül.

9.

Kétes harczok után az az ember fő nyeresége,
Hogy szük léte körén túrni s felejtni tanul.

10.

A szerelem titkába nehéz behatni; mi okból?
Távol eszünkötől, s vak hitre simítja szívünk.

11.

Férfiba' több az erő, lány érzés asszonyi birtok,
Ez jó szívre, amaz bátor eszére kevély.
Igy külön ösvényen változnak létök irányi:
Míg a tölt erszény frígyes ígára füzi.

12.

Változat átka alatt nyög minden földi teremtmény:
Lassu szokás egyedül ellene védpaizsunk.

13.

Ámor számkivetett, mégis szabadonta tilosban
Édes kínos adót lopva szed és mosolyog.

14.

Pislog az éjjeli mécs, eszmélve tünődik az ember,
Partra miként szálljon, mint alapítsa ügyét;
Hajnalt vágy, s örvend a sejtett békesugárnak:
Feltün az ah! s hidegen néma porára ragyog.

15.

Büszke vitéz hamvát márvány fedi tetti jutalmúl:
A hív sírja felett dalt rebeg a szerelem,
S messze időközön míg gyöngéd érzelme elárad,
Hány szobrot letipor vak diadalmi erő.

16.

Múltra jövőre tekints, ha magas bért nyerni törekszel:
A jelen áldásit lágy kebel érzi maga.

17.

Törpe! nagyot nem lépsz! ne erőlködj! kár az időért:
Fenn csügg a koszorú: nagyra nagy elme mehet.

18.

Hány ezer évek előtt írtak már a szerelemről,
S mindenik annyi gyönyört bájola s hinte reá:
Én nem! sőt makacsúl tagadom jóléte malasztit:
Mert tüze lángjától reszket az életerő.

19.

Küzd az erős, de halad; gyöngébb őt lesve nyomozza,
És ha nem érheti el, régi szokásra kevély.
Az, ki akar s nem tud, kész mindig gúnynyal itélni;
A tehetős hallgat; tette mutassa mit ér.

20.

Álmod az ifju meleg karjával ölelve világát,
S a szent lelkesülés szárnyain égbe röpül;
Tiszti bilincsben utóbb csalfénye nem önti sugárit,
Élte szükén küzdell a hideg élet után.

21.

Messze halad, ki tanul, messzébb jut mézes ajakkal,
Legmesszébb, ki örök görnyedezésre szokott.

22.

A ki sokat kíván, az többnyire csak keveset nyer,
Játszi szerencse vakon szokta eladni javát.
Oh ne esengj kincsért, fényes gond annak az ára;
Hogyha szegény vagy is, élsz, s szebb örömekre találsz
A szerelem kelyhén s őszinte baráti kebelben,
Mint a dús, ki penész-lepte aranynak örül.
Hogyha hivem karomon csügg s szép szeme rám lövi lángját
És dagadó keblén szívem is újra hevül.
Oh te szegény gazdag, számlálgasd pénzedet akkor:
Édes öröm közt én édeni bérre jutok.

23.

Nincs sors, nincs hatalom, ha erőd van küzdeni magaddal;
Légy szabad, állhatatos, s mennyei pálma tiéd.

Epistola.

(Töredék.)

Nézd csak, barátom, a fejér mezőn
Hazát kiáltva hány vitéz tűnik fel!
Agg s ifju kor, sőt a szelíd nem is,
Külön zászló s paizs mellé szegődve,
Harczforrón állnak s gőgösen pörög
Kezökben a lud-hordta dárda. Nagy
Árpád s dicsőség! jelszavok. Mi lesz
Ebből? kevés ugyan, de éppen
Elég a czélt bagolyének között
Elásni. - Nem, nem! ez kaján ítélet.
Hősvérökhöz hívek maradtak ők:
Egymásra törnek, és mily lelkesen
Tudják a hajdant a mostannal összeszőni:
Nem szembe küzdenek, szív szív ellenébe,
Hanem csak messziről, mosolygva sőt
Dicsérve egymást holtig csipdezik.
Kivül nevetnek - benn búsan zokog
Az árva nyelv: védőktől tipratik.
Boldog végzés! mikint előmenénk!
Pedig rossz lábbal mesterség haladni.
Nézz szerte, vak barátom: mennyi szép
Virág tenyész! s alig kél koszorú
Még rajta! légyen bár minden levél
Más országból, annál szebb s tetszetősb.
Hamar csodás mű lesz, ha ismerik
A kertészt; szinte úgy, ha sejtik,
Hogy egy választott izzadott felette,

Sonetteket láthatsz csigás tagokkal,
Érzést ne várj: elég ha láthatod;
Stanczák röcsögnek, és ódák sziszegnek,
Drámák kelnek, hol a magyart dicsérik.
De nem festik. "Ne vádold; jó az, a mi
Tetszik." Hát még az ének árjai
Hány andalgó szívet rettentnek el!
Szép a művészi pálya, mindenütt
Rokon szívet talál, csak egy szelíd
Hang süljön el, már ezreket hevít,
S érzésre, mint utánozásra vonz.
Ha kérdezem: mutassatok művészt?
„Honáruló! fuss iskolába” - szólnak -
„S tanúlj adálni: már ha egy megye
Hatvant ád, egy ország mennyit nevel!
Néhány emberkét látánk a görög
Földön, nálunk minden *Tekintetes* tudós.”
A nagy Horáczt hányan tisztelik,
Tudván, hogy a farkas sem ette meg,
Mikor - nem volt éhes. Latánt, latánt
Kövesd; dicsőbb a régi, légy majom!
Igy zúg egyik rend, s nem hiába;
Tudják miért: a leczke régi,
Uj a világ. - De hála tisztuló
Korunknak, vannak emberink, a kik
- - minden halmon művészt
Látnak, s azért is annyi tömjént
Hintnek fejökre, hogy már szédelegni
Kezdek, s jaj a szegény fülnek, ki minden
Hideg könyvben nem hall kész fülmilét.
Fellép a dictator s azzal ledörgi:
„Miért nincs füled?” körülnéz, s toll ragadva
Egyet vonít - s utána számtalan
Torok kiált: be szép! vagy: Mily gonosz!
Ő mondja, nem kell ok -

Epigramm.

Összeavart hangok, nap, hold, láng, fergeg, ég-föld,
Bú, panasz és új szó a költőt nem teszik ám még;
Benned, hogyha nem él a nagy s szép érzete, hagyj fel,
Sasnak szárnyaival, ha erőd nincs, szinte alatt jársz.

Vád és tett.

Míg más érdemét a közlélek alázni törekszik,
Fényre deríteni azt, a nemes elme buzog.
Míglen epés vádat nyomoz a tehetetlen irigység.
Nyújtani szebb példát, a nemes elme buzog.

Titoktartás.

Mondják: asszonyaink csevegők; pedig él-e csak egy, ki
Férje előtt titkot sírba ne vinne vele?

Pontyi szerelme.

Parodia „Lantos szerelmé”-re.

Csak földi kény, mely az időt emészti,
Tükörben él, s a hold szarvára ül,
Hős Pontyi nagy szívét gyors lánggra készíti,
Ha jót hörpent a kancsó öblibül;
De a késő bút csak akkor tenyészíti,
Ha lelke fogyni kezd erszényibül,
S a szép, ki oly sokat, szépet ígére,
Hitetlen simul gazdagabb melyére.

Furcsa kény az, mely Pontyit huzza vonja,
S gőzzel hízlalja sovány életét;
Minduntalan más szépnek pillanatja
Vágyakra költi kitömött keblét,
Mi szépest tud, sebtén elmondogatja,
Bár annak maga sem hiszi felét;
S ha erre a kedves csókot ad néki,
Meghallják azt Pestnek minden vidéki.

Minden utczában jár egy ideálja,
De vágyása mindenütt el nem sül,
Azért ő azt csak messziről csodálja,
S pápaszemmel módissan frígyesül.
A szép házáig nyúl akkor a pálya,
S ha elfárad, egy szegletkőre ül,
S mint a kis macska tejfeles fazéknál,
Ólalkodik a szépnek ablakánál.

Édes-magához tartott bizodalma,
Szívét szapongó göggel élteti,
Szeret, ha bár atya vagy férj tilalma,
Kakastúzzal odábbra döngeti.
E bús emléknek az marad jutalma,
Ha sorsát bús rimekbe öntheti.
S a recensensek bár miként lármáznak,
Versében a szív s az indulat fáznak.

Igy sok kosárt, melyet buzgón elzára,
Dallá farag kobozza húrjain.
Sóhajtva néz a kedves birtokára,
Mosolyogja bár az másnak karjain.
Nem csügged ő, sőt írt lel fájdalmára
Olcsó nyelvek magasztalásain,
S míg a fület sérti zengése bája,
Bús hitelezők morognak reája.

S imé! segédet hoz alkalmi ének,
Mert sok erkölcsöt hintnek hangjai,
S mint annyi pillangóit érdemének
Tovább adják a gyávák szavai.
Tágasabb utat nyit már szerelmének,
Ha nőttön nőnek földi javai.
Hizelkedve lép nagyok küszöbére,
S büszkén magának repkényt csap fejére.

S a mit teremtve mások munkáiból
Nagy készséggel összelopott vala.
Valóság léssen részeg álmaiból,
S megnyílt neki a hírnek hajnala;
Előlép mint denevér lyukaiból,
Hogy más érdem sülyedjen általa,
És választott kedvese a dicsőnek
Lenne siralma minden ismerősnek.

Xeniák.

1. Tudom. Gyűjtemény, 1817. III. 88.

Sok nálunk az író, örvendj haza! mennyire törtél!
Egy megye hatvant át: mennyi tud írni, csodáld!
A ki tekintetes úr méltán az bölcs nevet óhajt:
Tudja, mi a szép s jó: ló, pipa, puska, l ... ó.

2. „Tatárok Magyarorszáiban.”

Sok haza-puffogatás, ok semmi, de szörnyü magyarság.
Bundás indulatok: oh be *tatári* műv ez!

3. „Ilka.”

Jambus-e, próza-e, vagy micsodás mű? - Dráma pedig szép!
Szép? - Hm! Győz a magyar: s tapsa az ottfen elég.

4. „Szécsi Mária.”

Szécsi Marinka dörög s hőst szöktet az özvegyi várba.
Ablakból kapu lesz; szép dolog, és nem is új.
Hogy sereg is mene át a lyukon, már kell ide sok hit:
Több mint Thalia kér, bár leleménye szegény.

5. Ossianisták.

Nagy feszesen neki áll a majomsereg, és a vak ősznek
Vészben uszó leplét lopva nyakába veti,
S nem birván kobzát, prózában pengeti hősit,
Míg orrára bukik nagy buzogánya alatt.

Alkalmi versek.

Megholt: Músa, zokogj! - De külömb jön utána; mosolyogj már!
Tűzre koboz! van már kis hivatalra remény.

7. „Márévára.”

Oh Máré, Máré! tetemes bűn, szörnye korunknak!
Gőg szüle, ámbátor életed árva, sovány.
Mátra nem oly sziklás, mint stílusod. És mi szövésed?
Mostani kor pityereg hajdani pletyka miatt.

8. „Hősregék.”

Sallangos machinák hősid. Sors-csípve kidőlnék,
S hamvaikon czifrán pöffedez a szerelem.

9. „Zsebtükör.”

Pusztáról jövök én ízlést terjeszteni köztünk:
Tükröt adok: Músám nála zsirozta haját.

Magyar Müllner.

A tüzelő sorsot nyakon öntéd prózavizeddel:
Még te a sorsot is így mostoha sorsra hozád.

11. A Haramiák fordítójához.

Messze *menelt* Músád; magyarul is németet írtál:
Ach tán szellemi lágy *flöte* kerengni csinált?

12. M. Szegeden.

Vigjátékot íráls s szomorú a Músa felette:
Mást ütnél, s botorúl, kába, velődöt ütöd.

13. Sz...

Kezdve hatál, mi sokat váránk, de te visszafelé szállsz:
Igy „Pillangódban” szinte ten élted irád.

14. Egy nyomorult, de tolakodó poetához.

Szólj, mit akarsz? „Nagy hírt.” Igenis, léssz példa bizonynyal,
Mely csunya s émelygős képzet hiával a vers.

15. Érzékeny drámairó.

Drámád érzelgős, ha vig: és ha komoly, csupa könnyár:
Víz, mely ürge gyanánt végre kiönti hired.

16. Szabadelmű, de csak magának.

A rostát kitüzéd, s magad ajulsz a kritikától:
Uj oldalt mutogatsz - kár hogy a színe kopott.

17. Intés.

Sajnálak, te szegény! a sok tömjén neked átok!
Füstét szívod csak s összezavarja a fejed.

18. Egy hiúhoz.

Képedet annyi helyen láthatni. Talán igen olcsó?
Balga dicsőség ez: kótyavetyére vezet.

19. Terméketlen Músa. (Péczeli Múzsza).

Kotlik bár eleget, zajt ütne, de költeni nem tud,
Könyvet írál mégis, sok szakaszokkal ürest.

20. P. Vigyorihoz.

Egy drámát írtál, az is eldőlt, sírba füttyölték;
Igy hala újságod; semmi! te fényre kapál.
Írtál aestetikát, oly szép az mint a ködös nap;
Nincs lelked, sem erőd; semmi! te fényre kapál.
Bárhova néz a szem, téged lát, pletyka-titoknok,
Félszegű mindenben; semmi! te fényre kapál.
Fényre kapál! Hogy-hogy? Görnyedtél és vigyorogtál,
Lesz is fűzkoszorúd, melyre Hanakli segít.

Nadl.

Ipsilonossággal, pöffedten szellemet üztél.
Rajta csak! a szellem távoz a nagy fül előtt.
Nyelvről szólsz kocza hős s magyarul írsz „kremniczi erkölcs”
Szél lelked, látom, s nyelved utána mekeg.

22. Házi jegyzetek.

Pali urambátyám gyűjté, neki hála, nekem pénz!
Illyen poétával házi poeta lehetsz.

23. Muzáron.

Bájba takart első szerződ, most foltokat árulsz,
S gyáva imádodat vízre, ricsetre hívod.

24. Szemeréhez.

Míg fejtörve feszül más újakat adni, találni,
Új könyvben te szerény, régi sonetteket adsz.

25. Bátoriak.

Koczebue forgácsán épült kis Bátor, és most
Hárfával duda zeng, köztük az astrologus.

Élet és Litteratúra.

Sok füge köntös alatt, Judás csók, csalfa dicséret.
Élet: vajmi puha! Litteratura: piha!

27. Egy tehetetlen poetához.

Akarni s nem tudni írni
Egek, minő gyötrelem!
Izzadni, s képet nem lelni
Ó kába szenvedelem!
De ha nem tudsz, mért kapsz bele:
Véled, hogy hazádnak élsz?
Ó ne hidd, bár göggel tele
Dolgozol, még is henyélsz.
Kiben versgyártás szomja ég,
És lelkében nincs ügyesség.
Annak élte szomoru,
Bére töviskoszoru.

28. Náray és Himfy.

„Állj meg, Himfy, szemlélgessük
Kedves „Márévár”-omnak
Kellemeit, s fejtegetjük
Érdemét „románomnak.”
A tetemes románszerző
Himfyhez ily kérést tett.
Himfy megsajnálva szegényt,
Neki imigy versezett:
„„Munkád oly bő kellemeiben,
S gazdag a szép erkölcsben,
Mint a zordon tél füvekben,
S a száraz fa gyümölcsben.
Bája elúz mindeneket,
Könnyűsége húz, von, ránt,
Ha lelni is benn köveket,
Másoké a szép gyémánt.

A munkának intézete,
A tárgyak felfogása,
A stílusnak gördülete,
Tartása és folyása,
A néhány vers lebegése,
Mely verseng a prózával,
A személyek bélyegzése:
Minden jobb izlést megcsal.

Mily zokogó érzeménye,
Indulati hidegek,
Régi ujság leleménye,
Rendelési hidegek.
Hőse csupa sympathia,
Vakon ugrik érzése;
Szava csupa melodia.
Ittas bakker zengése.

A sok panasz pityergéssel
Ölelkezik képében,
A betyárság gyöngédséggel
Egymást váltja e mívben.
Ó szép román, kedves román,
Szegény elme sugára!
Ennél felebb nem is megy tán
A rossz költés határa.

Készülete hideglélős
Musának az íhlése;
Tanulsága egy érzelgős
Vén dada csevegése.
Bajnokinak leírása
Parókás váz festése;
A beszédnek lágy folyása
Társzekernek pörgése.

Olvasása ásitozást
És unalmat osztogat,
Minden kedvet és andalgást
A szívben elfojtogat.
A mit a szem a munkán lát,
S a mit benne az ész lel:
Ily rémitő, ily vad csodát
Más bajjal tüntetne fel.

Mély álomba varázslaná
A legvígabb szíveket,
Jéggé fagygyá változtatná
Az ifjúi heveket;
A recensenst engesztelné,
Ha gögös előszava

Fenhéjazva nem hirdeté
Milyen dicsőt alkota - -””
„Megállj, Himfy, fejtegetném
Porba ejtett ügyemet -
De nem, inkább megtérek én,
S elégetem könyvemet.”
Monda s szivén ül a nagy gond!
Himfy fennen tapsola;
„„Igy kell, ezt akarnám””” úgy mond
Felkaczag s elnémula.

29. Egy jó rímelőhöz.

Ha ugy nézed költésedet,
Rimkovács! mint fő javad,
Szánlak, gyarló, én tégedet,
Mert megcsalod magadat.
Hidd el kevés ez magában:
Törött fazék zörgzete,
Üres, feszes tartalmában.
Azért nincsen kelete.
Gondolj szivvel és lélekkel
Többet, mint a jó rímekkel,
Mert rímed bár minő ép.
Hidd el, versed még sem szép.

30. Egy rossz versíróhoz.

Metrum és rím külön kalauz
A poéta versében:
Boldog, a kit egyfelé huz
Mind a kettő röptében.
De tenálad ellenkeznek:
Ez jobbra, az balra megy;
S ha néha meg is egyeznek,
Olvasódnak már mindegy.
A mit a recensens óhajt,
Arra füled nem igen hajt,
Sőt tudós haragra gyúlsz,
Pedig nem árt, ha tanúlsz.

31. Egy majmolóhoz.

Miket, szived ömledezvén
Mást utánolt hangokban,
Énekeltél - szánlak szegény!
Nem nagy ész szól azokban.
Pillongásnak szüleményi
Versbe nyomott szavaid,
Vevőnek rossz szerzeményi
Álomhozó dalaid.
Ha tehetség nincs eredben,

A lant doromb lesz kezedben,
S élelmed a nap alatt
Csak agyagból sült falat.

32. Egy hiú tehetetlenhez.

Ha dicső név hallatára
A szív benned habot vet,
Ne hajts sokat kis habjára,
Ne marczangold eszedet.
Ó mert a vágy nem tehetség,
Csak csalóka érzemény,
Bére többször csak nevetség,
S habként eltűnő remény.
A dicsőség fényutjára,
Költői név nagyságára
Hat sonetke nem elég,
Egy kötet kell ehhez még.

Emléksorok.

(Lóversenydíjakra.)

1. Pest város bilikomán.

Mely szép nemzet előtt érdemleni pályaborostyánt!

2. Károlyi-Széchenyi bilikomon.

Félve a gyöngé kiáll: Versenyt fut sorssal a bátor.

3. Kiadatlan.

Emlékül ragyogok: mint küzd s győz a nemesebb vér.

4. Kiadatlan.

Tetre-nemes verseny nagyot alkot, s edzi erőnket.

5. Sándor-bilikomon.

Hol nincs versenezés, nincs küzdhelye bátor erőnek.

6. Kiadatlan.

Küzdve nyerél, s nevedet diadalban visszasugárzom.

7. Vagy:

Értem küzdni kelél: s diadalmadat hirdetem én most.

8. Széchenyi-kardon.

Engem erő szüle, nyer, s egyedül az birhat. Azért győzz!

9. Női díj. Kiadatlan.

Pálya futása után szépség nyújt díjt az erőnek.

10. Más.

Győztes lenni dicső: s lehet-e szebb célja magyarnak?

11. Más.

Verseny pályáján tűnik fel a férfias érdem.

12. Más.

Küzdve haladva nyeré az erős e szép diadalmat.

13. Károlyi-Széchenyi-bilikomon.

Nemzeti dísznek ürítsd e diadalmi pohárt.

14. Kiadatlan.

Bármi nehéz pályát sem retteg a tiszta nemes vér.

15. Pest város serlegén.

Lóra magyar! Szép pálya ragyog, ha előre törekszel.

16. Kiadatlan.

Messze időbe ragyog emléke a nyert diadalnak.

17. Kiadatlan.

Lóra magyar! versengve közelg nagy pályai célod.

18. Nők bilikomán.

Küzdve lehet nagygyá az erős és férfi tehetség.

19. Kiadatlan.

Bennem szép diadal s nem díj emléke sajátod.

20. Széchenyi-bilikomon.

A kétes pályán nemesen megvíni dicsőség.

A két hajós.

Allegorikai költemény. Vörösmartynak.

Kék lepelbe nyugszik a föld.
Csendre szállt a léti zaj;
És az estnek langy öléből,
Mint az álmak szép világa,
A hold rezgő fénye tűn fel
A felhők ezüstje közt.
Válva most szelid alakká,
Köd borul a szirtromra:
Mint a csillapítlan érzet,
Mely lebelgő fátyolában
A sírok közt éjjelez.

Sziklaparton áll az ifju
S a sötét tengerbe néz,
Mely végetlen, mint a lélek,
Elterül hullámival.
„Víg habok! ti merre szálltok
Lágy fuvalmak szárnyain?
Mily országon visz keresztül
A szabad kéj szelleme?
Véletek mi szép röpülni
Egy szelídebb hon felé!
S ott élni képzetének,
Mint az elmúlt szép időnek
Fentebb lelkű emberi!
Szebb életnek kell virulni:
Sejti keblem, bár valója
Még homályban rejtezik.”
Igy az ifju, s kis madárként,
Mely kinézve messze térre,
S meg-megrázva szárnyait
Fészkéből kiszállni vágy;
A nem-ismertet kívánva
Ő is szebb körért eped.

S míglen így áll elmerülten
Álma édes titkain,
Bájos ének hat feléje;
S mindég édesb ömledéssel,
És mind jobban teljesülve
A viszonzó pártra zeng.
Hall az ifju, keble tágul
A varázsló zengzeten:
Ily hangokban olvadozni
Vágyna minden érzete!
S ím, lebegve mint a hattyu
Jó keletről egy hajó,
S könnyüded habcsókdozás közt
Víg futtában ringadoz.
A hajónak ormozatján
Áll egy férfi, lant kezében;
És a hangok hullámárja
Most szerelmi suttogással
Mint a csermely violák közt,
Majd az indulat hevével
Mint az orkán vad zúgása;
És a nagy kor hősalakja,
S a jelennek nyájas arcza,
Fellengő képekbe öntve,
Tőle harsog, tőle zeng.

„Állj meg, állj meg, boldog útas,
Bizton vár e nyílt öböl;
Jer pihenni, jer lakomba!
Hol barátság karja ápol,
S földi jókat osztva véled,
Kéri díjúl éneked!”

Mond a férfi: „Életemnek
Távolabb hat célja még:
Szebb tökélyre vágyva, lelkem
Nem szenved lekötötést.
Forrását nékem ad a szikla:
Lánczot a magas fedél;
És a lant és a szabadság,
Egy dicső mag két virága,
Együtt kelhet nagyra csak.”

Mond az ifju: „Merre, útas,
A cél, mely után epedsz?
Mily hatalmas ösztön izgat,
Mely édes remény vezet?”

Mind a férfi: „Hosszas útam,
S azt elszánva folytatom.
Még éltemnek hajnalában,
Mint az ég vídám sugára
A szegény vak éjjelére,
Tünt elém egy fényalak:
Bájszínnel körülövezve,
Fenség ülte homlokát,
S messze minden földiségtől,
Szép, kecses, menynyel rokon.
És gyöngéded ihletére
Álmaim holt képei
Látható valók gyanánt,
Életet színt nyertének.
Még nem érzett lángozattal
Üdvezlém az égi lényt,
És az első hálászó
Énekké vált ajkimon.
„Pályatársul s hű vezérül
Engem küldtek istenid,
De szerelmem koszorúja
Csak tövis között virul,
Szállj hő szíved s bízva bennem
E világ zajtengerére:
S egy virágos partfokon,
Szebb dicsőség birtokában
Föllelsz majd nyugot felé!”
Igy az égi s rám hajolva,
Érzem szellemajkait

Égni homlokom felett.
Telt szívvel dőlék elébe,
De a tünemény helyett
Nyílt karom felhőt ölelt.
Ám miként a szerelemnek
Első édes villanása,
Leng körülém képe még.
Igy evezve, küzdök, élek.
Birtokom remény s a lant.”

Mond az ifju: „Boldog sors!
Keblem titka nyitva áll:
Hattyuélted bájszövése
Volt a m'ért epedt szívem.
Tülemelve szolgáléten,
Önszabott nemes határ közt
Bátran elfellengeni,
Minden felmuló gyönyör!
Hadd kövessem nyomdokod!”

Mond a férfi: „Élj körödnék,
Szedve a jelen gyümölcsét,
Mely önként kebledbe hull.
Fellegrszárnya képzetidnek
Mennyi szirtbe ütközik!
S törve, már a föld sem kegyli
Tőle pártolt gyermeket.”

De az ifju ingerében
Szép reményektől ölelve,
Indul a hajós után.

A kelő nap lángsugári
Szétlebbentik a homályt,
S hölgye, melynek kelt öléből,
Tüzzre lobbanó szemekkel
Néz fel a dicső után.
A hajósok már haladnak;
S míg az ifju büszke szemmel
A nagy téren andalog,
S minden fénytől elkapatva,
A nagy hullámtorlatokkal
Versenyt habzik kebele:
Egy irányon csügg a férfi,
És egy pontra gyúlt erővel
Biztosan továbbra hat.

Mond az ifju: „Nézd hajós,
A szép partot dél felől!
Melyre a tavasz mosolygva
Vonta rózsaszőnyegét.
Mely vidám színekbe játszik,

Egy tündér világ gyanánt,
Hol csak kéj és öröm mulat!”

Mond a férfi: „Csak muló fény,
A mi téged arra vonz.
Ott kopár szirtről viz omlik,
S napsugár annak porára
Vet szivárványszíneket.
Bármi játszi lengetegre,
Déliabáb tündérezetekként
Lebben szét a habvirág;
S minden bájos hímzetével
Hiú gőzzé változik.”
Most az ifju arra fordul,
És csodálva látja tűnni
A vidám part kellemi;
S égő arczczal és borúltan
Visszatér a férfihöz.
De hevült érzéki játszva,
Győztek lelki erején:
S így tündöklő célnt nyomozva,
Lepkeszárnyakon csapongva,
A pillanat rabja lón.
És éjszak felé tekintve,
Szól megint a férfihöz:
„Nézd, minő magas fok áll ott
Felségében egyszerűn,
Mintha megvetné a földnek
Minden külső csillogásit,
Oly komoly, mégis dicső.
Arra fordulj; ott az élet
Nemesebben rajzik el,
És közelb a tiszta éghez
Szebb valókkal párosúl.”

Mond a férfi: Állj meg ifju!
Köd csak az, mely tornyosúlva
Örvények felett mereng.
És csalárd dagálylyal rejti
A kerengő éjutat.
Onnan ösvény nincs a fényre,
Ott örök homály borong”

De az ifju őt nem hallja,
És a part felé evez;
Mindég kisebb lesz hajója -
Végre köd borítja el.

„Eltünél, forró kebel!
S vágyaidnak édes honja
Egy betegnek álma volt,
Létre nem virúlható.
Fényre törtél, s tenn erőd
Lón legelső pártosod.”
Igy a férfi, s egyedül csak
Küzdél ő a mesze pályán.
Mint az ember sorsa, váltva
Kelnek tűnnek a napok,
És a kornak rémalakja,
Majd hódolva, majd fenyítve
Őt leszáll kísérteni.
Vész üvölt, s zúgtán hajóját
Környezik hullámhegyek,
Villám csattog, és vad szelek
Árboczát recsegtetik;
Mérges fülánkot lövelve
Száz torok tátong megette:
De miként hős a veszélyben,
Rendületlen és merészen,
Szent tűz égve kebelében,
A hideg kor ellenére,
A nagy cél felé halad.

S ím a távolnak ködéből
Vál ki egy part, esti fényben:
Csendes, mint a békehon.
És az égi Tümemény,
Mely ifjonti életével
Már jegyesként frígyesült:
Csillag-koszorúzza fővel
A virágos halmon áll.
A hajós néz sziv-dobogva,
És ifjúlva nyúl a lantához,
A magast üdvezleni.
A mit szép- s dicsőnek tarta,
Létesülve itt lelé!

„Jer, te hív küzdő! keblemre,
Pályabéred itt virúl:
Széphez adván a nagyot,
Fényben élni fog neved.”
Igy az Égi, s napsugárként
Lángoló karjába inti.
Hú lantját mellére zárva
A hajós borúl elébe:
Egyszer még tekint reája,
S elhunyszeme, szíve áll.

„Földbe száll, mi tőle sarjadt,
De az *érdem* szép jutalma
Innen szebb malaszttal ébred;
S a jelen megőszül bár
Itt megifjul a világ.”
Igy zeng fellegek között;
És az égi Tünemény,
Ragyogó csillaggá válva,
A hajós sirjára száll,
És örök sugárral onnan
Leng a késő kor felé.

NEGYEDIK KÖNYV. BALLADÁK, KÖLTŐI BESZÉLYEK.

Éjjeli menyekző.

„Megállj, fiam, megállj! legyen elég
Mai utunk, úgy is barnúl az ég,
S mindenfelől felhő tornyosodik,
Itt egy hajlék! ide szállhatunk,
S míg a kelő vihar mordonkodik,
Mi addig békében nyughatunk:
Mert a sötétségben,
E nagy sűrűségben
Könnyen elbódulhatunk.”

„Mit nekem itt? nem mulatok, atyám!
Édes öröm vár az éjjel még rám
Egy kegyes szépnek forró kebelén,
Kinek lángot gyujták szívében:
Hozzá, a kedveshez sietek én,
Vígán kéjelgni bájkörében,
S uj lángra hevülni.
Váltig elmerülni
Kényei özönében.”

„Hallod, fiam, a szél ordítását,
A tolongó zivatar zúgását?
Mindjárt reánk szakad! még van idő,
Térj vissza! vad bátorságodat
Bú fogja érni: oltsd el emésztő
Zabolátlan indulatodat!
Végy erőt sziveden,
Buja szerelmeden,
Hadd el bűnös czéodat!”

„Nem atyám! míg bennem a lélek él,
Nem rettent el semmiféle veszély;
Megyek, habár a vihar eltemet,
Habár enmagam károsítom:
Ez éjjel még gyönyörű hívemet
Dagadó szívemhez szorítom.
Zúgjanak a szelek,
Nem gondolok velek,
Szándékom nem másítom.”

„Hallod fiam, a sziklák ropognak,
A zápor hullámi mint locsognak,
Elhúnyt az égi fény, a villám nyújt
Csak világot sárga tüzével,
Csattogva hull, s hegyekbe, fákba sújt,
Földrázó rettentő dölyfével!
Oh mért nem mulattál,
Vesztedbe indúltál:
Higy nekem, ez nem jó jel.”

„S habár eged még inkább morogna,
Villámival kűrűlem harczolna,
Nem hagynám el édesded czéomat;
Ezen sziv nem ismer félelmet.
Vigan, atyám! fogadd el karomat,
Jer s ne oltsd e tűzszenvedelmet!
Nem messze vagyon már
Azon óhajtott vár,
Hol adnak s vesznek szerelmet.”

„Mi az, fiam, mi ott oly magosan
A hegytetőn áll, s oly magányosan
Fenyűk közül az ég felé mereng?
Mély borzánást tenyészt látása,
Vég enyészetet hirdetve körülzeng
A halálmadár kiáltása!
Fiam, igen félek,
Hogy az nem jó lélek,
Hanem gonosz lakása!”

„Félénk öreg! légy egyszer nyugodtan,
Csak egy puszta kápolna áll ottan,
Hol szép hívem reám várni szokott,
Midőn őt látogatni jöttem.
Nekem drága és jeles hely, mert ott
Sok édes perczeket töltöttem,
Midőn elvonulva
Szív szívhez hajulva
Kedvesem ölelgettem.”

„Az óra éjfél üt! Fiam állj meg:
Nézd csak, minő fejér árnyék lebeg
A bérczeken! szememmel látszik -
El-eltűnik s megint közelget;
Hol inteni, hol fenyegetni látszik,
S égő szövétneket emelget.
Az egész kápolna,
Mintha tűzben volna,
Reánk halvány sugárt vet.”

„Hah, atyám! ő az, a rég szeretett!
Im mely híven élémbe sietett,
És elhagyá puha nyoszolyáját!
Érettem a szabadban mulat,
Itt virrasztja a lelkek óráját,
Felkölté a belső szorulat.
Atyám! maradj magad,
Engem hozzá ragad
Egy hatalmas indulat!”

„Fiam! ne menj, hallgasd bús atyádat,
Még lesz idő ölelni mátkádat.
Oh ne szaladj bizonyos veszedbe,
Mert ama csalóka kísértet
Örök kárt tesz ártatlan szivedbe’,
S letöri virágzó létedet.
Maradj, fiam, maradj!
Kétségben itt ne hagyj!
Szabadítsd meg lelkedet.”

De az ifju tüzes indulatját
Követvén, elhagyja kérő atyját,
Egyedül csak váró mátkájához
Száguldva lépésit sietteti;
És mentől közelebb jön céljához,
Erejét annál jobban készíti.
Végre vad mozgással
S örömkialtással
Magát karjába veti.

És háborgó szívének hevében
Bűnös kívánat égvén mellében,
Kénybe elmerülve, tüzesen
Üdvezli s öleli mátkáját,
S tele kívánattal, édesen
Csókokkal fődözi arczóját.
A mátká hallgatva
Magát odaadva
Még neveli vad lángját.

És hogy egyszer meghűlt meleg vére,
Minekután kedvesét kényére
Ölelte - kifejtőzik karjából;
S felmegy a pusztá kápolnába,
Mely ékesen sok ezer fáklyától
Tündöklük ünnepi pompába’;
S énekzaj, dobzódás,
Táncz, lárma s riadás
Hallék romladékába’.

„Szép mátkám, szólj! minő mulatságra
Jövünk oda a magányosságra?”

„Ott vannak a hivatalosok
Egy holt s élő menyekzőjére:
Ott vigadnak a lakodalmások
E ritka párnák örömére.
Szép ifju! siessünk
Hogy oda érhessünk
A boldogok helyére.”

„Rajta, vendégeim! mulassatok,
Jelen nagymesterünk, vigadjatok!
Míg a végzés sírunkat bezárja
S visszahajt a kakas szólása,
Addig kiki holti tánczát járja,
S az égnek rezgő harsogása,
A földet rengesse,
S az eget keresse:
Ugy a lelkek szokása,”

* * *

A lelkek élete.

„Mély gödörben eltemetve
Por fedí csontjainkat,
Míg az éjféli új életre
Feloldja lánczainkat;
S míg az élő álomba dől,
Kizúdulva üreginkből
A föld színén tévelygünk;
S homályos dalt zengve,
Sírok körül lengve
A sötétben enyelgünk.

Temetőkből forgó szélként
Tartjuk víg tánczainkat;
Fél az utas, midőn hallja
Recsegő tagjainkat,
S beterítve lepedőkkel
Völgyeken le s hegyeken fel
Szirtről szirtre lépdezünk;
S a tenger habjain,
Felhők hullámain
Zajogva örvendezünk.

Nevetve a föld fiait
Kik ébren tépelődnek.
S hiú göggel, ezer bajjal
A világgal vesződnek:

Az eszmélőt³ kis mécsétől,
A fősvényt rejtett kincsétől
Elrezzenti játékunk;
Az öröm szépére,
Szerelem ölére
Halálszint von árnyékunk.

* * *

Igy zeng a menyekzősök rémdalja,
Az ifju azt borzadozva hallja;
De a mátká őket karon fogva
A vendégek sorjába vezeti,
És a csodálkozót mosolyogva
Nyájasan a tánczhoz készletti;
És vele sebesen
Csak ketten, kedvesen,
A rendeket követi.

És hogy az ifju már elfáradott.
S rég bedőlt oltáron nyugodott,
Egyszerre a kápolna körében
Halotti csendesség támadott.
Csak a mátká, egy pohár kezében,
Az ifjuhoz fordul s így szólott:
„Kedves! igyál ebből
Az élet kelyhéből,
A melyet sorsod adott.”

És ő a kelyhet kezébe veszi,
Már irtózva ajakához teszi -
Már-már iszik - hogy kívülről atyja
Kérő szava: „Fiam, ne igyál!”
Az ifjunak füleit meghatja.
Megdermedve s kétségben ott áll,
Nem tudván, mit tégyen,
Hogy kimentve légyen
A megbántott atyjánál.

Hasztalan! a szép hizelkedése
Többet nyoma, mint atyja kérése,
S az ifju a kelyhet kiüríti
A vendégek egészségére:
De a tűzital őt megszedíti,
S oda dől az oltár szélére;
Mátkáját kiáltja,
És gyűrűjét váltja
A menyekző jelére.

---

³ Elmélkedő

És azonnal az óra egyet üt,
És mindjárt sötétség lesz mindenütt;
A táncz zaja s dobzódás megszűnik,
Az egész kápolna megrendül,
A társaság egyszerre eltűnik,
S csörögve egy csonthalomba dül;
Végtére békesség,
Halotti csendesség
Uralkodik egyedül.

Ott az ifju szörnyü ijedtségben
Maga lévén a nagy sötétségben;
Búbánat szorulván keblébe,
Lappangva keresi mátkáját,
Végre lelke kínos kétségében
Átkozza létének óráját,
Élve eltemetve,
Keresi reszketve,
A kápolna ajtaját.

S a csontpályán egy gödörbe lépe -
S előtte áll kedvesének képe:
„Te vagy, drága? oh mint kerestelek
Itt a gonoszok lakásába’;
Jőj, hogy többé el ne veszesselek,
Csak gyorsan férjed hó karjába!
Szép mátká! siessünk,
Hogy innen mehessünk
Fel atyádnak várába.”

De a mátká hosszan sóhajtozva,
És előtte csontvázzá változva
Az ifjuhoz így szól fel sirjából:
„Ifju! kit keresél, hamuvá vált,
Szülői átkával a sírba szállt;
Megfosztva a lelkek nyugalmától,
Erőszakos halált szenvedett.
Számkivetve a jóknak sorából
Eldúlva tovább nem élhetett,
S szilaj kétségébe’
Tört ütvén mellébe
Önnön gyilkosává lett.

S te, ki hűtelenül feláldoztad,
S indulatoddal vesztét okoztad,
Itt mátkád menyekzős nyoszolyája,
Minden kívánatja szivednek!
Itt végződik létednek pályája:
Szép ifju! vége életednek!
Az ur, a hatalmas
Legyen hát irgalmas
Szegény bűnös lelkednek.”

A kísértet.

Vendég

Ott a kertben, a mint látom,
Egy szoba vagy még:
Oda szállni, jó barátom,
Már óhajtottam rég.

Gazda.

Nem, nem! azt nem tehetem
Kedves vendégem!
Mert lelkiösmeretem
Megtiltja nékem.
S mi okból kívánnám
Veszedelmedet?
Sőt felette bánnám
Ifju éltedet:
Mert abban a szobában,
M'óta épült már,
Az éjféli órában
Egy kísértet jár.

Vendég.

És hogy támadhatott
Az a gondolat.
Hogy éjfelenként ott
Egy lélek mulat?

Gazda.

Midőn a szoba épült,
A gerenda összedült,
S egy szegény munkásra esett,
Ki benn dolgozott vala,
Ugy, hogy mindjárt meghala.
De tudja! mit cselekedett,
Hogy az isten őt bünteti,
És elkövetett vétkéért,
Valami nagy titkos bűnért
Sírjából ki-kikergeti!
Hányszor láttam őtet már,
Ha a kakas kiált,
Szép estvéken kivált,
Hogy a szoba körül jár!

Vendég.

Engedj hát oda szállnom
Házadnak a hasznára,
És ma éjjel ott hálnom
Tán a lélek javára;
Mert vagy őtet megmenthetem.
Vagy a titkot fölfedhetem.

Gazda.

Mentsen isten! jó ifjú!
Hogy utóbb is késő bú
Téged ne találjon,
S hogy szörnyü kívánságod
És bűnös bátorságod
Károdra ne váljon;
Mert ily halottakkal,
Kivált kárhoztakkal
Nem tanácsos tréfálni:
Sőt, hidd el, félelmes,
Nagyon veszedelmes
Ővelők szembe szállni.
Ennen magamról tudom én,
Mely kelepcebe estem,
Hogy lelkekre nem ügyelvén
Őtet egyszer meglestem,
S véle szólni kerestem.

Vendég.

Kérlek tehát, beszéld el,
Mint voltál a lélekkel?

Gazda.

A gonosz szegény lelkemet
Mind addig kerülgette,
Míglen csalárdul a szívemet
Arra is reá vette,
Hogy a lelket lessem meg;
Huh most is még rettegek
Ha csak eszembe jut.
Gondold nem rég hogy járok.

Egy szép estve, holdvilágnál
Éjfélig fen maradok,
És a kertben egy agg fánál
Magamat elröjtöttem.
Senkivel sem közlöttem
Vétkes föltételemet:
S ámbár a titkos félelem
Meg-megrázta szívemet,

Még is az a hiedelem,
Hogy a lelket megláthatom,
Vagy talán meg is válthatom,
Bátorita engemet.

Az óra éjfélt üt,
S a lélek csendesen
A kertben megjelent,
És csak egyenesen
A szoba felé ment.
Én lassan mindenütt
A lélek nyomában;
Minden már elhallgatott;
Még ben a szobában
Sem hallék semmi neszt:
Csak a bagoly huhogott
A templom tornyában.

De egyszerre elkezd
A kisértet odaben
A szoba sötétiben
Titkosan susogni
S magában morogni;
Némelykor nevetett,
Hol megint elhallgatott,
S mintha nem maga lett
Volna a magányban ott.
Nékem többször úgy látszott,
Majd oly mélyen sóhajtott
Az a szegény kárhozott!

Én félre elvonúlva
Egy szögletbe szorúlva
Mozdulatlan állottam,
S csak félve vizsgálódtam!
De ő még észre vett,
S komor helyzetben,
Holti öltözetben
Az ajtóból kilépett:
Már-már utánam nyúla,
Hogy szívem meglágyúla;
Mert valóban láttam
Halovány képét,
De ki nem állhattam
Kínos tekintetét.
Összeborzadtam,
Keresztek hányva
Visszaszaladtam.

Vendég.

Már ha annyira jöhettél,
Vissza ugyan miért siettél?

Gazda.

Én is úgy vélekedtem;
De betekintvén szemébe;
Haragos sárga képébe,
Bátortalan lettem!

Vendég.

Hiszen károdra vál,
Hogy abban a szép szobában
Soha senki nem hál.
Ámbár házad tájékában
Legszebb helyen áll.

Gazda.

Az még mind türhető kár;
De az nagy inségem,
Hogy szegény feleségem
Az időtől fogva már,
M'óta a lélek visszatér,
Oly nyughatatlan,
S maradhatatlan,
Hogy a házban hálni sem mér.
Ő szinte megérzi
A lélek jövetelét,
És úgy szívéhez vészi,
Hogy mihelyt csak közelit,
Egyedül hágy magamat,
A szomszédba szalad,

S bárhogy ejtem szavamat,
Mellettem nem marad.
Megjön ugyan hajnaltájba',
De egyenest be az ágyba;
Mert többnyire oly fáradt,
És annyira elbágyadt,
Hogy míg magát kinyugoszsza,
Messze föld a naptúl;
S néha úgy is fordúl,
Hogy a délt is elaluszsza.
A jó asszonyt sajnálom!
Mert igen igen fél,
Ámbár tudja, hogy nálom
A lélek - nem jár s kél.

Vendég.

Már ez nehéz dolog.
Siralomra méltó ok.
De szólj! hogy lehetsz nyugodtan,
Míg feleséged máshol van,
S ha a kísértet csatáz?

Gazda.

Én azalatt imádkozom
És velem az egész ház,
Az ég urának áldozom,
Hogy rajzunk könyörüljön,
És amaz ijesztő váz
Bennünket elkerüljön.
Míg az óra egyet üt,
S elhallgatnak mindenütt;
A kísértet eltűnik,
Félelmem is megszűnik.

Vendég.

A lélekkel megjártnád,
Ha a szobát lerontanád!
Gazda, mit gondolsz?

Gazda.

Ifjú, a mit szólsz,
Azt már rég meggondoltam,
Sőt meg is parancsoltam,
Hogy a szobát rontsák el.
De igaz szívességgel,
Deákunk egy tudós ember,
Fejemből kibeszélte,
S hogy az által semmit sem nyer
Házam, ő azt ítélte:
Csak hogy épen vendéget
Oda ne szállítsak,
S minden nemű ijedtséget
Mástól elhárítsak:
Az volt neki bölcs szólása,
S barátságos javaslása.

* * *

Míg imígy vetélkedtek
A kerti szálláson,
De nem egyesülhettek
A kívánt háláson;
A háziasszony belép,
Egy mosolygó vidám kép.
Nyájas kellemei,

És fekete szemének
Szikrázó tüzei
Szerelmet ígérének,
Nyílt s bátor tekintete,
Szeszélyes viselete
A szerelem kedvelőjét
És tapasztalt mesternéjét
Nyilván elárulta.

A tűzre pattant vendég
Könnyen kitanulta,
Hogy dönthetetlen hűség
E fürge menyecskében
Alig talált lakhelyet,
S hogy öreg ura mellett
A szerelem kertében
Még más is ültethet,
S gyümölcsöket szedhet.
Azért, mihelyt kifordítá
A gazda lépésit,
Az ifjú tüstént ujítá
Előbbi kérésit.

A menyecske tűz-szemekkel
Az ifjut jól megméri,
S sokat ígérő jelekkel
Várakozásra kéri:
S azzal tőle elfordulván,
Egy rejteket felzára,
S kezében egy ruhát tartván
Közelget nem sokára.
Piros arczczal egy lepedőt
Vet az ifju nyakára,
És melyéhez szorítván őt
Egy csókot nyom ajkára:
„Légy te ma a kisértet:
Hiszem, ifju, elérted.”

Leo és Lina.

Nincs szebb virág mint a szerelem
Az élet kies kertjében,
Nincs annál szebb gerjedelem
Az ember tehetségében.
De sokszor nagy átokká vál,
Ha viszont érzést nem talál
Ez indulat a szivekben
S poklot teremt a mellekben.

Leo jámbor s kedvelt atyjának
Egyetlen egy magzatja.
Jó ifjú; tűz indulatjának
Korán lett áldozatja;
Mert élete tavaszában,
Ifjusága virágában
Emésztő tűzzel szerete,
De szerelmet nem nyerhete.

Hasztalan vallották szemei
Erős s ritka szerelmét,
Hiába hirdették könnyei
Fájdalmát s nagy sérelmét;
Csak hasztalan töprenkedett,
Esdeklett és reménykedett,
Lina őt nem szerette,
Áldozatit megvetette.

Remények közt és félelmében
Két tavasz már távozott,
De boldogtalan szerelemben
Sorsa még se változott.
Végre tartandó insége,
Lina makacs keménysége
Erejétől megfosztotta,
Bágyadt testét hervasztotta.

Csak még egyszer kívánta látni
Imádott ellenségét,
Szakadó melléhez szorítani
Elvesztett üdvösségét.
Eljött Lina - de az a szív,
Mely hozzá volt halálig hív,
Már kigyötrődött, már nem vert,
Csak hideg hamvában hevert.

Ott fekszik kegyetlen prédája
Lina álnok szívének,
A hűség oly ritka példája
Virágában éltenek;
Mellette zokogó atyja
És ősz hajait szakgatja
Kétséggel tele szüntelen,
Átkot kér gyilkosa ellen.

Ott állt Lina s borzadozva
Néz bús áldozatjára -
Vérző szívvel és sóhajtozva
A szenvedő atyjára:
Érzeménye felgerjedett
S mit az élő nem nyerhetett,

A holtnak nem tagadható
És könnyét érte folytatá.

Mert a szerelem istenének
Büntető szilaj lángja,
A bánat emésztő mérgének
Boszuálló fulánkja,
Behatott Lina mellébe
S sebet ütött szívébe',
Mely az életen rágódott
S enyhülésre nem juthatott.

És így elvonva a világtól,
Számlálva fájdalmait,
Messze minden boldogságtól
Folytatá bús napjait,
Magát bűnnek felszentelte
Hív kedvesét így kérlelte,
Sírját virággal földözte
És könnyeivel öntözte.

Végre egy klastrom magányában
Nem sokára meghala,
Midőn még végső órájában
Leót említett vala.
Egy sirhalom födi őket,
Ama ritka szeretőket,
Kik élve nem egyesültek
És halva öszvekerültek.

A szegény utas.

Majláth János után németből.

Leszáll az éj. - Szegény gyalog
Vándor telt szívvel andalog;
Ballag s néz, hol lesz nyughelye,
De nyílt ajtóra nem lele.

„Ha szállást senki más nem ad,
Atyám örökje felfogad;
Hajléka nagy s kiterjedett,
Lakója sok kiszenvedett.

Ha nézed ősi házamat.
Szivedre csendes bája hat,
Türöd, ha sorsod balja sért,
S nem érzed tűzforrtán a vért.

Kegy jobbra rá sátort vona,
Melyet vihar nem bont soha;
Kék csillogó boltszőnyege,
Láttán enyész búd fellege.

Egy kis szobája oh be szép!
Boldog ki hús enyhébe lép!
Szűk ez, szelíd nyugalma is,
Minden bú, gond ellen paizs.

Csendét nem dulja semmi nesz,
Bár künn özönvész dörgedez;
Fedi hó vagy virágpalást,
S mindennek nyujt vigasztalást.

Csókolja napfény s csillagok;
Felé örömmel ballagok.
Sír e kies hajlék neve;
Atyám! hívó szavad jön-e?

A vándor ily érzés között
Aranyálomba költözött,
S midőn a nap felvirradott,
Szegény! holtan találtatott.

A magányos sír.

Keskeny völgye rejtekében,
Egy magányos sír tövében
Ül s andalg a remete;
Barna felhők tornyosúlnak,
S halk morajjal felvonúlnak;
A nap búcsúfényt vete.

Távolt mérő lángszemekkel
Egy utas jó gyors léptekkel?
„Merre utas?” „,,Messze még!
A sötétlő fenyvesen túl
Utam a kék hegyfokig nyúl,
Azt elérni szívem ég?””

„Utas! utas! fergeteg kél;
Hallod mint zúg s ordít a szél,
Szállj meg kis hajlékomban;
Vészre gyűlt a földi pára,
Elhúnyt már a nap sugára;
Nyúgodj édes álomban.”

„Boldogé az édes álom,
Én e völgyben nem találok,
Messzebb vágy hú kebelem!
Túl az erdőn, túl a berken
Lelkem új életre serken,
Hívemet ha föllelem.””

„Borzasztó az éji pálya,
Vészt lappangtat bús homálya,
S fendőbörgő fellegek
Tűzőzönben vívnek immár,
Sujt a villám, végveszély vár:
Utas! útas! rettegek.”

„„A veszélytől csak boldog tart:
Reszket s néz hol a biztos part;
Jámbor ősz! nem félek én.
Rendületlen hiedelmem,
Küzdve győzők, s lángszerelmem
Megjutalmaz lágy ölén.””

„Utas! útas! nézd ezen sírt:
Bennalvó is lángszívet bírt,
Kéjre termett lányka bár;
Ő is hú kebelre vágya;
Most kemény föld szúzi ágya,
Nem szeret, nem érez már.

Hány rabot tón szép alakja!
Dús kérőktől forra lakja,
S ő csak egyben egynek élt;
S bár az messze harczba tére
Honja hősi védletére,
Hív maradt, várt és remélt.

Hajnalfényben és napeste
Kedvesét könnyezve leste
Állva e szirtek felett:
Egykor így - vész dúl körülé.
Reng, szédül s a mélybe düle -
Szíve áldozatja lett.

S a mint a vadonba' jártam,
Föllelém s e sírba zártam;
Orma zöld! itt hamvad ő!
S az kit oly sohajtva vára,
Nem sohajt hideg porára!
Gyula, Gyula még se' jó.”

„„Ő az! ő az! Húnyj el életem!
A mit vágytam és reméltem,
E szűk hant már elnyelé;
Szórd villámid, rettentő ég!
Ordits szélvész, mit vehetsz még?
Létem a buéjjelé.

Vissza hát a harciba! vissza!
Majd a föld ha vérem iszsza,
Lelkem ottfenn nála lesz.
Isten hozzád, jó öreg te! -
Tördelt hangon ezt rebegte -
Gyula tőled búcsut vesz.””

S ment. A felhők szétvonóúlnak,
Víg tavaszszínben virúlnak
Erdők, berkek mindenütt:
Benne zajlik, s nem sokára
A nap feltűnő sugára
Néma sírhalmára süt.

A jövevény.

„Röpülj vigan, kis csolnakom,
A part nem messze már!
Amott fejezlik hús lakom,
Hol édes béke vár;
S ott egy hajlék, ott él a hív,
Kiért lángol tisztán e szív.

Kincset hozok, gyöngyöt hozok,
Küzdésim díjait,
Mind ezzel néki áldozok.
Emelni bájait.”
Így a hajós: evez s örül;
Vidám képek lengik körül.

Örül, evez, s a parthoz ér:
Hő keble mint dagad!
Erében forr, szökell a vér,
Szemébe' köny fakad.
Kiszáll és néz mindenfelé.
Honnan repül a hív elé.

De nem röpül a hív elé,
S a jámbor érkező
Andalgva tér a ház felé
Vélvén, ott rejtez ő!
Ott rejtez ő hús árnyain -
De más boldognak karjain.

Néz a hajós, mélyen sóhajt,
Keblét bú tépdeli;
Kiért megvívott annyi bajt,
Elpártoltnak leli,
Elszörnyed, bús haragra kél.
S kezén villog halál-aczél.

Boszút lövell tekintete,
A míg egy gondolat,
Nagy és erős, mint érzete,
Elszánt keblére hat:
Vézpályán nyert kincsét veszi,
S a szépnek lábához teszi.

„Fogadd ezt vég emlékjelül
Uj mátkádnak melyén;
Frigyünk örök homályba dül -
Légy boldogabb mint én!”
Kezet nyujt és eltávozik,
A kedves bár siránkozik.

Sír a kedves, de hasztalan,
Késő bánatja már;
A parton áll minduntalan,
S a hív jöttére vár,
Ott áll, remény kecsegteti:
De már azt hullámsír fedi.

Eprészleány.

Halld édes anyám, melegen süt a nap,
Forr szinte a vér az erekben;
Meghűteni kis kosaramba megint
Epret szedek ott a berekben.
Igy szól deli Ilma s a völgybe röpül,
Kis lába nyomának a fű is örül.

S ott a mogyorós sűrű lombja között
Eprét szedi gyöngé kezekkel;
Hollóhaja hattyunyakára omol
Habkönnyű lebegtin alá fel.
A csintalan ág le-lehajtva magát,
Fölleplezi gömbölyü keble havát.

Majd állva a tó sima tükre felett,
Andalg: mi tűz ég fel a vízből?
Bár ön szeme lángja belőle ragyog,
Mint égi sugár a sötétből.
S míg karcsu alakja virágra borul,
Csillagtalan a víz is elkomorul.

Most víg dalolással a gyepre pihen,
És illatozó koszorut fűz.
Egyszerre kopó riad, ing a bokor,
Döbbenve szökik fel a szép szűz,
S míglen hüledezve a zajra vigyáz,
Elébe kizörren egy ifju vadász.

Néz Ilma, s zavartan iramni akar;
Oly édesen esdik az ifjú;
Ó lyányka! szemed nyíla szívbe talált,
Kéj rengeti habjait és bú!
Adj bút, de maradj! nyerek azzal is én,
A bút is ölelve körödnék egén.

Szép Ilma pirúl, de iramni felejt,
Leszögzi a feldagadó szív:
Oly nyájas az ifju, alakja nemes,
Tekintete oly meleg, oly hív.
S mint két tüzi lángozat egybe vegyül,
A két rokon érzet is összehevül.

S hús árnyon a fülmile lágy dala közt
Oly édes-enyelgve bolyongnak,
Míg a hegyeken remeg alkonyi fény,
S a vártorony érczi lekongnak.
Elválnak epedve s a vég bucsuszó
Csókvillanat, mélyen a létbe ható.

Felrajzik az élet az ifju felé
S kéjt üzget a lyányka hevével.
Mily rózsavilágba nem álmodozék,
Eltelve a mult gyönyörével!
Őt látja szünetlen, az ő szeme int,
Ha bizton a csillagos égre tekint.

Ködszárnyakon illan a rémletes éj,
Bájszínben özönlik az új fény;
Berkébe repül deli Ilma viszont
Hol megjelen a szeretett lény,
Ugy képzi: s ha lomb zörög, őzfi szalad,
Oly szűk leszen oly teli, keble alatt.

Ott várja lesengve, sóhajtva nevét,
Elhangzik az illati lebbel.
S mint kémlí habozva, lel öblös edényt
Megtöltve aranynyal ezüsttel:
Ó csalfa szerencse! kegyednek ölen
Csak néma keservre szegényülök én.

Így búsan a lányka; de anyja örül,
S fenhirdeti magzata sorsát:
A hír repes, és gyalog és lovakon
Agg és fiatal lepi házát.
Pór és nemes hódolatára kele,
Vágyók frigyessülni örökre vele.

Szép lányka! mi báj lebeg arczaidon?
Nem földi az: égi lehellet;
A szegfű szagatlan, a rózsza komor
Valód magas ékei mellett!
A liliom éjszin, a viola vad:
Tőled csak a kellemek árja fakad!

Igy zengi sok ifju a lányka diszét,
Zengtébe lihegve szerelmét.
De Ilma szivében a berki vadász,
Nem tünteti másra figyelmét.
S bár nem leli, érte, csak öneki él,
Kinjára mosolyogva hiv érzetinel.

Egy tél halad így; kiesülve megint
Zöldelnek a barna virányok,
Eprészve sűrögnek a lenge hüsön
Sugár tagu fürge leányok,
S mint a tavasz angyala tűnve elé,
Száll Ilma is édeni völgye felé.

S ím harsog a kürt, a kopó riadoz,
Több férfi tör a sűrűn által,
S egy természetes ősz, a vidéknek ura
Lép Ilma felé komoly arczczal,
S szemlélve sokáig az elpirulót,
Igy ejti a büszke határzatu szót:

Berkembe te kincset emelni szökél,
Im mostan elére hatalmam,
Ismérd uradat; de szelíd leszek én,
S inkább megelőz bizodalمام,
Sors kincseket, én deli férjet adok,
Kit szíved is áldva elégleni fog.

Önvérem az ősi nevére dicső,
Szédelghet-e álmaid ezen túl?
Nézd ott a tetőn ama büszke falat,
Az jut neked hölgyi lakásúl!
Azt mondva egy ifjat elébe vezet,
Uj frigyre, hogy annak ígérne kezét.

Vedd tőlem a kincset, a bánatadót!
Gyöngygyel fizet érte szemem csak;
Véredhez emeld fel a névre dicsőt,
Hagyj engem a berki vadásznak.

Igy ömlik a szűz nemes érzetiből,
S elillan az agg s köre nézti elől.

Szép völgy! te kinom- s örömmibe szövött,
Ah! tőled is elszakadok már!
Bút zeng a madár, s kies árnyidon
Önkény s nem a hű szerelem vár,
Zöldelj vigan! elhal az égi remény,
Hús fáid alá soha nem megyek én.

Míg küzdve imígy a leányka borong,
Ellepve az út lovagokkal;
Mint ünnepi célra, közelgnek azok
Szép nászi selyemlobogókkal.
S egy karcsu vitéz aranyos paripán
Lejt kéjre derülten a nászok után.

A vár ura jó, s gyűrűt, ékes övet,
S több nagybecsü mátkaruhát hoz.
Néz Ilma, csodálja himes javait,
S így válaszol a kegyes agghoz:
Fénylő ugyan, ah! de hideg jutalom:
Pártám csak a hű szerelemnek adom.

Annak jut az, Ilma! viszonz az öreg,
Im kedvesed atyja ölel meg.
Gondom vete cselt, kitanulni szived:
Győztél hiven élve hivednek.
Int, s míg deli Ilma varázslata múl,
Szép berki vadásza szivére simúl.

Budai harczijáték.

Ólomlábon jár az ellen,
Bús a bajnok élete,
Harczmoraj kell a magyarnak,
Hogy vidúljon érzete,
Igy szól Mátyás, és Budára
Összegyűjti híveit,
Játszi hadban feltűnetni
A csatának képeit.

S a borostyán édes álma
Győzni a király előtt,
Sok vitéznek lángszívében
Olthatatlan vágyra nőtt:
S versenytűzre lobbadozva
Gyűlnek a várpiacson,
Melyre a nap gazdag fénye
Számptalan nézőket von.

Ekkor Mátyás udvarába
Béköszönt cseh Holubár,
Nagy hatalmú a vivásban,
Hír-emelte bajnok már.
Mint egy árbocz úgy magaslik,
Izmos, vállas és kemény,
Néki láncsa, kard, parittyá
Legvidámabb élelmény.

Gőgje - oly nagy mint alakja -
Dísznyerésnek itt örül
S fityma dolyffal hánykolódva
Jár a bajnokok körül.
„Itt aczéлом, küzdni szomjas,
Szembe most a ki vitéz;
Esküszöm! ma porba fürdik,
És az égre háttal néz.”

És Kinizsi, a nagy lejtő
Rátekint és fölrobog,
Vállán párducz és kezében
Mázsás buzogány forog.
Mint védtornya ősi hírnek,
Szótlan áll ki a vezér,
Bár feszülten ég érében
A hadrontó szittyá vér.

Már a négyszeg pályatéren
A cseh nagy dárdát ragad.
A vezér is pörget egyet
Melyet el nem birna hat.
Mintha két vasbércz inogna
És hegyettök ülne sas,
Szárny-legyintve dördültökre -
Rémalakjok oly magas.

S im a fekete seregből
Egy szép dalia kivál,
S szél-nevelte karcsu ménen
A sorompón átalszáll;
Ez nem szálas termetére,
De hajlékony és sugár,
S még felette ifjukor leng,
Vassal fedve arcza bár.

Bízd reám e bajt, vezérem!
Ne csevegje a kevély,
Hogy több férfit, küzdni bátort,
Nem talált Kinizsinél.
Hadd erődöt szunnyadozva,
Marni míg kel új agyar,

Rábélyegzem én is erre,
Mint ví s érez a magyar.

Igy a bajnok, és Kinizsi
Őt szemlélve kéjre gyúl,
S megzörrentve szörnyü pajzsát
Bizton enged s elvonúl.
Délceleg hőske! - méri a cseh -
Gyöngé vagy, hozz társakat!
Tett után szólj! - a magyar mond -
Könnyű a nyíl s még is hat.

Harsog a jel, s Gúthi nádor
Mint bíró helyére ül;
Minden ajkon elhal a szó,
Minden élet szembe gyúl.
És körösleg a fővényen
Nyargal most a két vitéz;
Hosszu dárda markaikban,
Mindenik lökésre kész.

Trombiták rivalnak ismét,
Összezúg a versenypár;
Pajzsa széthull a magyarnak,
Ugy rácsattant Holubár.
Nem rendül az, s új erővel
A kevély ellen robog,
S érczbuzgánnyal büszke mellén
Szinte fölcseng, úgy koczog.

Három ízben egybetörnek,
Habzik a cseh vaslován,
Míg körüle csak szökesve
A magyar néz rés után;
S egyet lelve, mint a villám
A habzó ellen feszül,
S úgy dőf rája: hogy lovastúl
Az hanyatt a porba dől.

Diadalmat ünnepelni
Jönnek most a magyarok,
Őt emelni pajzsaikra
Nyíladoznak száz karok.
Jó Ország is, s kegygyel inti
Szellőztetni sisakát,
Hadd ismerje és becsülje
A király s hon bajnokát.

„Mint elsője szép hazámnak
Első védje is vagyok,
S kétszer élek nagy hirében,
Ha nevem tettel ragyog.”
Ekként szól önérzetében
S fordul a gyűlt nép felé,
És a föltűzött sisakból
Mátyás képe tűn elé.

Meghökkenve érti a cseh
S szégyen-telve lábra kel;
S mily rátartva jött Budára,
Oly leverten illan el.
De örömjaj harsog itten,
S buzgón így az égbe száll:
Éljen Hunyad vére Mátyás,
A vitéz, a nagy király!

Leánybú.

Szép lyányka! az estve leszállt, s egyedül
Jársz itt epekedve s örömtelenül?
Nincs szebb honod, mint e komor sivatag,
Hol zúgva szakad le a szirti patak?
S a fülmile zengzeti bája helyett,
Búsan huhog a bagoly odva felett?
Nem hallod az éjszaki durva szelet,
Mint szórja utadra a hárslevelet?
Borzadva keres menedéket a vad.
S csörtetve a bokrot ürébe szalad.
Míg csendül az óra s a föld pora kél,
Megnyílnak a sírok, az élet alél.
Jer lyányka, lakomba vezetlek el én,
Nem messze fejrlik a sík közepén!

„Hadd zúgni az éjszaki durva szelet,
Jámbor fiú, nem megyek én teveled!
Búm képe a fergeteg, a sivatag,
Könnyim sűrű árja e szirti patak.
Hadd folyni, zokogni, ha szivem eláll,
Szebb fényre kel a komor éji homály.
Nem messze a völgyi sötét temető:
Ott hamvadoz a deli hív szerető;
S bár szép szeme zártan előmbe nem ég.
Él bánatom és szivem érzete még.
Hadd zúgni üvöltni a durva szelet.
Elhallgat a hív kora sírja felett.”

Szép lyánka! nem hallod, a hárs csikorog,
Vész döng le s a szikla utána morog?
Felkáróg a varju, röpös denevér,
S a lég hideg szellentín elfagy a vér!
Jer! jer deli lyánka, lakomba velem,
Árt kellemeidnek e késedelem;
Majd hókebeledre a lég hüve hat,
Mégvérzi tövis liliumkarodat;
Villáma szemidnek homályba borul,
Szép arczaid éke, virága lehull.
Rózsás nyoszolyára vezetlek el én;
S szebb létre virulsz fel az álom ölén.

Igy esdik az ifju, a lyánka zokog:
Ha a tövis, a hideg ártani fog!
Rettegve az ifju szívére simúl,
És útnak eredve lakába vonúl.
A felleg eloszlik, a hold letekint,
A víg lebel illatit hordja megint,
S a vad zivatar rivadalmi után
Bájkellemü dalt rebeg a csalogány;
S a nap mire hajnali fényre kigyúlt,
Szép lyányka felejtí, hogy este busúlt.

Karácsonéj.

„Nosza hajdu! jer vadászni,
Hajtsd ki a jobbágyokat,
S vendégimnek hozz estére
Tánczra víg leányokat!”
„Urfi, urfi, a harang szól,
Szent karácson napja int,
A jó lélek térdre hullva
Most az istenhez tekint.”
„Szent nap ide, szent nap oda,
Tedd parancsom gyáva szolga.”

Hajdu elmegy, hajtók jönnek,
Bús szemökben köny remeg.
„Rajta, rajta!” s száz hahótúl
Harsog zúg a rengeteg.
A sas víjog, farkas ordít,
Vad kan röffen s csattogat,
Szarvas dobban és ropogva
Szaggat, tördel ágokat;
De üres zaj, vad nem tűn ki,
És haragban ég az úrfi.

„Rosz hajtás ez, kezdjük újra,
Rajta, rajta! lomha nép!
Lesre hajdu, börtön annak
A ki csügged s hátra lép!”
S át hegy völgyön, bokron árkon
Zajlik a hajtó sereg.
Nincs oly rejtek, nincs oly sűrű,
A melyet ne szállna meg.
De hiában, vad nem tűn ki,
S dühben ég, dúl, fúl az úrfi.

És a mint zúg, és a mint néz,
Völgyben majd patakra lel,
Partján hajlék és előtte
Biztosan egy őz legel,
S angyalképü kisdud lyánka
Úgy simítja, úgy örül,
Életet hoz s oly vigan lejt
A szelíd állat körül.
A ki látja, mind megindúl,
De az úrfi fegyverhez nyúl.

Térdin esdik a kis angyal:
„Oh ne bántsod jó őzemet!
Téjjel tartja bús anyámat,
Ölj meg inkább engemet.
Nincs apám, megölte ura,
Hadd anyámat élni még!”
Igy a lyánka, s kék szemében
Ártatlan szép lelke ég,
És mint rózsagyöngy a szirthez,
Reng fel könnye a vad szívhez.

De fölötte villan a cső,
S a hív állat porba dül:
„Kis galamb te! végy anyádnak
Téj helyett most véribül!”
Igy az úrfi, és kaczagva
Martalékján elrobog.
És utána vérlángokban
A hajlék is fellobog:
Borzasztón süt rémutjára,
S a rezgő fák sudarára.

Ködbe sülyed a nap fénye,
Egy szép csillag sem tekint,
S vissza-vissza téren halmon
Száguld a vadász megint.
Fel-felröppen a sok varju
S őt károgya követi;
Fél a pásztor s nyáját haza

Más uton terelgeti;
Majd egy puszta templom alján
Ily gúnyszó kel szitkos ajkán:

„Oly fejéren mi kacsingat
Ott felém a fű között?”
„Úrfi, úrfi, a halálfő,
Ember egykor s üldözött;
Tömlöczödbül itt tettük le,
Éve lesz mint öngyilkost.”
„Haha! így nem félti hölgyét,
S itt hevét lefázza most, -
S hetykén rúg a koponyához, -
Nosza csont, jer vacsorámhoz.”

Megy, s utána a gödörbül
Tompa, hosszú jaj mordúl,
És a mint megy, a kereszt is
Tőle búsan elfordúl.
S mint közelget dús lakához,
A kopó mind úgy vonít,
Lova rugdal s vas kakassa
Háromszor lekukorít,
De pezseg benn a vendég már,
S a vidám kedv csak reá vár.

„Föl barátim! csókra, tánczra,
Hadd perdüljön a leány:
Víg dalunk az égig hasson,
Van borunk! húzd rá cigány!”
„Úrfi, úrfi! szent misére
Csendül ismét a harang.”
„Hadd konogjon, sokkal édesb
A pohár- s szerelmi hang.”
S a ház sarki szinte rengnek,
Nyalka tánczban úgy kerengnek.

Majd leülnek vacsorához,
Bujdosik a tölt pohár,
És szilaj kedv- s tombolásban
Nincs sem mérték, sem határ.
S im! éjfél üt, szörnyet csattan
A szobának ajtaján,
S a halálfő hömpölyög be,
Még sírföld meredt haján;
Kígyó ül sötét szemében,
S a vendég fut rémültében.

„Még a sírban sincs nyugalمام,
A hová kétség vetett!
Gyilkosom te! fölriasztál,
Halld tőlem hát végzeted!

Durva ösztön- s kénynek éltél,
Térj magadba!” „Nem, nem én!”
„Istent, embert megvetettél,
Térj magadba!” „Nem, nem én!”
„Jer tehát, int a vég óra,
Sírbul e csók foglalóra.”

S undok szörnynyé duzzadozva
Kénköves lángot lövel,
Egy-egy mennykő csontütése
S így tátogva rálehel;
A bűn fia összeomlik,
Száz forgó szél csap bele,
És üvöltve szórja hamvát,
Baglyoké lesz lakhelye;
S ott huhogják minden éjjel,
A mi történt a vad szívvel.

A választás.

Utközben ül egy szép leány
Pihenve a fa árnyékán,
Olyan szelíd kökény szeme,
S rózsánál is több kelleme,
Hová, hová te szép leány?
„Ah én szegény, jobb sors után!”

Az úrfi mond: jer énhozzám,
Van énnekem selyempárnám;
Pihenj vigan kertem hüsén,
Szellőtől is megóvlak én.
De a leány hallgat, hallgat,
Az édes szó reá nem hat.

A gróf így szól: jer énhozzám,
Van énnekem nagy palotám,
Vannak benn száz tükrös szobák,
Számodra száz aranyruhák.
De a leány hallgat, hallgat,
A büszke szó reá nem hat.

A herczeg mond: jer énhozzám,
Van énnekem ezer szolgám,
Főhajtva mind neked hódol,
S rubintszéken kezet csókol.
De a leány hallgat, hallgat,
A méltóság reá nem hat.

Mond a legény: édes rózsám!
Nincs aranyom, sem palotám,
De van szívem, mely tégedet
Minden sorsban híven szeret.
Útközben nincs már a leány,
Hanem a szép legény karján.

Bandi.

Útnak indul szőke Bandi,
Bunda vállán, s bús fején
Pántlikás új báránysapka,
Piros rózsza tetején;
Süvegét jó anyja vette,
Rá a rózsát Örzsi tűzte,
Ott viríta kebelén.

Szőke Bandi meg-megállva
A hajlék felé tekint,
Tán szép Örzsi a padlásról
Lopva még utána int.
Tegnap volt, hogy őt megkérte,
De csak ezt a választ nyerte:
Jőj, ha gazdag léssz, megint.

Bandi jár a Dunaparton,
Mély sóhajtás csak szava,
És tünődik, küzd magával,
Szomorún néz tétova,
Zúg a szél, a Duna habzik,
Bandi szíve szintúgy zajlik;
Menne, menne, - nincs hova.

Így találja őt az este,
Így találja őt a vész,
És előtte és utána
A vidék homályba vész.
Menne, menne, de alig lát,
Megfordítja hát a bundát.
S fűz mögé leheverész.

A vész csattog, Bandit rázza,
S rajta tölti vad dühét,
Néki sujt egy forgószelel is,
S elragadja süvegét;
Ezzel annyit nem gondolna,
Csak rózsája mentve volna,
Ez furdalja csak szivét.

S ím a hajnal szebb időt hoz,
S szőke Bandi talpra kél,
Széttelintget, hol süvegje,
Merre vitte azt a szél?
S mint lenéz a víz tükrébe,
Szint egy rózsza tűn szemébe;
Kis homokhant szélénél.

„Szép virág te! árva mint én,
Elszakadva itt virulsz,
Csók után mint Örzsím arcza,
Oly szépen felém pirúlsz!
Jer bujdosni, légy te párom,
Míg a földet összejárom,
Míg velem majd sírba hullsz.”

Így szól Bandi a rózsának,
Mely víg hab közt ringadoz;
Érte is megy, érte is nyúl,
S keble mint feldagadoz:
Süvegét is ottan leli,
Szép aranyfővénnyel teli
Vízről mosva a parthoz.

„Nékem a szél is barátom,
Jól kifűjt, de jót mivelt,
S a szép rózsza, Örzsím képe,
Adta rá az édes jelt.
Majd én szerzek házat kertet,
Pár lovat kis szántóföldet
S ehhez még egy hú kebelt.”

Így örülve csak szivatja
A szerencse-süveget,
Harmadik nap megrakodva
Bizton Örzsíhez siet.
„Rózsám! rózsád tön gazdaggá.
Tégy te engem most boldoggá!
Vedd pártádért kezemet.”

Örzsí képe fölhajnallik,
S hú melyéhez zárja őt,
Atyja is megáldja Bandit,
Mostan már a gazdag vót.
És a nászok és vendégek
Víg robajjal összegyűlnek,
Ülni a nagy menyekzót.

Így lett boldog szőke Bandi,
És hol ő kincshez jutott,
Kies partján a Dunának
Majdan falú támadott;
Most is Aranyosnak hívják,
S szép menyecskék, fürgé lányok
Még aranyport mosnak ott.

Zuárd.

Nyargal Zuárd az éjben
Tajtékozó paripán,
S szelíd érzet szemében
Reng a vitéz ölében
Egy karcsú szép leány.
Szél kapkod szög hajába,
Ág és szírt fátyolába.

Vitéz! mi zaj mögöttünk?
Bú tépi keblemet.
„Bátyád zúdul mögöttünk
Gátolni hű szerelmünk,
S hí küzdeni engemet.”
Ah mély börtön lesz sorsom!
„Ne félj! segít jó kardom.”

S föleseng a kard, s nyugszik majd.
A lány zokog s fülel:
Vitéz, legyőzted a bajt?
A fák között ki sóhajt?
„Bátyád, jer hagyjuk el!”
S tovább-tovább vad kéjben
Nyargal Zuárd az éjben.

Vitéz! mi zúg mögöttünk?
Fagy rázza keblemet.
„Atyád zúdul mögöttünk,
Átkozza hű szerelmünk,
S hí küzdeni engemet.”
Ah, most halál a sorsom!
„Ne félj! segít jó kardom.”

S föleseng a kard, s nyugszik majd.
A lányt kétség űzi:
Vitéz, vitéz! ne vívj bajt,
Atyám a sírba sóhajt,
S ott lelkem üldözi.
S hóként a barna sziklán
Csügg szótlan hőse karján.

„A nap kel, mátka nézz föl!
Megnyílt az ősi vár!”
De a sötét szemekből
Zuárdra nem ragyog föl
Szerelmi bájsugár.
Hideg s holt a szép mátka:
Lesujtá atyja átka.

Az álmatlan király.

Sötét az éj, sötét a vár,
Szép álmok közt a lét enyhül;
Aranyszékén gonddal tele
Csak a király álmatlan ül.

Előtte a nyert korona,
Melyért eladta álmait,
S véres tetőn felesküvé
Az éj undok hatalmait.

Komor mint a sír szelleme,
Gyorsítaná a rest időt;
Erőn bízik, veszélyt gúnyol,
S víg leblek is rettentik őt.

S tünődve míg a zord király
Belső véstől így hányatik.
Szelíd hangon s mindég közelb
Föl a kertből szó hallatik.

Írigy sorsként néz a király!
Jelenni ott ki merhete?
Vigyáz, sötét gyanún eped,
S haragra gyúl vad érzete.

S mint éjjel hús csermelyt keres
Az őz, a nappal üldözött,
Oly bizton egy szerelmes párt
Andalgni lát virág között.

„Hah! minden kény csak a poré,
S az én párnám gyémánttövis?
A legszebb álmod él ott,
Ha engem fut, szűnjék az is.”

Mond, ívet és nyilat ragad.
A nyíl suhan, szűz melybe hat.
Végsőt nyög az s a gyepre dől,
Halványon mint a hófuvat.

De a kedves fölötte áll.
Merőn, némán a gyász cserén:
Emléke nincs, csak kínja ég,
S enyészet dúl lázadt erén.

S karjára fűzve szép hivét
Eltér, nyomán vért hagyva csak,
S a vár fölött a csend közé
Baglyok varjúk sivítanak.

* * *

Éjfélt üt, és tört hangokon
Dal reszket így jajjal vegyest:
„Alugy, alugy jó kedvesem,
Ne könnyezz vért, pirosra fest!

Óh szép kebel, fejér kebel!
Hol bájoló hullámaid?
Karom ringat s te most pihensz,
S nekem hagyád fájdalmaid!”

Vérszomjusan kel a király,
Midőn hozzá egy őr rohan:
„Uram segits! vad rém kísért,
Átok, halál szemlángiban.”

S alig mondá, halkán belép,
Holttestet hozva karjain,
Egy ifjú, szép, de örülés
Borong szétdúlt vonásain.

„Szelíd lantom szívet nyere:
Nézd csak mi szép, minő hideg!
Rejtsd a nyilat titkon hamar:
Sír a Halál, nem sérti meg.”

Az ifjú így, de a király
Reng, fölriad; fagy, láng teli;
Őn lyánya a kedves halott,
S lelkét ezer kín tépdeli.

A két hű szív rég hamvad már,
De él a zord király bújja:
Ínsége uj, bár fürte ősz:
S ez a nagy ég boszúja.

Bajnokdij.

Három ifju bajnok ége
Egy szép szűzért hajdanán,
Már is érte kardra kelnek,
De imígy szól a leány:

Ily küzdés csak búra kisztet,
Más adót kíván e szív:
Künn az ellen, kardot annak,
Hon s szabadság arra hív!

S a ki nékem onnan hozza
Majd a legszebb hősi jelt,
Még ha keble értem érez,
Bírja ezt a hű kebelt.

És az íjak vészbe szállnak
Nyerni kettős koszorút,
S vívnak, míg a tört ellenhad
Futva végez háborút.

Büszke Tódor jó először,
Lova szinte roskadoz,
Annyi boglár csillog rajta,
Annyi gyöngyöt, kincset hoz.

A vad Ákos jó nyomában,
Bús rabok kísérik őt,
Hoz fegyvert, hoz paripákat,
És egy izmos basafőt.

Későn érkezik jó Béda
Nyájas arca halovány,
S mint hó közt a rózsa kelyhe,
Égseb mellén, homlokán.

Halvány bajnok! érzetemnek
Titkos vágya ím betelt,
Mély sebet hozsz, hősvirágot,
Tettben dús szerelmi jelt.

Így a szűz; de büszke Tódor
Porba sujtva kincseit.
A seb, szól, még nem elég jel,
Mondja kiki tetteit.

Én az ellenvárba dúlva,
Vérpatakhöz ontva vért,
A vezértől küzdve nyertem
Ezt a kedves csalfa bért.

Én magát ölém, mond Ákos,
Bár hires volt ereje,
S minthogy népe véle dőlt le,
Kincsinél nagyobb feje.

Én török mind erre útat,
Én első a vár falán:
Így levétek győztesekké
Elszánt tettem vérnymán.

Így szól Béda, s nem vitatja
Senki már a hősi jelt,
És ő nyerte és ölelte
A kéjhabzó szűz kebelt.

A szeretők sírja.

A Bakonyban hűs patak foly,
Kis halom virít partján;
S a kis halmon andalg egy szűz
Oly szelid, oly halovány.

Egy vadász jön a patakhoz,
Képe vidám és tüzes,
S még szivén is új tűz lobban,
A midőn enyhet keres.

Édes vágygyal csügg a szüzön
S bizton andalog vele;
Nyugszik a vad, nyugszik a nyíl,
A patak lesz kéjhelye.

S bár a földin túllebegni
Látszik a mély titku lény,
Keble kiszti, el nem válhat
Annyi csendes báj körén.

Így remény közt s lelki frigyben
Sok kedves nap, este múlt,
Múlt tavasz, nyár, hervad a szűz,
Mint halmán a rózsa hull.

S őszi völgyben menyekzőre
Fűz magának koszorút:
„Isten hozzád, jó vadászom!
Int az ég!” így vesz bucsút.

Nem sokára bús harang szól,
Száz szövétnek tűn elé;
S le a várból gyászkiéret
Indul a patak felé.

Ötet hozzák, a kegyes jót,
Minden arczon néma bú;
A koporsón rengedez még
A menyekzős koszorú.

„Édes álmat a hív mellett,
A ki oly vitéz vala,
S vad pogánynyal, küzdve, győzve,
Érted, értünk itt hala.

„Édes álmat! áldott lélek!
Már ez élet nem rendít!”
Így sóhajt a nép, s hamvára
Földet és könnyet gördít.

Két kis halmot egy kereszttel
Lát a vándor és remeg,
Rémet képez, mely felette
A viharban szendereg:

A vadász az, ott mereng ő
Elhúnyt élte csillagán:
Zúg az erdő, keble zajlik,
Képe zordon s halovány.

A lantos.

„Lantos, lantos! mi baj talált,
Miért hallgat éneked?
Jer énhozzám, majd én adok
Sok szép aranyt neked.”
Kevélyen így szól a király,
De a lantos csak szótlan áll.

„Vagy tán magasb fény ösztönöz?
Vedd hősi kardomat.
Te léssz első vitézim közt,
Bird legszebb váromat.”
De a lantos csak szótlan áll,
S haragban így zúg a király:

„Hah! szolgavér, csekély kegyem?
Börtönbe hát veled;
Hol éj s inség ölelkezik,
Ott légyen lakhelyed!
Ha ennyi díj reád nem hat,
Rettegd, érezd hatalmamat.”

S Zenő esd, a királyi szűz:
„Ne fűzd vad lánczra őt.
Hideg díj nem hevítheti
A forró éneklőt?
Adj érzetet, s gyúl kebele,
Így zeng, így él a fűlmile.”

De nem hall a sötét király,
S dölyfös boszút dörög,
A szép Zenő eped, könnyez,
S a zár midőn zörög
Sohajt Zenő, szűz arcza vér:
„Szegény lantos, szivem kisér!”

Halálcsend a lantos körül
S komor dohos falak;
De szép csillag dereng felé
S egy kedves fényalak,
S míg érzetén a dal hevül,
A bú, a sors elszenderül.

Zenő, Zenő hangzik mindég,
Éltének színt ez ad;
Szerelmet, könyet énekel,
Míg szíve megszakad:
De lantja él s kiért hevült,
A vad király mély ködbe dült.

Tabán.

Hová, hová, te szép leány,
Ily későn, ily magányosan?
„Hol Vezekény, addig megyek,
A kedves ott temetve van.”

Itt Vezekény, itt a halom,
Mely sok nemes hamvát fedí;
De hagyd e helyt, a holtakat,
Sem köny, sem bú nem költheti.

„Vitéz, vitéz! az eskü szent,
Hiába küzd a zord halál:
Ha majd éjfél üt a harang
Ébred Tabán s karomba száll.

S hervadjak bár hús ajkain,
Hős mellett szép álmom lebeg,
S hűségem e szelíd hitét
A zordon éj sem rázza meg.”

Nem úgy, nem úgy, te szép leány,
Hűségednek szebb sors virúl,
Majd a kedves meleg karján
Szíves megint új létre gyúl.

Tabán még él s esküje szent,
Habár vesztett sok vért, időt;
Hajdan szivén, hajdan szaván,
A hol győzött, ismerd meg őt.

Tabán vagyok, s uton feléd,
Ébredj lelked merültiből. -
S egy pillanat s kéjrezenés,
A két hű szív egymásra dől.

Az álom.

Búsan zeng egy ifju dalnok,
És fölneáz a sziklavárra,
Mely szép Eldát fogva rejti
Hű szerelmök gátlatára.

Hasztalan zeng, őt nem látja;
Angyalképe nem mosolyg le,
Búsan tér el a ligetbe,
Hol párján nyög a fülmile.

Majd leszáll az est homálya,
Hárs alá dől a ligetben,
Ez tanúja szebb időnek,
És elandalg képzeletben.

És sötét lesz és sötétebb,
Csak a vári csarnok fénylik.
Nyugszik minden, csak a várban
Bús harang, bús ének zajlik.

„Mi fejtérlik a nyíláson,
Mint a holdnak bájsugára?
Mily homályos ének reszket?
Olvad a szív hallatára.

Elda, Elda! - hol rózsáid,
Hol villáma szép szemednek?
Fázol kedves? oly hideg vagy,
Csókja még is öl hevednek.”

„Édes dalnok! a kakas szól,
Hívja nőjét a fülmile,
Zengzetére esküm ébred,
Sírból szállok én hozzád le.

Nincs atyámnak már hatalma,
Villi lettem, vágyam telve,
Lejtsd el vélem a menyekzöt,
S húnyj el itt forrón ölelve.”

És a dalnok keble rendül,
Jéggé vál az éj fölötte -
Míg egy hő csók létre gyújtja,
Fölnéz, s Elda áll mögötte.

„Édes zengő, mint kereslek!
Álmodám hát s nem vagy lélek?”
„Megkérlelve már atyámat
Élek, és mint hölgyed élek.”

S mint a nászok serge gyérül,
S kit jó bor, kit fáradság nyom,
Hölgye keblén esd a dalnok:
„Hagyj, ég! holtig így álmodom.”

A sastoll.

A királyi palotában
Már elhagyva, ősz fürtökkel
Áll hő Toldi. Ifjak körzik
S egy közölök gúnyra is kel,
Egy új sarkantyús vitéz,
Ki hegykén mindet lenéz.

„Ej, te vén sas, de kopott vagy!
Volt erőd be rút hamvvá lett!
Nyom ruhád is, hadd e fénykört,
Már neked jobb kályha mellett,
Ott forgasd az olvasót,
Hadd nekünk a földi jót.”

Toldi méri: „Úgy van, úrfi,
A vén sasnak tolla is súly;
Érzem azt, azért segíts te,
Köntösöm vedd, s keblem tágul.
Azt ne bánd, hogy éktelen,
Sok csatán volt már jelen.”

A király jön, hall, s parancsol,
És az úrfi mint szörnyed,
Köntösét rá adja Toldi;
De alatta már is görnyed,
S addig nyomja kétfelől
Míglen hamvként összedől.

„Ez varázs!” zúg, s a király int;
De nyugtan mosolyg hős Toldi,
És ujjából köntösének
Vastekéket s buzgányt huz ki:
„Ősz van, itt hűs szél legyint,
Meggéleltem egy kicsint.”

A bánkodó férj.

Szatmárban egy kis csárda van,
Trézsi asszony lakott ottan.
Éjfél haján, bogárszemű,
Kerek tagú, őz termetű;
De jaj, mi szép oly csintalan,
Rózsás ajkin pör úntalan.
Most kezde csak honn kis vitát,
Csöröl, pöröl, ver a mit lát.
Férjén a sor, ki szugban ül,
Midőn ily szó harsog kívül:
„Jön a tatár!”
Rémül, sír, fut, bujkál a nép;
De szép Trézsi hegykén kilép:
Ő férfitől hamar nem fél,
Kivált az ügy ha nyelvre kél.

Még harcztól lángzók arcjai,
Lejtnek hókeble halmai,
Midőn jön egy zömök tatár,
Szívén zsákmány, szemén tüzár
A szép Trézsi kényére hat,
Nem kér soká, felé ugrat,
Derékban őt átöleli,
Magához lóra emeli,
Eltér s öröm lobbantában
Rá-rá pislog nyargaltában.
Búsul a férj szép asszonyán,
Utána néz mint vész után;
S a mint eltűn, könny könnyet hajt
Sajnálná őt, és felsóhajt:
„Szegény tatár!”

Elte.

Romános költemény első énekéből.

1.

A sötétlő véres kard
Síkra inti a magyart,
S a királynak jelszavára
Száguld honja oltalmára.
Mindenütt már fegyver csillog,
Pánczél, dárda, láncsa villog;
A nemesség lóra pattan,
S bátran a törökre csattan,
A ki, dülva telkeit,
Lánczra fűzi híveit.

Hol Moravnak szöke árja
Nissza téreit bejárja,
Ott tanyáz az ellenhad;
Onnan csap be népszarolva,
Szűzet ifjat elrabolva -
Arra robban el Hunyad.

2.

Büszkén fénylik már a félhold
A magyar sereg felé,
Mely a tarral vívni lángolt,
S boszuczélját föllelé:
Készen áll az vak dühében
Elbizottan erejében,
S mint közelgő vész morajja,
Mindig rettentőbb robajja.

Néz Hunyad, s komoly tüzében
Harczra inti táborát.
S végig futva ércz sorát,
Győzelem kél nagy lelkében.
Nem rettentí őt a nagy szám:
Kürtöt harsant, pajzsa dörren,
Harcz jelére kardja zörren.
S elzúdulva mint a villám,
Tör Murat rab nemzetére,
S dől, kit egyszer karja ére.
Hős nyomán röpül magyarja
S a pogány rendét zavarja.

Mint terhes két fellegek
A forgó széltől zaktatva,
Vívnek most a seregek,
Bús haraggal, vért izzadva.

Elbarnúl a nap sugára
A fakón kelő portúl,
S a csatázók vad zajára
Minden szikla elmordúl.
Száz irányban forganak,
Fels alá hullámsanak,
Láncsa pattog, nyílözön hull,
A ló horkant, ember jajdul;
Száz alakban sújt a vész.
Itt fő pördül, ottan kéz,
Vág, öl, ront, tör mindenik.
Testhalommá nő a sík,
S az enyészet zordon váza
Sorsokat gunyolva rázza.
Forrtton forr a harc dühében,
Messze csöng az éles vas,
S elbámulva fellengtében
Néz alá a büszke sas. -

3.

Hév dultán a két bajhadnak
Hat nehéz órák haladnak,
S még vitézség és erő
Nem lön egymáson nyerő.
Elborúl Hunyadnak arcza,
Ily soká hogy kétes harcza
Lángszemébül bosszuszikra
Szétlövell a csatasíkra.
„Győzni kiszt hazánk reménye,
Itt ne húnnyjon hősi fénye!
Fel, vitézek, új vivásra,
Most utánam vég csapásra!”
Igy dörög, s zászló kezébe’
Vágtat a tar sűrűjébe.
Elszánt népe lelkesítve
Uj erőre s tűzre gyúl,
S kard-suhintva, nyíl-röpítve
A vezér után zudúl.
S elbőszülve, sort szakasztva,
Vérit ontva, vért fakasztva,
Testhantokra testet hány,
Míg nem tágul a pogány!
Ez gyéren fut nem sokára,
Éltét bízva gyors lovára.
Merre csak nyilást talál:
S zászlóit fenlobogatva,
S diadalmat harsogtatva,
A győző utána száll.

Elfoglalva Nissza vára,
Lángözönben mindenütt,
S a pogányok vérútjára
Borzasztó világgal süt.

4.

Mindég távol- s távolabb hat
A futamló és üző had,
S mint nyáresti villanások
Hévség-szülte kék felhőkön,
Játszadognak a tetőkön
Szerte fegyvercsillogások.
Elhangzott a had dörgése,
A bajtéren csendesség,
Csak haldoklók nyögése
Kél remegve néha még,
Kik az édes léttül válnak,
Jégkeblén a zord halálnak.

Kora váltát szülejétül,
Váltát édes kedvesétül
Itten sínli egy vitéz;
Még utolsó pillanattal
Ama drága földre néz,
Hol szerelmes indulattal
Rengve hú karok között
Kéjrül-kéjre röpdözött.
Hasztalan vív ifjusága,
Megragadja a halál,
És emléke s boldogsága
Nem mulandó éjbe száll.

Ott egy bajnok a fővényen,
És magát sebzett agyában
Vélve még a büszke ménen.
Levegőt vág, s elhunytában
Tág kebelével, szív-feszülten,
Vérkedvébe elmerülten
Felszökik, s örömkaczajjal
„Győztünk! győztünk!” harsog, s meghal.

Itt egy durva harcz-magzatja
Hörgő ellenét szaggatja,
Vég erővel kardot kap,
S még annak szívéhez csap;
Most imádság, majd szitok dül
Sebtől tatógó melyébül,
Míg elhúny lélegzete,
S vérbe fülád élete.

Honja bátor védletében,
Vég perczén ott áll egy hős;
De a hit szelíd ölében
Lelke most is még erős;
Tetteit keresztülfutja,
Tisztit teljesítve tudja,
S így nyugott szent végzetén;
S mint a szálló nap sugára,
Lebben szét a földi pára
A dicsőnek életén.

Mély porágyon elterülve
Látni így a hősoket.
Üldözésök lángja hülve,
Most örökre békesülve
Egy föld iszsza véreket.

5.

Merre Haemuszt kék ormával
S köd leplezte homlokával
A magas felhőkbe nyúl,
S nézti messze földre hányja,
Arra száll a harcz iránya
S mindég távolabb vonúl.
S most az erdők sűrűjébe,
A barlangok éjjelébe
Rejtezett bolgári nép
Ismét a szabadba lép;
S részint visszatér lakába,
Melyet épen hagyja el,
S most pusztán s hamvadva lel:
Sok tódúl a had nyomába,
Hol piroslik még a vér,
S földet vagy segédet kér;
Kit szelidebb érezt
S embertársa szenvedése,
Kit méltatlan díj nyerése,
Zsákmány s martalék vezet.

6.

Közepén a bús piacznak,
Legdühösb helyén a harcznak,
Hintve annyi hült tetemmel,
Tarkán egy halom tűnik fel,
Hol nap sorsát intézve,
Harczistenként szerte nézve,
Félvilágot tartva válla,
Nagy Hunyad nem régen álla;

Most felül a holtakon,
Kikre mérge csattogott,
Egy szép ifjú fekszik ott,
Mint vitézi hamvakon
A leroskadt emlékkő,
Még dőlteben is dicső.
Nyílt sebén patakzik vére,
Köd borult vidám szemére,
Elzsibbadt érzéke már
Ifjú lelke késik bár;
Még liheg mélyen, halkán,
Még erében élet van.
Torda ez, kit a dicsőség
S halhatatlan hősi tett,
Melyért a nagy szív s erős ég,
Harczveszélybe készítetett:
S mint zászlósa a vezérnek
Megfelelt a bajnokvérnek,
Melyből fényre származott,
Melyre új dísz bokrozott.
Ott a halmon hú melyével
A hegyes tört ő fogá fel,
Melyet orzó gyilkos kéz
Oldalast Hunyadra sujta,
A midőn az ostromvész
Mindent végcsapásra gyűjta,
S Ízsabég döllyfös tűzének,
Vad rohantu fegyverének
Győzni a szerencse ott
Csak múltó reményt adott.
A roppant Egész, szemében,
Elmerülve nagy tisztében,
A vezér nem látja őt,
A miatta vérezőt;
S néma bár, de szép tettével
Torda holt gyanánt maradt el.

Messze téren tétova
Száll s nyerít délczeg lova,
Majd megáll s néz fülhegyezve,
Kedves terhít kémlendezve,
S őt nem hallva szózatán
Száguld a küzdők után.

7.

Esti bíbortúzben égnek
Erdős bérczi a vidéknek,
S a nap válva nagy körétől
Csendes felségben leszáll,
S hegy-völgy fosztva lángszínétől
Kékellő homályban áll.
Édes illattal tele
Kél az alkony hűs szele
És enyhítő lengzetében
Reszket a lomb és zörög,
S a patak sebes lejtében
Most vidámabban csörög.

Harmatgyöngyök fényledeznek
Rengő zöld fűszálakon;
Csüggedt bimbók éledeznek
A kisült virányokon.
Most a rekkenő melegtől
Eltikkadt virágkebel
Csókolgatva langy szelektől
Kelyhét szebben nyitja fel:
Mint a szem, mely könnyűjében
Érző szív után tekint,
És a részvét lágy ölében
Édes nyugtot lel megint.

8.

Holttestek mellől kivéve,
Ékes nyoszolyára téve,
Egy magányos lak hűsében
Hol csendes nyugalma lőn.
Torda eszméltre jön;
S mindjárt első érzetében
Kardhoz kap - de hó kezet fog,
Mely gyöngén ápolva hajlog
Vasterhét feloldani,
S nyílt erét elfojtani.
S ím a bágyadt lámpafénynél,
Áll egy szép alak fejénél,
Egy alak mely bájvonzattal,
Egyszer látva mint az ég,
Képzetünkben él mindég,
És derengő arczulattal
Lesve mozdulásait,
Szívja bé vonásait.

Barna fűrtje omladozva
Lengedez hóvállain,
S leple félig bontakozva
Reng a szív hullámain
Egy fejér sugárnak látszik
Deli, karcsú termete,
Melyen kéj-lehellve játszik
A tavasz víg szellette.
S a teremnek ajtajánál
Egy komor de tisztos ősz áll,
S hárfát tartva karjain:
E dal reszket ajkain:

* * *

„Kies gyöppön ki fekszik ott,
Homályba tört szemekkel?
Te vagy bajnok? már elzúgott
A harcz, s te még se kelsz fel?
Nincs koszorúd szép tettekért?
Tőlem ne várj szerelmi bért;
Nyugodj akkor vitézem!
Inkább halálod nézem;
S hullámként, melyet hajt a vész;
Te is majd úgy felejtve léssz.”

„Van koszorúm szép tettemért,
Mely fényt övez fejemre;
De tőled várok *édes* bért,
És irt égő sebemre.
Szép szűz, ne félj: a bajnokvér,
Földet mos bár, de égig ér;
A szerelem e színben
Lobog a hősi szívben,
S habár felejtett sírba kél,
Szerelme mint szép tette él.”

9.

Mintha álom lepte volna,
Hosszú álom és nehéz.
S most az ég reá hajolna,
Torda a szép szűzre néz;
S a csatának mord dühében
Fendörgött tüzes kebel
A kegyesnek bájkörében
Most lekötve szót nem lel.
Néz - de mint a lét reménye
Benne újra éledez,
Akként minden érzeménye
Szent hálára gerjede;

S bár utóbbi sorsa kétes,
Mert kevés bolgári szív
Volt itt a magyarhoz hív,
Sebje még is kétszer édes:
Él Hunyad még, s általa!
S mint a földet-ébresztette
Hajnalcsillag áll felette
A vidék szép angyala.

NÉHÁNY VERSTÖREDÉK.

1. Dobozi.

Első ének kezdete.

Múza! te kit többször fellengző lelkem imádva
Sejте: jer isteni! ó hagyd el fény-lepte tetődet,
S hirdesd egy bajnok tettét, mint szálla ki harcra,
Mint nyere ő diadalt, mint lelte vitézi halálát.
Lengj ihletve körül, s buzdúlt elmémet erősítsd!

„Rajta magyar! nyergeld paripádat! előre vitézek!
A törökök jönnek, Szolimán rabigába akarja
Vetni nyakunkat! Fel, fel védeni drága hazánkat!”
Ily szózat harsog mindenhol Hunnia földén.
És a véres kard fegyverre kiáltja lakóit.
És tódulva nemes seregek mindjárt gyülekeznek
Ifju királyhoz, hogy az őket, szittyá szokásként,
Elenségök elé a vér piaczára vezesse.

Dobozi is fegyvert ragad, Árpád hív unokája,
És szeretett hölgyét dagadó keblére szorítván
Kész elválni: „Magyar vagyok én is, szent kötelesség
Harcra kiált ismét, és elragad édes öledből.
Hallod a tárogatót? legutolsó Dobozi nem lesz,
A ki szabadságért kész mindig ontani vérét,
És ha hazája kiált, nem hibáz a bajnoki sorból.”
Így szólott, s éles kardját, rezgő buzogányát
A falról leszedé, s próbálva sulyát, felövedzi;
Aztán domboru páncélját mellére csatolván,
Ércz sisakot lobogó tollakkal nyomva fejére,
S mint hadi isten előző s hitvese színe előtt áll,
A ki nyugott s bátor lélekkel nézi hivének
Készületét, elszánt érzéssel kész vala túrni,
Hogy férjének erős szive ne gyengüljön idétlen
Fájdalom által, s némán őt a vár kapujához
Kíséré, hol már szép rendbe' lovagjai álltak
És vidám kedvvel várták az urok jelenését.
Menj, úgy mond, bajnok férjem, menj merre dicsőség

Lángösvénye vezet; híven lelsz minden időben.
Czélod nagyságát lelkem méltánylani tudja.”
Dobozi arra nemes hölgyét még egyszer ölébe
Zárja: „Te jó lélek, légy boldog, kedvesem! úgy mond,
És ha ezen harcban létemnek vége szakadna,
S e szív, mely híven szeretett, vérfagyba hever, légy
Ó légy akkor erős, enyhítsen ama nemes érzés,
Drága bizonyság, hogy férjed mint bajnok esett el
Ősi szabadságért, Érted, s a drága hazáért.”
Dobozi ezt mondván, erdélyi lovára felugrik,
Mely hortyogva kapar földet, hogy kénytetik állni;
S zászlót kapva erős jobbába, kiszöktet az útra,
Elszáguld, s egyenest a nagy táborba iramlík.

Lina csodálva soká ott áll a vár kapujánál,
Fellengző szemmel néz bajnok férje után, míg
Elrejté őt a távollét szürke homálya.
Annakután? felment csendes várába s magányos
Helyre vonulva szorúlt kebelét enyhíti könnyével.

2. Szirmay Klára.

Kit zokognak lekanyargó
Barna Tisza' habjai,
Kit siratnak Ugocsának
S Szatmár nemes ifjai!

Bús folyam! hol partjaidnak
Messze fénylő világa,⁴
Annyi szív titkos reménye,
Ugocsa szép virága.

Ott hol néma gyász borong most
Szirma régi termében,
A napok mi szebben folytak
Az öröm nyílt ölében.

Vígan jöttek a vendégek
Csöngtek a telt poharak,
S szíves honi dalok közé
Durrogtak a mozsarak.

Köztök édes kellemében
Klára, a szép hajadon,
S nyájas arcza lány figyelme
Mindent közelébe von.

Benne tűnt fel égi színben
A szép s jónak fensége,

---

⁴ Varians: Elhúnyt, Tisza, csillagodnak Benned égő világa.

Tőle rajzott, hozzá símult
A nap gyönyörűsége.

Félre bajnok, fegyvereddel,
Melyet bízva forgatál:
Most csőjében éltet lesve
Rejtezik a zord halál.

De hiában! felvillámlik -
S Klára hókeblére vág,
S így véletlen, de keserves
Torrá lőn a multság.

3.

Ifjonti szárnyakon
Őszült alakban
Röpül a gyors idő
E porvilág felett;
Hol alkot, hol temet,
Emel s alá tipor,
Igér, ad és veszen
Titkos hatalma.

Sötét távol felé
Siet szünetlen,
S a végtelenség
Homályain remeg,
Mint éji rémzetek
Az eszmélő körül.

A tiszta hajnal
Aranysugárban
Ég arcza jöttékor,
S körüllebegve
Édes remények
Mosolygó sergitől -

4.

Távol a fényűző hideg világtól,
Hol csalfa játék minden érzemény;
Hol lánczra fűzve annyi vak szokástól
Bánattá válik minden élmény:
Raboktul messze, kik jönnek s enyésznek,
Mosolyg egy szép hon a szabad művészek.

5.

Andalogva ernyés hanton
Ül szép Emmi s koszorút fon
Kedvesének homlokára.
A ki messze hadban jára,

S most a béke szent jelére
Visszavárja kebelére.
A kerengő útra néze
Nem jön-e még szép vitéze,
Minden zajra szíve dobban
S arcza édes lángra lobban,
Fel-felszöködös, por ha látszik,
S lombok közt a szellő játszik.

Harsog a kürt, fegyver csillog,
Pánczél, dárda, lándzsa villog;
Több vitéz jó s bú-feledve
Újra kél az élet kedve.
Boldog néptül forr hegy és völgy,
Ott hú mátká, itt vidám hölgy,
Bajnokát remegve várja,
S a jövőt karjába zárja;
Víg daloktól hangzik a táj -
Csak szép Emmi szíve még fáj:
Félve kérdi, hol maradt el
Karcsu Zolta fegyverével,
Sok halált osztott-e karja,
Vagy már őt is sír takarja?
Szánakodva mond a kértett:
Légy erős - s avval búcsút vett
Több hős vágat el mellette,
Ámde köztük nincs szerette -

6.

Vészés éjben nyargal Toldi
A Bakonyban egyedül,
Lova fáradt, nyughely nincsen,
Víz alatt, villám felül,
S mindég útlanabb az erdő,
Míg átküzd, s egy barlanghoz jó.

A barlangban izzó tűznél
Ül egy férfi komoran,
Mély vonásin elszán lelke
Rémjelekkel írva van,
És mögötte nyugszik egy lány,
Szög fejével izmos vállán.

TÖREDÉKEK.

1.

Dobozy.

Hol Mohácsnak vérmezején,
A magyar megütközött,
De minden vitézség mellett
Szolimán mégis győzött,
Hogy az ifjú magyar király
Nem a véres csatában,
De kínosan elveszett volt
A csele patakjában:
Azon gyásznapi Dobozy is
A csatában jelen volt,
Egy lelkes magyar, s vitézül
Az ellenséggel harczolt.

2.

Hogy a gyenge magyar sereg
Mohácsnál megütközött,
De minden vitézség mellett
Szolimán mégis győzött.
Hogy az elfoglalt hazában,
A letiprott Hunniában
Rend s törvény elenyészett,
S felbontván a társaságot,
S lakosok közt igazságot,
Csak fegyver és erő tett.
Ama veszélyes időben
Két nemesek éltenek:
Balázs s Lénárd, kik már régen
Gyülölségbe estenek;
S ellenséges feltétellel,
Háború-igyekezettel
Egymást meg-megtámadták,
Ostromolták váraikat
S szomszédos jószágokat
Kegyetlen pusztították.
Lénárdnak egy fia vala,
Akit igen szeretett.
Jó ifjú! ámbár fegyver közt
És harczban neveltetett,
Az is mindenkor jelen volt
És az atyja mellett harczolt
A vérengző csatában;
Vitézsége csudákat tett

S mint egy győző csillag fénylett
A csata zavarjában.

Egykor a viadal között
Elragadva tüzetől,
Az ifjú messze elvála
Atyja hív seregétől,
És bajnokul verekedett,
Már éktelen károkat tett
Az ellenség rendében,
Mert kardja minden vágása
Egy embernek volt romlása,
Kit elejtett vérében.

Mérges dühre lobbant Balázs,
Hogy ő ezt megsajdítá,
Hozzá vágat és vitézit
.... felbuzdítá.
Az ifjú bátran megállá
És Balázsszal kardra szállá.

3.

Lángzó csillag, égi szem te,
Törj fel éjjed mélyiből,
S telve édes illatokkal
A nyílt rózsza kelyhiből,
Állj meg szép aranysugárral
Elda kellem-édenén,
Hadd ébredjen és hevüljön
Hú szerelmem zengzetén.

Lángzó csillag, oh dicső fény,
Elda ég-osztó szeme -

4.

..... fagy lepi,
Ön lánya a kedves halott,
E földön ő szerette csak
S az egy rab ifjúhoz hajlott.

S bömböl vadul a fergeteg,
Tüzes kígyók csattonganak,
S mint végenyészet zsoldosi
Az elemek háborganak.

S zúgó szélvész verseng dühvel,
A lázadás -

.oOo.